3 temmuz 1970

ant

SOSYALİST TEORİ VE EYLEM DERGİSİ

faşizme karşı
DEVRİMCİ HALK CEPHESİ

işçi sınıfımızı asla yenemeyeceklerdir

SOSYALİZMİN ZAFERİ İÇİN
KESİNTİSİZ DEVRİM

KIBRIS'TA SEÇİM OYUNLARI

marksist toplum tipolojisi ve asya tipi üretim tarzı

yaratıcı ORHAN KEMAL

"Bilimsel Sosyalist Teorinin Rehberliğinde İdeoloji ve Örgüt Birliği İçin„

ant

SOSYALİST TEORİ VE EYLEM DERGİSİ

İşçi Sınıfını Yenemeyeceklerdir (Doğan Özgüden) 2
Kesintisiz Devrim ... 13
Devrimci Halk Cephesi (Çetin Özek) 39
Kıbrıs'taki Seçim Oyunlarına Dikkat! ... 60
Yaratıcı Orhan Kemal (Süreyya Berfe) 67
Asya Tipi Üretim Tarzı ve Bir Tuzak (Oya Sencer) 70

Aylık Sosyalist Teori ve Eylem Dergisi ★ S: 176-3 ★ Sahibi ve Genel Yönetmeni: **DOĞAN ÖZGÜDEN** Sorumlu Yönetmeni: **DOĞAN ÖZGÜDEN** ★ Yönetim Yeri: Cağaloğlu Başmuhasip Sokak, Tan Apt. 10/2 - İstanbul ★ P.K. 934 - Sirkeci - İstanbul ★ Tel.: 27 81 09 ★ Dizgi Tertip Baskı ES-İN MATBAASI ★ Kapak Baskı: ALPAY MATBAASI ★ Abone Şartları: Yıllık 40, altı aylık 20, üç aylık 10 Lira ★ İlân Tarifesi: Tam sayfa 1000, yarım sayfa 500, çeyrek sayfa 250 lira.

Türkiye işçi sınıfına selam!
Selam yaratana!
Tohumların tohumuna,
Serpilip gelişene selam!
nazım hikmet

işçi sınıfımızı

TÜRKİYE toplumunun gerçek devrimci sınıfı, Türkiye işçi sınıfı, kanlı günlerin yaşandığı geçen ay «*kendisi için sınıf*» olma yolunda dev bir adım daha atmış ve 100 binlik yekvücut bir kitle halinde, büyük ozanın dediği gibi, meydanlarda hasretimizi haykırmıştır; toprağa, kitaba, işe hasretimizi; hasretimizi, ayyıldızlı esir bayrağımıza... Kurşuna rağmen, süngüye rağmen, zindana rağmen...

Bu, emperyalizmin, yerli işbirlikçilerinin ve Amerikancı sarı sendikacıların elbirliğiyle hazırladıkları alçakça bir komploya karşı, Türkiye işçi sınıfının kahramanca direnişidir. Direnişin büyüklüğü, güçlülüğü, yüceliği oranındadır ki, egemen çevrelerin korku ve telaşı da büyük olmuş; «*kalkışma*», «*isyan*», «*kızıl ihtilal*» iddialarıyla anayasa bir kez daha ayaklar altına alınarak, altı yıllık AP iktidarı döneminde ilk defa sıkıyönetim ilan edilmiş, Türkiye sanayi proletaryasının en yoğun olduğu bölgelerde askeri yönetim kurulmuştur.

Türkiye işçi sınıfı, neden yüzbinler halinde İstanbul'un, İzmit'in, Gebze'nin, İzmir'in, Ankara'nın, Adapazarı'nın sokaklarında kızgın bir lav gibi akmış, «*zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyi olmadığı*»nın bilincine vararak ölümkalım mücadelesine girmiştir?

Amerikan dolarıyla şartlandırılmış, mantarlaştırılmış beyinlere bakılırsa, yüzbinleri sokağa döken, bir avuç «*tahrikçi*»dir. Ve kamuoyunu bu gerekçeye inandırmak için de sıkıyönetim altında evler, bürolar, lokaller basılarak bu bir avuç «*tahrikçi*» teker teker toplanmış, gözaltına alınmıştır.

Bu bir avuç «*tahrikçi*»nin gözaltına alınmasıyla, belki de mahkum edilmesiyle, işçi direnişleri duracak mıdır?

Hayır! İşçinin yüzbinler halinde direnişe geçmesinin nedeni, bir avuç «*tahrikçi*»nin tahrikleri değildir. Tahrikin başı, ANT'ın haftalık 163. sayısında (17 Mart 1970) açıklandığı gibi, devrimci sendikaları yoketmek, işçi sı-

YORUM

yenemeyeceklerdir !

doğan özgüden

nıfının ekonomik ve siyasal mücadelesini boğmak, emperyalizme ve işbirlikçisi yerli patronlara sömürü alanında hiçbir engel bırakmamak üzere 274 ve 275 sayılı kanunlarda yapılan değişikliklerdir. Bu asıl tahrik ortada durdukça, işçi sınıfının direnişi, yerine ve zamanına göre değişik biçimde sürdürülecektir.

Meclis'in geçen döneminde AP'nin Amerikancı milletvekili ve aynı zamanda sarı Türk İş yöneticisi Kaya Özdemiroğlu ile arkadaşları tarafından hazırlanan tasarı, bu yasama döneminde CHP ve GP milletvekillerinin de desteğiyle, bakanlar kurulu tarafından meclise sevkedilmiştir.

Yeni tasarı ile, işçilerin grev ve toplu sözleşme hakları anayasaya aykırı olarak kısıtlanmakta, işçi sınıfı tamamen işbirlikçi Türk İş'in yönetim ve denetimine terkedilmektedir. Kanunun bu şekilde değiştirilmesinin nedenleri açıktır:

Türk İş'in Amerikan dolarına satılmışlığının ve işbirlikçiliğinin belgelerle ortaya çıkmasından sonra kurulan Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)'e bağlı sendikaların ekonomik mücadele alanında gösterdikleri büyük başarı karşısında, Türkiye işçisini eskisi gibi alabildiğine sömüremeyeceklerini gören emperyalizm ve patronlar büyük paniğe kapılmışlardır. Son yıl içerisinde Türk Demir Döküm'de, Derby'de, Sungurlar'da, Singer'de, ECA'da, Talisman'da ve daha birçok fabrikada işçilerin kitleler halinde Türk İş'in dümensuyundaki sendikalardan koparak DİSK'e bağlı sendikalarda patrona karşı kenetlenmeleri, ekonomik ve sosyal haklarını, gerekirse fiili direnişe başvurarak koparta koparta almaları karşısında, eski sömürü mekanizmasını artık sürdüremeyeceklerini gören patronlar, DİSK'i tasfiye ettirmek için el altından tertiplere girişmişlerdir.

Emperyalizmin ve patronların bu namussuzca tertipte kullanabilecekleri hazır bir maşa da vardır: Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu! İsmindeki «*işçi*» kelimesin-

den başka «*işçilik*»le hiçbir ilgisi kalmamış bu konfederasyonun Amerikan dolarıyla beslenen astronomik ücretli yöneticileri, işçi sınıfımızın emeğini patronlara ölü fiyatına peşkeş çekmeğe dünden hazırdır. Zira, bu kanun değişiklikği yapılıp DİSK ve ona bağlı sendikalar tasfiye edildiği takdirde, patronlar işçiyi alabildiğine sömüreceklerı gibi, karşısında başka sendikal örgüt kalmayan Türk İş'in işbirlikçi yöneticileri de, zorunlu olarak Türk İş'in bünyesine dahil olacak yüzbinlerce işçinin kanun zoruyla kestirilen aidatlarını da cebe indireceklerdir.

Geçen dönemde kanunlaştırılamayan tasarıyı bu dönem mutlaka kanunlaştırmak için Türk İş çetesinin başı Seyfi Demirsoy, şatafatlı bir gerekçe bulmuştur: «*Bundan böyle her aklına esen veya gece hanımı ile kavga edip sabah sendika kurmaya karar verenlerin bu amaçlarını gerçekleştirememeleri... Gecekondu sendikaların tarihe karışmağa mahkum edilmeleri... Kanunla güçlü ve milli sendikalar yaratılması...*»

amaç, devrimci sendikaları yıkmaktır!

Oysa çok açıktır ki, gerçek amaç, gecekondu sendikaları tarihe karıştırmak değil, nicel olarak 100 bin üzerinde devrimci işçiyi, nitel olarak tüm işçi sınıfının devrimci güçlünü temsil eden DİSK'in kapısına kilit vurmaktır. Çünkü, yeni kanun değişikliği ile bundan böyle toplu iş sözleşmesi yapmaya, o işkolunda en çok üyeye sahip olan ve her halde o işkolundaki sigortalı işçilerin yüzde 35'ini temsil eden işçi federasyonu veya Türkiye çapında faaliyette bulunan işçi sendikası yetkili olacaktır. Aynı şekilde bir işçi federasyonu kurulabilmesi için, o işkolunda çalışan işçilerin en az üçte birinin, yine Türkiye çapında bir konfederasyon kurulabilmesi için sendika ve federasyonların üçte biri ile Türkiye'deki sendikalı işçilerin üçte birinin bir araya gelmesi gerekecektir.

Tabii bu kanun kesinleştiği takdirde, sayısız maddi ve manevi baskılar yüzünden yukarıdaki nicel şartları gerçekleştiremeyen DİSK otomatikman münfesih hale gelecek, DİSK'e bağlı devrimci sendikalardan da sadece Lastik İş toplu sözleşme yetkisini sürdürebilecektir. Buna karşılık, bugüne kadar Amerikan dolarının, CIA'nın, patronları desteğiyle, adamı satınalmalarla, kaba kuvvetle, gangsterlik metodlarıyla işçilerin çoğunluğunu tahakkümü altında bulunduran Türk İş, rakipsiz tek sendikal örgüt durumuna girecektir.

Kaldı ki, bu kanun çıktıktan sonra, devrimci sendikaların yada DİSK'in üçte bir temsil yetkisine kavuşmaması için de gereken tedbirler alınmış, işçilerin Türk İş bünyesinden koparak DİSK'e geçmeleri maddeten imkansız hale getirilmiştir. Bu kanun çıktığı takdirde, bir işçinin halen bağlı bulunduğu sendikadan istifa etmesi için mutlaka Noter'den tasdikli istifaname göndermesi gerekecektir. Örneğin, bir işyerinde çalışan ve Türk İş'in kendilerini patronlara sattığını anlayarak ona bağlı sendikadan istifa etmek isteyen 1000 işçinin, teker teker notere gitmeleri, yani her şeyden önce iş saatinde işyerinden izin

almaları, gündeliklerini kaybetmeleri ve üstelik istifa harcı olarak notere 15-20 lira kaptırmaları gerekecektir. Bu koşullar altında, işçilerin toplu halde bir sarı sendikadan ayrılıp devrimci bir sendikaya geçmeleri ve yeni kanuna göre o devrimci sendikayı işkolu seviyesinde yüzde 35 üyeye sahip «*toplu sözleşmeye yetkili sendika*» haline getirmeleri imkansızlaşmaktadır.

Bu komplo, faşizmin meşru hale sokulmak istenmesinin somut bir örneğidir. Sözgelimi, (X) işkolunda dört sendikanın varolduğu kabul edilsin. Bunlardan (A) sendikası yüzde 30, (B) sendikası yüzde 25, (C) sendikası yüzde 25 ve (D) sendikası da yüzde 20 üyeyi temsil etsin... Bu durumda, yeni tasarıya göre o işkolundaki işyerlerinin toplu sözleşme yapmak yetkisi sadece (A) sendikasına verilecek, geride yüzde 70 çoğunluğu temsil eden sendikalar hiçbir işyerinde toplu sözleşme yapamayacak, azınlığın temsilcisi çoğunluk üzerinde açık seçik diktasını kuracaktır.

Diğer maddelerle de, devrimci sendikaların işçiden aidat almaları imkanı baltalanmakta, bütün sendikaların mali ve idari denetimi, Türk İş'e üye olmasalar dahi, patron sarı konfederasyon - işbirlikçi iktidar üçlüsünün eline verilmektedir. DİSK'in son zamanlarda, Amerika'nın dümensuyundaki yabancı sendikaları ve üst kuruluşları aşarak, dünya proletaryasının gerçek temsilcisi olan örgütlerle ilişkiler kurmasından da tedirgin olan «*işbirlikçiler koalisyonu*», bunu da kanun değişikliğiyle önlemiş, uluslararası alanda temsil hakkını sadece Türk İş'e tanımıştır.

Bu, kelimenin tam anlamıyla, bir «*işbirlikçiler diktası*'dır.

DİSK ve ona bağlı sendikaların ekonomik mücadele alanındaki başarılarını yedikleri ekmekte, içtikleri suda, teneffüs ettikleri havada hisseden işçilerin direnişe geçmeleri için herhangi bir «*tahrik*»e gerek var mıdır? DİSK'i boğazlama tasarısı meclis gündemine alındığı sırada 1200 üyeli Hür Cam İş Sendikası'nın DİSK'e katılma kararı almış olması da, işbirlikçilere bir şeyler anlatmamakta mıdır? İşçi, elbette DİSK'e ve ona bağlı sendikalara sahip çıkacak, onları boğazlamak için «*işbirlikçiler koalisyonu*»nun hazırladığı komploya karşı duracak, işçiyi satmasına karşılık her yıl Amerika'dan 12 milyon liralık sadaka alan eyyamcı Türk İş'e hakettiği darbeyi indirecektir. Ve elbette, bu komployu perde arkasından hazırladıklarını bildiği patronların fabrikalarında iş bırakacak, patronlar iktidarını protesto edecektir. Bâbıâli'nin sarı basını bu komployu örtbas edince, tabii ki, sesini duyurmak için tek imkan olarak toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkını, meşru direnme hakkını kullanacaktır.

İşçi sınıfının şahlanışı ve «kanlı salı»

Nitekim 15 Haziran sabahı İstanbul, İzmit ve Gebze'de 100 bine yakın işçi 113 işyerinde birden iş bırakarak tarihi direnişini başlatmıştır. İlk olarak Kartal - Gebze bölgesindeki sanayi işçileri Ankara Asfaltı üzerinde yürüyüşe geçerek tren ve karayollarını kesmişler, faaliyete de-

vam eden fabrikaları işgal ederek işçi kardeşlerini direnişe katmışlardır. Ankara Asfaltı üzerindeki fabrikalardan başka Topkapı bölgesinde, sur dışında, Haliç çevresinde, Eyüp'te, Kağıthane'de, Levent'te de aynı anda direniş başlamış, yüzbinler, *«Savaş başladı»*, *«İşçiyiz haklıyız güçlüyüz»*, *«Zincirlerimizden başka kaybedecek bir şeyimiz yok»*, *«Satılmış Türk İş»*, *«Tüm gericiler, faşizm kahrolsun»*, *«Patronsuz Türkiye»* sloganlarıyla caddeleri, meydanları, sokakları işgal etmişlerdir. 100 bine yakın işçinin iş bıraktığı fabrikalar arasında, büyük sermayenin kaleleri olan Türk Demir Döküm, Sungurlar, Otosan, Rabak, Philips, Profilo, Arçelik, AEG, Singer, Simko, Auer, Mercedes, Magirus, Elfa, Erka, Uzel, Grundig, ECA, Vinylex, Aygaz, Türk Kablo; Eternit; Haymak işyerleri de vardır.

*«İşbirlikçiler koalisyonu»*nun komplosunun devamı karşısında işçiler direnişlerini 16 Haziran günü de sürdürmüşlerdir. Ancak bu defa işçilerin karşısına coplu, tabancalı toplum polisleri, tanklı, tüfekli, süngülü askerler çıkartılmıştır. Taksim'de buluşmak üzere şehrin dört bir yanından dalgalar halinde şehrin merkezine akan işçi kafilelerinin, Haliç'teki köprüler güpegündüz açılmak ve araba vapuru seferleri iptal edilmek suretiyle, önleri kesilmiştir. Ayrıca askeri birlikler seferber edilerek merkezi yerlerde, özellikle Vilayet önünde işçilere karşı tanklar ve zırhlı arabalarla barikatlar kurulmuştur. Levent'te ve Kadıköy'de engelleme daha da ileri götürülerek polisler ve askerler tarafından işçilere ateş açılmış, bu çatışmalar sonunda Türkiye işçi sınıfı üç şehit daha vermiştir: *Abdurrahman Bozkurt, Yaşar Yıldırım ve Mustafa Baylan...*

Ancak, İstanbul'a bir *«savaş hali»* görüntüsü veren bu tedbirler de muhteşem işçi direnişini bastıramadığı içindir ki, bakanlar kurulu, anayasaya aykırı komplo tasarısını geri çekeceğine, bir kez daha anayasayı ayaklar altına alarak sıkıyönetim ilan etmiştir. Sıkıyönetim kararını meşru göstermek için de, *«işbirlikçiler koalisyonu»*, işçi direnişi sırasında vukua gelen bazı olayları istismar ederek işçileri *«isyancı»* olarak göstermek gayretkeşliğine girişmişlerdir.

Yüzbinlerin yürüdüğü bir hareket kaba kuvvetle kırılmak istenirse, elbette çatışmalar olacak, elbette bazı şeyler hasara uğrayacaktır. Meşru haklarını savunan işçilerin karşısına silahlı kuvvetleri çıkartanlar, daha ne bekleyebilirlerdi? Kaldı ki, işçilerin direnişi sırasında, hiç de zikre değer bir kayıp olmamış, karşı kuvvet çıkartılmasının yarattığı çatışmalarda kontrol dışı ufak tefek hasarlar kaydedilmiştir.

Türkiye'yi Amerika'ya peşkeş çekerek, yeraltı ve yerüstü servetlerimizi kapitalistlere yağma ettirerek, plansız bir ekonomi ile, değeri rakama vurulamayacak imkanlardan Türkiye halklarını mahrum bırakarak tam bir *«ihanet»* içinde bulunanların, haklı işçi direnişindeki kontrol dışı hasarları istismar ederek *«milli servet mahvoluyor»* yaygarası kopartmaları, alçaklığın, riyakarlığın, namussuzluğun ta kendisidir.

Her işçi direnişindeki tek tük olayları bahane ederek Türkiye'yi *«kızıl ihtilal»* ortamında gösterip işi askeri yö-

netim kurmaya kadar vardıranlar, TİP'in ve TÖS'ün merkezleri, tiyatrolar tahrip edilirken, meydanlarda, sokak başlarında devrimci gençler, hem de polis kurşunuyla katledilirken neredeydiler? O zaman hasara uğrayanlar «*milli servet*», canlarına kıyılanlar «*Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları*» değil midirler? İşçi hareketini sindirmek için sıkıyönetim ilan ettirenler, evvelki ay devrimci genç Mustafa Kuseyri'nin komandolar tarafından öldürüldüğü Ankara'da, tam 17 Haziran günü TÖS ve TİP merkezlerinin sağcı zorbalar tarafından tahrip edildiği Yozgat'ta neden sıkıyönetim ilan ettirmemişlerdir?

Çünkü, İstanbul ve İzmit'te söz konusu olan, Amerikan emperyalizminin, işbirlikçi patronların ve satılmış sarı sendikacıların aşağılık çıkarlarıdır. Öte yanda ise malına, canına kastedilenler, Türkiye'nin bağımsızlığı, Türkiye halklarının çıkarları için savaşan devrimcilerdir. Burjuvazinin kontrolundaki devlet aygıtı, elbette, halklardan yana, işçi sınıfından yana, devrimcilerden yana değil, halk düşmanlarından yana işletilecektir.

sanık sandalyesine kimler oturtulmalı?

Son işçi direnişi karşısındaki tutumlarıyla, burjuva politikacıları, riyakarlıklarının, işçiye ihanetlerinin somut örneklerini vermişlerdir.

«*Daha olağan direnme ve uyarma yolları varken, böyle bir direnişe geçmek, işçiyi kızıl ihtilale teşvik etmektir*» diyen burjuva politikacıları, DİSK yöneticilerinin, bu tasarı ilk defa ortaya atıldığından bu yana, aylardan beri bildiriler yayınlamak, demeçler vermek suretiyle anayasaya aykırı bu tasarı kanunlaştığı takdirde işçinin direneceğini açıkladıklarını çok iyi hatırlıyor olmalıdırlar. Nitekim tasarı meclis gündemine alındıktan sonra da, 30 Mayıs 1970 tarihli resmi bildirisinde DİSK Yürütme Kurulu, «*işbirlikçiler ittifakı*»na şu uyarmayı yapmıştır:

«*Çalışma Bakanı Seyfi Öztürk, Erzurum'da (Türk İş Kongresi'nde yaptığı konuşmalarda) Meclis'e verdikleri tasarı ile DİSK'i kapatacaklarını açıklamıştır. DİSK'i kapatmayı amaç bilen çabalar, sadece anayasayı rafa kaldırmak ve anayasaya aykırı kanunların zoruyla sermaye sınıfının hakimiyetini sürdürmek niyetlerinin görüntüleridir. Oysa gücünü anayasadan alan ilkelerin savunucusu olan ve her işyerinde üyesi, taraftarı, savunucusu bulunan gerçek bir işçi konfederasyonunu bir kanun maddesiyle yokedeceklerini sananlar, gerçeğin sert taşına başlarını vuracaklardır. DİSK'i kapatmaya yönelmek, toplumdaki huzursuzlukları yoğunlaştırmadan yara ummak olur.*»

Bu uyarmaya rağmen «*işbirlikçiler koalisyonu*»nun kılının bile kıpırdamaması üzerine DİSK adına genel başkan Kemal Türkler başkanlığında bir heyet Ankara'ya giderek cumhurbaşkanı, başbakan, milli güvenlik kurulu, ana muhalefet partisi ile temaslar yapmıştır. Bu temaslar sırasında heyeti Ankara'daki yetkililerden kimisi hiç kabul etmemiş, kimisi de dinlediklerini kulağının ardına atmıştır. İşte bu temaslardan da sonuç alınamaması üzerinedir ki, DİSK eyleme geçme kararı almış ve 100 bine

yakın işçi 113 işyerinde birden fiilen iş bırakarak direnişe geçmiştir.

Yüzbinlerin direnişini kendi iradeleriyle ve adeta kasıtlı olarak hazırlayan burjuva politikacılarının ve devlet sorumlularının, bugün olup bitenlerden dolayı işçileri ve işçi liderlerini suçlamağa, sıkıyönetim ilan ettirerek DISK yöneticilerini, işçi sınıfının öncü müfrezesi olması gereken TİP'in militanlarını, işçi sınıfının dostu gençleri hürriyetlerinden mahrum ettirmeğe ne hakları vardır, Eğer ortada bir kanunsuzluk ve suç varsa, sanık sandalyesine oturtulması gerekenler işçiler değil, anayasaya aykırı kanun tezgahlayarak anayasayı çiğneyenler, ısrarlı uyarmalara rağmen bu aykırılıkta direnerek yüzbinlerin sokağa dökülmesine sebep olan, sonra da onlara ateş açtırıp kan döktürenlerdir.

Burjuva politikacıları, riyakarlıklarını, halka ihanetlerini, sıkıyönetim kararının parlamentoda görüşülmesi sırasında da göstermişlerdir.

Bakanlar Kurulu'nun sıkıyönetim kararı, anayasanın 124. maddesine aykırı olup, yeni bir «*anayasa ihlali*» teşkil etmektedir. Zira, anayasanın 124. maddesi, «*ancak savaş hali, savaşı gerektirecek bir durumun başgöstermesi, ayaklanma (yani isyan) olması, veya vatan ve cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma olması halinde sıkıyönetime cevaz vermektedir.*» Nitekim, sıkıyönetim kararı parlamentoda da onaylandıktan sonra Maden İş avukatları, bu kararla anayasal hak ve hürriyetlerin ortadan kaldırılmasının suç olduğunu bildirerek Danıştay'da iptal davası açmışlardır. Hukuk otoriteleri de, sıkıyönetim ilanının anayasaya aykırılığını gazetelerde açıklamışlardır.

Anayasaya aykırılık ortada olduğu halde, parlamentoda burjuva politikacıları, işçi direnişini kırmak amacı güden sıkıyönetim kararını onaylamışlardır. Sıkıyönetimler şampiyonu CHP Lideri İnönü de, parlamentoda «*sıkıyönetim*»in faziletini savunmuş, ancak işçilerin de halkı olabilecekleri göz önünde tutularak sıkıyönetimin 15 günle sınırlanmasını istemiştir. Oysa, aynı CHP milletvekilleri, Amerikancı Türk İş'in tek merkezi sendikal örgüt haline getirilmesi için şimdiye kadar ellerinden geleni ardlarına koymamışlardır. Nitekim, CHP Milletvekili Celal Kargılı'nın parti grubunda genel görüşme açılması isteğiyle verdiği önergesinde açıkladığına göre, DİSK'i boğmak isteyen tasarılar, CHP milletvekilleri tarafından hazırlanmış, grup yönetim kurulları ile CHP merkez yönetim kurulunun onayından geçerek Bülent Ecevit, Şeref Bakşık ve Orhan Birgit tarafından imzalanmıştır. Ancak DİSK mensubu işçilerin büyük direnişi ve Ulus Matbaası'nda çalışan devrimci işçilerin tasarıya karşı olduklarını gazetenin birinci sayfasında açıklattırmaları üzerine yine «*kısır oy hesapları*» içinde olan CHP şaşkınlığa düşmüş, Ecevit ve arkadaşları bu defa ikili oynamağa başlamışlardır. CHP yöneticilerinin tutumu değişse bile, bu partinin eyyamcılığı, işçi düşmanlığı, «*işbirlikçiler koalisyonu*»nun mensubu olduğu bir kez daha tescil edilmiştir.

Kendilerini «*milli koalisyon*» bakanlıklarına, hatta bir faşist müdahalenin «*tayinli başbakanlığı*»na aday gören Amerikancı GP Lideri Feyzioğlu ve Hitlerci MHP Li-

deri Türkeş'in DİSK'e uluorta dil uzatmaları ise gayet doğaldır, çünkü emperyalizmden ve egemen sınıflardan aldıkları sadakaların hakkını vermeleri gerektir.

Birçok bilimadamının, devrimci örgütün DİSK'i boğmak isteyen tasarıların anayasaya aykırı olduğunu açıklamalarına rağmen, burjuva politikacıları ve satılmış Türk İş'in Amerikancı yöneticileri hâlâ kanun değişikliğinin gerçekleştirilmesinde ısrar etmekte, kukla örgütlere düzmece bildiriler yayınlatılmakta, dolar gücüyle kışkırtılmış komando bozuntuları vasıtasıyla DİSK ve diğer devrimci sendikaların merkezlerine baskınlar yaptırılmaktadır.

İstanbul'da başta DİSK yöneticileri Kemal Türkler, Kemal Sülker, Şinasi Kaya, Hilmi Güner, Cavit Şarman ve arkadaşları ile yüzlerce işçi ve devrimci genç Sıkıyönetim tarafından *«isyan»* iddiasıyla tutuklanır, sendika, TİP, Doğu Devrimci Kültür Ocağı merkezlerine baskın yapılırken, burjuva politikacıları 100 bin işçi ile, kamuoyu ile ve sıkıyönetimle alay edercesine, üzerinde fırtınalar kopan kanun değişikliğinin Senato Komisyonu'ndan da oybirliğiyle geçirildiğini açıklamaktadırlar. Madem ortada bir huzursuzluk vardır ve bu huzursuzluğu gidermek üzere *«sıkıyönetim»* ilan edilmiştir, hiç değilse bu *«sıkıyönetim»* süresince, huzursuzluğun kaynağı olan tasarıların da askıya alınması, geri çekilmiyorsa bile, komisyonda bekletilmesi gerekmez mi,

Ama oyun başkadır.

Sıkıyönetim altında işçilerin direnişi kırıldıktan sonra tasarı parlamentodan fazla bir direnişle karşılaşmadan geçirilecek, liderleri tutuklu, işçileri olağanüstü tedbirler altında sindirilmiş bulunan DİSK tasfiye edilecektir. Böylece patronlar, işçinin hakkını koparta koparta alan bir DİSK'ten kurtulmuş olacak, Amerikan beslemesi Türk İş çalışma alanında söz sahibi tek merkezi örgüt haline gelerek kanun zoruyla tüm işçilerin aidatlarının üzerine oturup ihanet tahtında biraz daha semirecektir.

Bu bir çıkaryol mudur?

Sıkıyönetim ilanına rağmen direnişlerini *«pasif direnme»* şeklinde sürdüren Türk Demir Döküm, Rabak, Sungurlar, Mercedes, Magirus işçilerinin devrimci kararlılığı, «işbirlikçiler koalisyonu»na hâlâ birşeyler anlatmıyor mu?

Anayasayı ayaklar altına alan bir kanun çıkartaran devrimci işçilerin haklı direnişini davet edenler, kendileri sanık mevkiinde oturmaları gerekirken savcı durumuna geçip devrimci işçileri, sendikacıları, sosyalistleri suçlamağa kalkışmakla tarih önünde mahkumiyetlerin en ağırına, en kahredicisine çarpılmaktan kurtulamayacaklardır.

Ne tedbir alınırsa alınsın, nasıl baskı yapılırsa yapılsın, Türkiye işçi sınıfı, *«kendisi için sınıf»* olma yolunda dev bir adım atmıştır. Onun siyasi bilinçlenme düzeyine ulaşan devrimci mücadelesi asla durdurulamayacaktır.

Türkiye işçi sınıfı, 16 Haziran 1970 günü bir *«Kanlı Salı»* yaşamıştır. Tarih sayısız *«Kanlı Salı»*lar, *«Kanlı Cuma»*lar, *«Kanlı Pazar»*larla doludur.

Dünyanın hiçbir yerinde kan, zulüm ve baskı işçi sınıfını asla yenememiştir.

Emperyalizm ve yerli işbirlikçileri, patronlar, Amerikan uşağı sarı sendikacılar, satılmış burjuva politikacıları Türkiye'de de işçi sınıfımızı yenemeyeceklerdir.

İstanbul'da yüzbinlik direnişle ekonomik mücadelenin sınırlarını zorlayan Türkiye İşçi sınıfının bundan sonraki görevi, proleter örgütünü hızla oluşturarak siyasal hedeflerine yönelmektir:

KESİNTİSİZ DEVRİM süreci içinde DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'ni oluşturarak temel müttefiki yoksul koylu ile birlikte devrimci DEMOKRATİK HALK İKTİDARI'nı kurmak ve hiç duraklamadan kendi mutlak iktidarını gerçekleştirerek SOSYALİST TÜRKİYE'yi yaratmaktır.

Yaşasın Türkiye işçi sınıfı!

Yaşasın Türkiye işçi sınıfının SOSYALİST TÜRKİYE için kesintisiz devrim mücadelesi!

kile hareketleri gelişiyor

İşçi sınıfımızın 16 Haziran'da doruğuna ulaşan mücadelesi içinde geçen ay Güntherm işçilerinin direnişi de, fabrikayı doğrudan doğruya kendilerinin kendi hesaplarına faaliyete geçirmeleri bakımından ayrı bir anlam taşımaktadır. İki aydır ücretlerini alamayan Silahtarağa'daki Güntherm Isı Sanayi Fabrikası'ndaki işçiler, işverenin ücretlerini ödememesi ve ortalıktan kaybolması üzerine, kendileri imalata geçmişler ve yaptıkları mamulleri satarak ücret alacaklarını almışlardır. Çorum'da linyit işletmesi işçilerinden sonra Güntherm'in 47 işçisi de, *«patronsuz Türkiye»* yolunda yeni bir örnek vermişlerdir.

İşçi sınıfının mücadelesi ileri mevzilere yerleşirken, işçi sınıfının müttefiki köylüler de yurdun dört bir yanında ekonomik ve demokratik mücadelelerini mitingler, gösterilerle geliştirmektedirler. Nevşehir, Çorlu, Gelibolu, Değirmenköy, Tire, Polatlı, Alaşehir, Adapazarı, Merzifon, Giresun, Soğucak geçen ay yoğun köylü hareketlerine sahne olmuştur.

Karadeniz fındık üreticileri, 25 Mayıs'ta Giresun'da, 26 Mayıs'ta Bulancak'ta birer miting düzenleyerek tefecilerin, tüccarların, Fisko - Birliğin sömürüsünü protesto etmişlerdir. Mitinglerde konuşan köylülerin açıkladığına göre, *«Fisko - Birlik, üreticilerin mahsullerini aracıya kaptırmamak amacıyla kurulduğu halde, bugün bu amaçtan tamamen uzaklaşmış, üreticiye sırtını dönmüştür. Yoksul üretici günlerce kooperatifin kapısında bekletilmekte, rüşvet verenlere öncelik tanınmaktadır. Yine rüşvet verenlerin fındıkları yüksek randımanlı gösterilmekte, kantarda hile yapılmamaktadır. Vermeyenlerinki düşük randımanlı gösterilmekte ve kantarda noksan tartılmaktadır. Bütün bunlar pusuda ağını germiş bekleyen tefeci ve tüccarların işine yaramaktadır. Artık kooperatif kapısına gitmekten usanan üreticiler, mahsullerini tüccarlara yok bahasına satmaktadırlar. Bankalar ise krediyi üreticiye değil, tefeciye vermektedir. Üretici bu durumda tefeciden faizle para almak zorunda bırakılmaktadır. Bunun sonucu olarak fındık yöresindeki üreticiler borç içe-*

risinde inlemektedir.» Daha sonra Vakfıkebir ve diğer bölgelerde de geliştirilen direniş eylemlerinde köylüler, fındık için taban fiyat 9 lira olarak tesbit edilmediği takdirde daha sert eylemlere geçeceklerini açıklamışlardır.

Türkiye'nin bellibaşlı ihraç ürünleri olan tütün ve fındıktaki köylü direnişlerinden sonra, bu kez üzüm üreticileri de direnişe geçmişlerdir. İlk olarak Alaşehir'deki üzüm üreticileri, taban fiyatlarını az buldukları için Alaşehir Bağcılar Birliği'nin düzenlediği bir mitingte kenetlenerek aracıları, tefecileri, bankaları ve hükümeti protesto etmişlerdir. Merzifon'da da köylüler, haşhaş ekiminin Amerika'nın baskısıyla 1971'den itibaren yasaklanmasını protesto ederek bu tek geçim kaynakları kurutulduğu takdirde daha güçlü eylemlere geçeceklerini açıklamışlardır.

Diğer bölgelerde de toprak adaletsizliğine karşı seri halinde mitingler, yürüyüşler düzenlenmişler, direnişlerini ve eylemlerini yoksul köylülerin insanca yaşayacağı bir düzen kuruluncaya kadar sürdüreceklerini açıklamışlardır.

Kitle hareketleri sadece köylülere de münhasır kalmamış, geçen ay, yeni vergilerin ve yeni Personel Kanunu'nun yarattığı adaletsizliği protesto etmek üzere şehir küçük burjuvazisi de sokak hareketlerine geçmiştir. Assubay eşleri toplum polislerini göğüsleyip yürümüşler. Toplum polisleri amirlerinin baskısını kırarak bozuk düzene karşı çıkmışlar, yargıçlar, savcılar, mimarlar, mühendisler birbiri ardından protesto bildirileri yayınlamışlar, PTT teknisiyenleri yurt içi ve yurt dışı muhaberatı durduracaklarını açıklamışlar, sağlık personeli çadırlarda açlık grevine başlamış, bir kısmı da beyaz gömleklerle yürüyüşe geçmiş, kum motorları denizde gösteri yürüyüşü yapmış, küçük esnaf ve zanaatkarlar, vergi zamlarını ve kredi adaletsizliğini protesto etmişlerdir.

Bu kitle hareketleri karşısında sosyalistlere düşen görev, bozuk düzene karşı direnişleri sürekli desteklemek, ancak özlemlerini kendi başlarına kurmalarının mümkün olmadığını, mutlak surette işçi sınıfının öncülüğünde ve onun göstereceği hedefler için mücadele etmeleri, DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'ni güçlendirerek, devrimci DEMOKRATİK HALK İKTİDARI'nı kurmaları gerektiğini anlatmaktır.

gençliğe ve devrimcilere karşı terör

Devrimci mücadelenin ön saflarında savaşan gençliğe karşı terör, mücadele güçlendiği oranda şiddetlenmektedir. İki yıl önce Amerikan emperyalizminin savaş köpeği Altıncı Filo'nun İstanbul'u ziyaretine karşı direniş sırasında toplum polisleri tarafından şehit edilen Vedat Demircioğlu ile başlayan cankırımı, geçtimiz günlerde üç gencin daha katledilmesiyle dehşet verici bir bilançoya ulaşmıştır. Demircioğlu, Erdoğan, Savaş, Aytaç, Cantekin, Özgür, Büyüksevinç, Mehetoğlu, Güçlü'den sonra Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde faşist komandolar tarafından *Mustafa Kuseyri* adındaki devrimci genç de şehit edilmiştir.

Faşist komandoların giriştiği terör hareketleri hükümet kuvvetlerinin gözü önünde pervasızca geliştirilmekte, öğrenci yurtları, SS kıtaları karargahı haline getirilip, tufek, tabanca, mitralyözlerle donatılmakta, fakülte ve yurt baskınları birbirini kovalamakta, yakalanan devrimci gençlere komandolar tarafından insanlık dışı işkenceler yapılmaktadır. Bu cinayetlerin, işkencelerin gerçek failleri, hiç şüphesiz, olayları perde arkasından tahrik eden, cahil gençleri ırkçı yada ümmetçi ideolojilerle şartlandıran hakim çevrelerdir. Bu şartlandırmalar öylesine tehlikeli noktalara gelmiştir ki, son zamanlarda ırkçı ve ümmetçi unsurlar iki kampa ayrılmış, birbirlerini «*milli cephe bozguncusu*» diye suçlamakta, işi silahlı çatışmalara kadar vardırmaktadırlar. Nitekim, geçen ay iki sağcı genç, yine sağcılar tarafından vurularak öldürülmüştür. Ancak hakim çevreler, bu cinayetleri dahi, solcuların üstüne yüklemek alçaklığı içindedirler.

İstanbul'da işçilerin haklı direnişi karşısında bütün polisleri, jandarmaları, askerleri seferber eden, işi sıkı yönetim ilanına kadar vardıran hükümet, bu faşist zorbalıklar karşısında kılını dahi kıpırdatmamakta, aksine müsamahasıyla zorbaları tahrik ve teşvik etmektedir. Anadolu'nun dört bir yanında TİP ve TÖS merkezleri basılmakta, devrimcilerin hayatına kastedilmekte, Sahne Anadolu gibi devrimci tiyatroların gösterileri kanun dışı müdahalelerle engellenmekte, faşist terör kent kent, kasaba kasaba kol gezmektedir.

Ama bu terör hakim çevrelerin umduğu sonucu vermeyecek; işçi sınıfı, yoksul köylüler, küçük burjuvazinin devrimci kesimi, gençlik, DEVRİMCİ HALK CEPHESİ içindeki mücadelesini yılmadan sürdürecektir.

Kahrolsun halk düşmanları!

Yaşasın işçi sınıfı öncülüğündeki DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'nde kenetlenen devrimci güçler!

Yaşasın devrimci DEMOKRATİK HALK İKTİDARI için mücadele eden Türkiye' halkları!

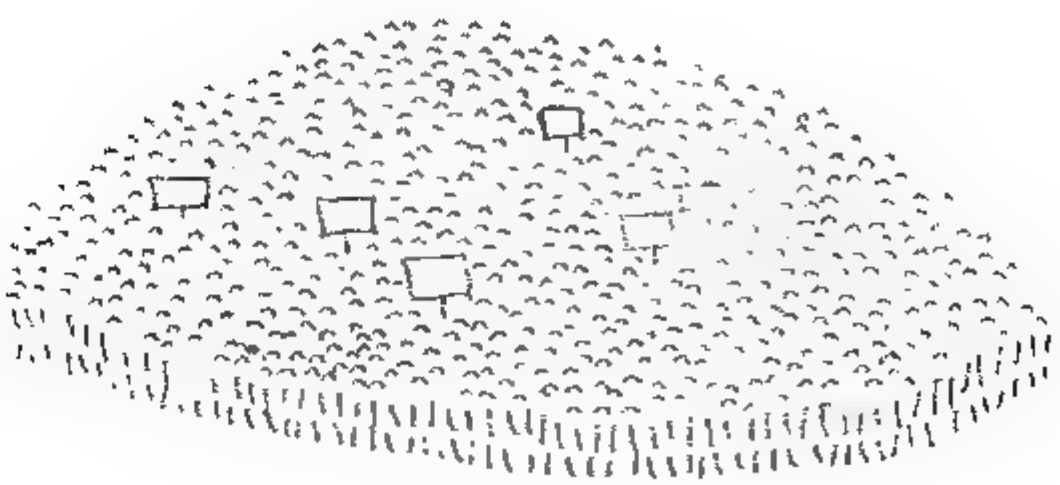

kesintisiz devrim

İçinde bulunduğumuz yıllar, emperyalizmin tam çöküşe, sosyalizmin dünya çapında zafere doğru ilerlediği yıllardır. Bugün dünya işçileri, ezilen halklarla birlikte bütün ülkelerde emperyalizme ve gericiliğe karşı savaşmakta, dünya barışı, ulusal kurtuluş, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi genişlemekte, dünya proleter sosyalist devrimci hareketi kesin başarılar elde etmektedir.

Bugün sömürülen ülkeler safında olan Türkiye'de halklar egemen değildir. Türkiye emperyalizme bağımlı, bağrında kapitalizm öncesi kalıntıları taşıyan azgelişmiş kapitalist bir ülkedir. Türkiye, emperyalizmin vesayetinde emperyalizmin işbirlikçisi patronlar, emperyalizmle ittifak halinde olan toprak ağaları, aracı - tefeci zümre ve büyük bürokratlar tarafından yönetilmektedir. İkili anlaşmalar hâlâ yürürlüktedir. Konsorsiyum, Ortak Pazar, vargücüyle Türkiye'yi sömurme planları yapmaktadır. Madenlerimiz, hammaddelerimiz emperyalistlerin elindedir. Yabancı sermayeyi teşvik gibi kapitüler nitelikli kanunlar, emperyalistler için her türlü imkanı hazırlamaya devam etmekte, yabancı üsler, NATO, 6. Filo, her gün halklarımızı tehdit etmektedir. İşçiler, köylüler, gençler açıkça kurşunlanmakta, devrimcilere karşı terör artırılmakta, ekonomik ve demokratik kavgalarını kahramanca sürdüren işçiler üzerine tanklar gönderilmekte, devrimci işçi sendikaları Amerikancı sendikalar lehine çıkartılan faşist kanunlarla tasfiye edilmek istenmekte, haklı istekleri için direnen köylüler dipçiklenmekte, Doğu Anadolu'da baskı ve şiddet hareketleri her geçen gün biraz daha genişletilmekte, faşist uygulamalar artmakta, sünni-alevi, Türk - Kürt birbirine düşürülmekte, cunta pazarlıkları en önemli konu olarak sürdürülmekte, faşizm tehlikesi kol gezmektedir.

Ama yine de işçi hareketleri, ekonomik ve sendikal mücadeleler, işçi yürüyüşleri, işçi mitingleri, grevler, fabrika işgalleri, işçi sınıfının ekonomik ve sendikal mücadelesinin yanında siyasi mücadelesinin filizlenmesi, Tekirdag'dan İzmir'e, Torbalı'dan İskenderun'a, Urfa'dan Sivas'a, Adana'dan Karadeniz'e, Ağrı'ya uzanan köylü mitingleri, toprak işgalleri emperyalizmle ittifak halindeki tefecilere, bezirganlara ve toprak ağalarına karşı yapılan mücadeleler, işsizlerin, seyyar satıcıların, dar gelirli vatandaşların, küçük memurların, öğretmenlerin direnişleri, gençliğin inatçı sarsılmaz mücadelesi bütün haşmetiyle genişlemektedir. Bir Personel Kanunu tasarısı ülke çapın-

da öfke yaratabilmekte, kitleler toplu direnişe geçebilmekte, Amerikancı sendikalar lehine getirilen faşist yasalara karşı, devrimci sendikalar çevresinde kenetlenen işçi sınıfımız yiğitçe direnmektedir.

Bu günler, Türkiye sosyalistlerinin, Turkiye işçi sınıfına ve dunya proleter sosyalist devrimci hareketine karşı en fazla sorumlu olduğu günlerdir. Bugun Türkiye sosyalist hareketi, bir yandan bilimsel sosyalizmi inkar eden Aybar revizyonizmi ve ona bağlı olanların ihanetine karşı savaşırken, öte yandan hem «Sosyalist Devrim» sloganını saptırıcı ve bölücü şekilde kullanan saflardaki «sol sekterlik» tehlikesiyle, hem de Türkiye'de «milli demokratik devrim»i fetiş haline getiren ve bu fetişizmi surdüren saflardaki «sağ sapma» tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Bugüne kadar parti içinde yeralan grupların birbirleriyle yürüttükleri polemikler, daha çok sübjektif temellere dayandırılmış, ideolojik mücadele genel olarak stratejik çizgilerin tartışma alanında kalmış; örgütlenme meselesi hiçbir grup tarafından sistematik olarak çözülmeye çalışılmadığı, Türkiye'nin tarihsel ve aktüel verilerine dayanılarak eylemlere girişilmediği içindir ki, devrimci mücadelenin işçi ve köylü kitleler arasında alabildiğine yayılması, aktif destek görmesi, militan işçi ve köylü örgütlenmelerinin sağlanması gecikmiş, kitlelerin özlemlerine önderlik edilememiş, devrimci hareket proleter sınıf temeline oturtulamamıştır.

Ülke çapında yaygın, disiplinli harekete ve örgütlenmeye gitme meselesi çözüm beklerken, entellektüel tutkular ağır basarak proleter sosyalist mücadele sözde ideolojik mücadele ile sınırlandırılmış, hareketli kitle olarak yalnızca genç aydın kitlesine dayanmanın sınırları zorlanamamıştır. Son günlerde çeşitli gruplarca sürdürülen kısa vadeli eylem yarışı da, devrimci mücadelenin sağlığı açısından yeni tehlikeler yaratmıştır.

Bugün sosyalistler olarak şu soru ile karşı karşıyayız:

Biz sürekli olarak hatalarımızdan arınıp küçük burjuva sosyalizmine karşı mücadele edip bilimsel sosyalizmin ilkelerinin ışığında ideoloji ve örgüt birliği mi yaratacağız, yoksa emperyalizme ve ona bağlı unsurlara teslim mi olacağız? Gerçek sosyalistin cevabı, birincisi olacaktır:

Sosyalistler, sürekli olarak hatalarından arınıp her türlü sapmaya karşı savaşarak bilimsel sosyalist ilkelerin ışığında sosyalistlerin ideoloji ve örgüt birligini sağlayacak, Türkiye'deki devrimci mücadeleyi gerçek sınıf temelıne oturtacaktır

Gerçek sınıf temeline oturmayan sahte klik çatışmalarının; üst sevivede virgüllerle, alt çizmelerle, akademik bir havada sürdürülen, pratikten kopuk, somut eylemlerde yansıyamayan sözde ideolojik mücadelelerin Türkiye sosyalist hareketini bir kavram kargaşasına ve bir eylem çıkmazına sürüklediği bu dönemde, sosyalistler, bilimsel sosyalizmin emrettigi KESİNTİSİZ DEVRİM teorisi etrafında ideoloji ve örgüt birligini sağlamak ve proleter sosyalist mücadelemizin bütün yükümlülüklerini yerine getirmek için savaşmak zorundadırlar

çelişmeler ve emperyalizm

Tarihin hareket ettirici gücü, çelişmedir: Yani üretim güçleriyle mevcut üretim ilişkileri arasındaki temel çelişme.. Günümüz dünyasında üretim güçleriyle üretim ilişkileri arasındaki temel çelişme, emek - sermaye çelişmesi şeklinde yansımaktadır: Proletarya - burjuvazi çelişmesi.

Her toplumda bir dizi çelişme yeralır. Ama bu çelişmeler arasında bir tanesi temel çelişmedir. Bu çelişme, sürecin başından sonuna kadar mevcuttur. Varlığı ile, gelişmesi ile sürecin niteliğini belirler, diğer bir üretim biçimine dönüşümün temel nedenidir. Öteki çelişmeler, ikincil durumdadır. Çelişmeler, diyalektik olarak *karşılıklı etki* içinde birbirlerini etkilerler. Ve bazı şartlarda ikincil bir çelişme öyle bir önem kazanır ki, belli bir süre için çözümü acillik kazanan baş çelişme haline geçer.(*)

Emperyalizme bağımlı ülkelerde proletarya ile burjuvazi arasındaki temel çelişme, son tahlilde, sosyalizmin zaferi için tayin edici çelişme olmakla beraber, o ülkenin sömürülen halkları ile emperyalizm ve ona bağlı unsurlar arasındaki çelişme baş çelişme olarak belirir. Baş çelişme, hiçbir şekilde ülke içindeki sınıfsal mücadeleyi ortadan kaldırmaz. Diyalektik ve tarihi materyalizm, temel çelişmenin ağır basan yönünün bazen üretici güçler, bazen de üretim ilişkileri olduğunu gösterir. Baş çelişmede de ağır basan yönün ve ikincil yönün ortaya konması, işçi sınıfı partisini taktik hedeflere ulaştırmada en büyük etkendir. Türkiye'mizde bugün için baş çelişme emperyalizm ve ona bağlı unsurlar ile Türkiye halkları arasındaki çelişmedir.

Emperyalizm ve sömürülen ülkeler ilişkilerini şöyle özetleyebiliriz:

A) Emperyalizm, sömürdüğü ülkelerin üretim biçimini kendi ihtiyaçlarına göre etkilemek, onları tekelci kapitalist sistemin bir parçası haline getirmek istemektedir. Emperyalizm bunu üç yoldan başarmağa çalışmaktadır:

1. Emperyalizm, sömürdüğü ülkeleri daha fazla sömürebilmek için «yardım, borç, kredi» şeklinde yeni yöntemler geliştirmiştir. Emperyalizm, özellikle ABD emperyalizmi, bu ülkelere daha çok askeri alanda yardım etmekte, onları emperyalist askeri bloklara girmeğe zorlamaktadır. Eğer iktisadi krediler verirlerse, bu krediler de bağımlı kredi şeklindedir.

2. Emperyalizm, bütün sömürdüğü ülkeleri, ancak yabancı sermaye ile kalkınabileceklerine inandırmakta, onları bu yolla kalkınmaya zorlamaktadır. Ama bugün emperyalist ülkelerin kendi istatistikleri ile ortada olan bir gerçek var ki, yabancı sermaye yatırdığından birkaç mislini her yıl o ülke dışına çıkarmaktadır.

3. Emperyalizm ile ona bağımlı ülkeler arasında yapılan dış ticaret, sürekli olarak emperyalizmin lehine işlemektedir. Tekelci kapitalizm, bu ülkelere sanayi malları satmakta ve hammaddeler almaktadır.

Emperyalizm bugün sömürdüğü ülkelerin ekonomik

(*) **Türkiye'de baş çelişme yerine «hakim çelişme» terimi, Temel çelişme yerine de «esas çelişme» terimi kullanılmaktadır. Baş çelişme'nin ingilizce karşılığı «Principle contradiction», temel çelişmenin ingilizce karşılığı ise «foundamental contradiction»dır.**

yanlarını kendi ihtiyaçlarına göre şekillendirirken, bir çok ülkeleri bir yada birkaç tarım ürünü yetiştiren ya da yalnızca petrol ihraç edebilen ülkelere dönüştürmektedir.

B) Emperyalizm yaşayabilmek için sömürdüğü ülkelerde bütün devrimci çıkışları önleyecek tedbirler almaktadır. Eğer devrimci bir hareket olmuşsa, o ülkeyi tekrar emperyalizmin kucağına çekmek için her yolu denemektedir. Emperyalizmin köpekliğini yapacak yerli sınıf ve tabakalar bulamayınca, vahşice kendisi saldırmakta, halklara karşı askeri gücünü kullanmaktadır.

Emperyalizm için en korkutucu şey, sömürülen ülkelerde halkların emperyalizme karşı örgütlenmeleridir. Emperyalizm, buna karşı koymak için her yola başvurur. Kendinden yana, tamamen tekelci kapitalizmin niteliklerine göre bir burjuvazi yaratır. Müttefiklerinin güçlenmesine bakar. Bütün kitle haberleşme araçlarını kullanarak, dil ve ırk ayrımlarını istismar ederek, ülke çapında anti-komünist ideoloji yayarak kendi siyasi propagandasını yapar, pasifler sosyalist ideolojiyi yozlaştırmaya çalışır.

Tekelci kapitalizm, kapitalizmin içinde taşıdığı çelişkilerden dolayı çökmekte ve çürümektedir. Üretimin ve sermayenin yoğunlaşmasıyla birlikte ortaya çıkan tekeller ile mali sermaye egemenliğinin özgürlükleri ortadan kaldırması, üretimin toplumsallaşmasına karşın mülkiyetin gittikçe özel olarak merkezileşmesi, sermayenin emeği egemenliği altına alması, kapitalizme özgü, eşit olmayan gelişme kanununun işleyişi, sayıları gittikçe artan ulusların sömürülmesi, tekellerin zorbalığı, dünyanın tekelci kapitalist ülkeler arasında paylaşılması savaşları, doğal olarak sosyalist ülkelerin doğmasına yolaçmış, sosyalist kamp iyice genişlemiş, halkların devrimci mücadeleleri her geçen gün biraz daha güçlenmiştir. Bu durum, dünyada belli başlı dört çelişme yaratmıştır.

1. Emperyalist aşamadaki kapitalist ülkelerdeki burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişme.

2. Tekelci kapitalist ülkeler ve tekelci gruplar arasındaki çelişme.

3. Emperyalizm ile sömürülen ve ezilen halklar arasındaki çelişme.

4. Sosyalist kamp ile emperyalist kamp arasındaki çelişme.

Bu çelişmelerden, emperyalizm — sömürülen halklar çelişmesi dünyamızın baş çelişmesini oluşturmaktadır. Bugün dünyadaki mücadeleler, genel olarak, bu çelişme etrafında dönmektedir. Hemen belirtelim ki, bu, diğer çelişmeler etrafında mücadele olmadığı anlamına gelmez. Diğer çelişmeler etrafındaki mücadele bütün hızıyla devam etmektedir ve son çözümlemede mücadele sosyalist güçler ile kapitalist güçler arasındadır. Gerçekte biz, bunun için, çağımıza emperyalizmin çöktüğü, sosyalizmin zafere koştuğu çağ diyoruz.

Emperyalizm bugün varlığını sürdürebilmek, geniş sömürü alanlarını elinde tutabilmek için, işbirlikçi burjuvaların yanısıra, bazı gerici sınıf ve tabakalarla ittifak halindedir. Bu gerici sınıf ve tabakalar, başlıca geri ülkelerdeki feodaller, toprak ağaları, bürokrat kapitalistler, aracı-tekelci zümre vb.'dir.

Emperyalizm ve müttefiklerinin karşısındaki güçler ise, onunla çelişme halinde olan sınıf ve tabakalardan oluşur. Yani, sosyalist ülkeler ve dünya işçi sınıfının dışında köylüler, yarı proleterler, yoksul köylüler, köy ve şehir küçük burjuvazisinin önemli bir kesimi de emperyalizme karşıdır. (Bu arada, az gelişmiş ülkelerin, çıkarları emperyalizmle çelişen burjuvazisi de *belli bir dönem* emperyalizmin karşısında saf tutabilir. Ama bunlar, devrimci bir zincire [illegible] olmadığından, dünya devrimci mücadelesinde sosyalistlerin bu tür burjuvaları fazla önem taşımaz.) Anti-emperyalist güçler içinde saydığımız bazı sınıf ve tabakalar bazı ülkelerde henüz seferber olmamıştır. Ama bunlar, objektif olarak emperyalizme karşıdırlar ve emperyalizmle aralarındaki çelişme kesinleştikçe, sınıf mücadeleleri büyüdükçe, emperyalizmin askeri gücü karşılarında ger[illegible], daha hızlı bir şekilde mücadeleye katılacaklardır.

Amaç, dünya sosyalizmini kurmaktır. Buraya giden yol üstündeki en büyük engel, emperyalizmdir.

Emperyalizm, iktisadi, siyasi, askeri ve ideolojik yönleriyle bir bütündür. Emperyalizmin siyasi, askeri ve ideolojik nüfuzuna gereğince önem vermeyen, onu sadece iktisadi kurumları incelemekle yetinip strateji üreten eğilimler son derece tehlikelidir. Emperyalizmi sadece tekelci kapitalizmin dünya çapında kapitalist sömürü mekanizması olarak göremeyiz. Emperyalizmin siyasi ve askeri *mekanizmasını, bu mekanizma aracılığıyla* yürüttüğü dünya politikasını ve ideolojik etkinliğini çok iyi tanımamız gerekir. Emperyalizmi sadece siyasi ve askeri bir olgu olarak görüp onun *iktisadi temelini ihmal etmek de aynı* derecede tehlikelidir. Dünya devrimci hareketi, tekelci kapitalizme, yani emperyalizme karşı bir bütün olarak [illegible] etmektedir.

Dünya halklarının emperyalizme karşı mücadelesi, emperyalizmi siyasi, iktisadi, askeri ve ideolojik bakımdan zayıflatmakta. *Bağımsızlık ve demokrasi yönünde ilerleyen* ülkeler çoğaldıkça emperyalizmin sömürü alanları kısalmaktadır. Bu gelişme, doğal olarak, emperyalist ülkelerin kendi içindeki sınıf çelişmelerini keskinleştirmektedir.

Emperyalizmi stratejik açıdan küçümseyip taktik açıdan [illegible] Lenin'in [illegible] yaklaşımı [illegible] emperyalizmin *yenilmezliği karşısında en gerçekçi bir tutum* olarak gelişmiştir. Bugün Latin Amerika, Afrika, Asya ve Ortadoğu'da halkların devrimci mücadeleleri yükselmektedir. Bütün bu mücadeleler dünya proleter sosyalist devrimci mücadelenin bir parçası olarak gelişmekte, dünya proleter sosyalist devrimi zafere koşmaktadır.

Bilimsel sosyalizmin devrim anlayışı

Devrim sözcüğü, çeşitli anlamlarda kullanılmış, sözcük anlamı açık şekilde ortaya konulmamıştır. [illegible] burjuva radikalizmin dilinde yozlaştırılmıştır. Biz, belli bir [illegible] yalın [illegible] nicel değişiklik, bir nitel durumdan bir başka nitel duruma geçişe ise nitel değişiklik deriz. Nicel değişiklikler ile nitel değişiklikler arasında

zorunlu bir bağ vardır ve bütün bu gelişmelerin itici gücü zıtların mücadelesidir. Buna göre devrim, bir nitelik sıçramasıdır ve nicel değişiklik olan evrimin kaçınılmaz bir sonucudur. Yalnız evrimi ortaya sürmek reformizm, nitel sıçramanın nicel evrimle hazırlandığı gerçeğini reddetmek ise, maceracılıktır.

Bu diyalektik materyalist tanımdan tarihi materyalist tanıma geçersek, devrim, belli bir üretim tarzı içinde yeni üretim güçlerinin ortaya çıkışı ile mevcut üretim ilişkilerini geri dönülmez biçimde yıkılması ve yeni üretim ilişkilerinin kurulması demek olan üretim biçimi değişikliğidir.

Devrim, bir ülkedeki tek gerçek devrimci sınıfın, mevcut üretim tarzını değiştirmek üzere müttefiklerinin desteğiyle yada müttefikleriyle beraber iktidara gelmesidir. Devrim, gerçek devrimci sınıfın tek başına yada müttefikleriyle iktidara geçtiği «sıçrama anı» ile yeni iktidarın mevcut üretim tarzını değiştirmek üzere gerçekleştireceği «dönüşümler» dizisinden oluşur. Devrimin bu siyasal ve sosyal karakterleri arasında diyalektik bir bağ vardır ve devrimin en temel sorunu, iktidar sorunudur.

marksist - leninist «kesintisiz devrim» anlayışı

«Sosyalist devrim», «milli demokratik devrim» sloganları etrafında çok kısır bir çekişmenin bölücü ve parçalayıcı bir şekilde sürdürülmüş olduğu bir ortamda bütün sosyalistleri, marksist - leninist KESİNTİSİZ DEVRİM teorisi etrafında birleşmeye çağırıyoruz.

KESİNTİSİZ DEVRİM, yeni ortaya atılan bir görüş değildir. KESİNTİSİZ DEVRİM, burjuvazinin [illegible] tükendiği, proletaryanın tek gerçek devrimci sınıf olarak ortaya çıktığı dönemin devrim anlayışıdır. KESİNTİSİZ DEVRİM teorisinin ilk temelleri Marx ve Engels tarafından ortaya atılmıştır. 1848 devriminin yenilgisi, Marx ve Engels'in davalarına olan inançlarını hiç sarsmamış, onlara burjuvazinin bütün devrimci atılımını yitirdiğini daha açık belirtmeye, *Komünist Manifesto*'nda geliştirdikleri burjuva devrimleriyle sosyalist devrimler ilişkisine daha bütünsel olarak eğilmeye zorlamıştır. Marx, Aralık 1848'de «Burjuvazi ve Karşı Devrim» adlı seri makalelerinde, Almanya'da Mart devriminin öğretilerini, burjuvazinin korkaklığını ortaya koyarken, Engels ile birlikte taktik geliştirerek yavaş yavaş küçük burjuva ideolojisini terkeden işçi yığınlarını sosyalist devrim için hazırlamak, onları örgütlemek ve çalışmak, köylülüğün demokratik potansiyelinden yararlanmanın gerekliliğini ortaya koymuştur.

Marx - Engels 1848 yılında hazırladıkları *Merkez Komitesi'nin Komünist Liga'ya Hitabı* adlı çağrıda devrimden alınması gereken dersleri ortaya koymuş, gelecekteki devrim için proletarya [illegible] temel taktik ve stratejisini [illegible] proletarya partisinin küçük burjuva demokratları [illegible] olarak devrimin sürekli kılınması gerektiğini belirtmişlerdir.

«Küçük burjuva demokratlar, çok sayıda talepleri gerçekleştirmekle... devrimi bir an önce sona erdirmek isterken, azçok varlıklı bütün sınıflar iktidardan uzaklaştırılmadıkça, proletarya devlet iktidarını ele geçirmedikçe, yalnızca bir ülkede değil, dünyanın bellibaşlı bütün ülkelerindeki proleterler birliği, bu ülkeler proleterleri arasındaki rekabeti durduracak kadar geliştirilmedikçe ve hiç değilse başlıca üretici güçler proleterlerin elinde toplanmadıkça, bizim çıkarlarımız ve görevimiz, devrimi sürekli kılmaktır.»[1]

Marx ve Engels'teki bu sürekli devrim anlayışı, emperyalizm ve proleter devrimi çağında Lenin tarafından diyalektik ve tarihi materyalizm ışığında somut şartların somut tahlili ile MARKSİST - LENİNİST KESİNTİSİZ DEVRİM teorisine dönüştürülmüştür. Lenin, bu devrim anlayışını geliştirirken, KESİNTİSİZ DEVRİM'i [illegible] anlayan sapmalara karşı, her türlü Troçkist akıma karşı sürekli olarak savaşmıştır. Özellikle Troçki tarafından geliştirilen, Rus köylülerinin devrimci potansiyelini küçümseyen, proletaryanın hegemonyası düşüncesini karıştıran «sürekli devrim» görüşü pratik içinde mahkum edilmiştir. İşçi sınıfının halk düşmanlarına karşı, [illegible] başta yarı proleterler ve yoksul köylüler olmak üzere [illegible] demokratik ve anti - emperyalist amaçlı yığınları olarak proleter devrimine yöneltmesini, sosyalizmin üst evresine geçişini sağlayan marksist - leninist kesintisiz devrim teorisiyle troçkist sürekli devrim görüşünü birbirine karıştırmamak gerekir.

«Demokratik devrimden, kuvvetlerimiz ölçüsünde, bilinçli ve örgütlü proletaryanın örgütleri ölçüsünde sosyalist devrime geçmeye derhal başlayacağız. *Biz sürekli devrimden yanayız.* Yarı yolda durmayacağız.»[2]

KESİNTİSİZ DEVRİM teorisi, Başkan Mao'nun önderliğindeki Çin Devrimi ile daha da zenginleşmiş, yeni demokrasinin kurulması, yeni demokrasiden proletarya diktatörlüğüne geçişin hazırlanması, *devrimin sürekliliğinin sağlanması*, marksist - leninist KESİNTİSİZ DEVRİM teorisinin ışığında gerçekleştirilmiştir.

KESİNTİSİZ DEVRİM, burjuvazinin başaramadığı [illegible] proletaryanın [illegible] gerçek devrimci sınıf olarak [illegible] dönemin devrim anlayışıdır, dedik. [illegible] emperyalist aşamaya geçtiği, emperyalizm [illegible] gelişmesini baskı altına [illegible] bu dönemde gerçek devrimci sınıf, işçi sınıfının öz olarak [illegible] emperyalizm ve ona bağlı unsurlarla *çelişen bütün sınıf ve tabakaları alarak* DEVRİMCİ DEMOKRATİK HALK İKTİDARI'nı kurması, sosyalizme geçişin hazırlıklarını yapması, durmaksızın İŞÇİ SINIFININ MUTLAK İKTİDARI'nı, sosyalizmi kurması, dünya sosyalizminin kuruluşuna yönelmesi.

Bu devrim anlayışı, başından sonuna kadar proletaryanın öncülüğünü zorunlu kılar, ama köylülerin, özellikle [illegible] proletaryası dışında yoksul köylülerin devrimci potansiyelini hiçbir zaman ihmal etmez.»[3]

[1] Aktaran J. Stalin, Leninizmin İlkeleri, Sol Yayınları, Ankara 1969, s. 88.
[2] V. I. Lenin, Aktaran J. Stalin, a.g.e., s. 121.
[3] J. Stalin, a.g.e., s. 37

Bugün Türkiye'de, dünya devrimci pratiğinde olduğu gibi, devrimin kesintililiğini savunan, Çin seddi teorileri yaratmaya çalışan bir yığın oportunist vardır. Mücadelemiz, aynı zamanda, onlara da yöneliktir.

Marksist - leninist KESİNTİSİZ DEVRİM teorisi, bütün sosyalistlere, işçi sınıfının nihaî zaferinin gerçekleşmesi ve sosyalizmin kurulabilmesi için şu [illegible] görevi yükler:

1. Proletaryanın siyasi bilinç düzeyini artırmak, sosyalist propaganda ve ajitasyonu gerçekleştirmek, işçi sınıfı içinde proleter ideolojisinin kesin hakimiyetini sağlamak, işçi sınıfının örgütlendirilmesini, işçi sınıfı partisini gerçekleştirmek. Bu bizim ÖRGÜTLENME [illegible].

2. İşçi sınıfını ve işçi sınıfının desteğini, başta [illegible] işçiler ve yoksul köylüler olmak üzere, toplumda çıkarları emperyalizm ve onun yerli işbirlikçileriyle, [illegible] çelişen bütün sınıf ve tabakaları en geniş [illegible] DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'nde toplamak. [illegible] halk cephesi içinde işçi sınıfının [illegible] [illegible] Bu bizim İTTİFAKLAR [illegible].

Bu iki görev [illegible] diyalektik [illegible] bir dönemde sosyalistlerin [illegible] [illegible] tahliliyle belirlenecektir. [illegible] [illegible] [illegible] rejim; sonra partiyi kurarım [illegible] [illegible] başka bir şey değildir. [illegible] partisinin bulunmadığı [illegible] görev, [illegible] rinci görev, işçi sınıfı partisini [illegible] KESİNTİSİZ DEVRİM [illegible] giden DEMOKRATİK HALK İKTİDARI'nı [illegible] olan DEVRİMCİ HALK CEPHESİ, [illegible] tisi olmadan gerçek [illegible] oluşturulamaz.

«Öte yandan, [illegible] kendine bir siyasi [illegible] [illegible] örgütlenme ve bütün biçimlerin [illegible] vinden kaçmak için [illegible] dir. [...] Birinci ve en acil [illegible] gerekli enerjiyi, [illegible] bir *devrimciler örgütünün* [illegible] mektedirler.»[1]

İşçi sınıfı partisi

Devrimci bir parti olmadan, sınıf [illegible] bir işçi sınıfı partisi olmadan KESİNTİSİZ DEVRİM [illegible] gerçekleştirilemez. KESİNTİSİZ DEVRİM'in başarılı olabilmesi için, bu mücadelenin işçi sınıfı partisi [illegible] olması gerekir. İşçi sınıfının süregelen hareketlerine siyasi nitelik kazandırabilecek, köylü hareketlerini [illegible] bilecek, cesur, tecrübeli ve her durumda devrimci [illegible]

[1] V. I. Lenin, *Ne Yapmalı, Zaman [illegible]*, Sol Yayınları, Ankara 1968, s. 98.
[2] V. I. Lenin, a.g.e., s. 132.

yol gösterebilecek gerçek bir devrimci parti, devrimci mücadelede başarının birinci şartıdır.

«Ancak kendini proletaryanın sınıf çıkarları bilinci seviyesine yükseltebilen bir parti, ancak böyle bir parti, işçi sınıfını trade-union'cu yolundan vazgeçirmeye ve bu sınıfı bağımsız bir siyasi kuvvet haline getirmeye muktedirdir. Parti, işçi sınıfının siyasi başıdır.» [1]

Böyle bir partinin en temel özellikleri şunlardır:

- Parti, işçi sınıfının örgütlü öncü müfrezesidir
- Partinin temel kadrolarını profesyonel devrimciler oluşturur.
- Parti bir tek örgüt değildir. Profesyonel devrimcilerden oluşan en dar kümelerden, parti üyesi olmayanları da barındıran geniş örgütlere kadar uzanan (işçi sendikaları, işçi, köylü kooperatifleri, işçi, köylü birlikleri, gençlik, kültür örgütleri...), onları da içeren bir örgütler ağıdır.
- Parti demokratik merkeziyetçilik ilkelerine göre çalışır.
- Parti köylü yığınları ile sıkı bağlar kurar, köylüleri örgütler, devrimci köylüleri parti çizgisinde eyleme sokar, DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'ni oluşturur, kitle çizgisini gerçekleştirir.
- Parti, bilimsel sosyalizm ilkeleri üzerine inşa edilmiştir ve onun devrimci ilkelerine göre çalışır. Bilimsel sosyalizmi korur ve geliştirir. Her türlü oportünizme ve küçük burjuva ideolojisine karşı amansızca savaşır. Emperyalizme bağımlı bir ülkedeki bir işçi sınıfı partisinin bütün örgütsel esaslarını yerine getirir. Strateji ve taktik meseleleri, program meselelerini çözümler ve parti çizgisini ortaya koyar. Parti yalnız ideolojik olarak değil, örgüt birliği ve demir disiplini açısından da sağlamdır.

Günümüz Türkiye'sinde böyle bir parti yoktur. Türkiye İşçi Partisi yukarıdaki niteliklere erişememiştir, ama bu göreve aday, bu potansiyele sahip tek parti olarak belirmektedir.

Böyle bir partiye yalnızca ve yalnızca işçiler üye olabilir, diye bir görüş ortaya atılamaz. Parti bilimsel sosyalizmi kabul eden, eylem içinde, verilen görevler ile sınanmış bütün marksist-leninistlere açıktır. DEMOKRATİK HALK İKTİDARI'ndan önceki dönemde proletaryanın *temel* müttefiki olan yarı-proleterler ve yoksul köylüler, parti içinde nicel bir güç olarak da yer alabilirler. Ama bütün bunlar, partinin, KESİNTİSİZ DEVRİM'i amaçlayan partinin, işçi sınıfı partisi, işçi sınıfının öncü müfrezesi olduğu gerçeğini asla değiştiremez.

Bugün Türkiye'de sosyalizme giden mücadelenin *emekçi partisi* elinde başarıya ulaşacağını söyleyen, işçi sınıfı partisinin daha başından emekçi partisi esaslarına göre kurulmasını öngören sağ sapık görüşler geliştirilmektedir. DEVRİMCİ HALK CEPHESİ içinde, *halkın* özlemlerini dile getirecek, bunları proletaryanın asgari programı çerçevesinde değerlendirecek olan parti, halkın partisi olacaktır.

Demokratik halk iktidarından önceki dönemde işçi sınıfı partisinin halkın partisi olacağı gerçeğini, partinin

[1] J. Stalin, Leninizmin Ilkeleri, Sol Yayınları, Ankara 1969, s. 98

şu andaki kuruluş esasları üzerine yansıtmak devrimci işçi sınıfı partisinin yürüticiliği açısından son derece tehlikelidir. Ayrıca bugün bir yandan «proletaryanın *özörgütü* kurulamaz» yada «proletaryanın *özörgütü* 'gerçek demokrasi' ortamında kurulur» yada «bizim partimiz milli kurtuluş cephesidir» şeklindeki görüşler ile, öte yandan şu andaki TİP'i gerçek işçi sınıfı partisi olarak kabul eden görüşler özde sağ oportunizm örnekleridir.

İşçi sınıfı partisinin bünyesinde oluşacağı Türkiye İşçi Partisi, Türkiye'deki işçi sınıfının örgütlenmesine terörle set çeken çok uzun bir dönem sonunda, 27 Mayıs'la doğan kısmi demokrasi ortamında kurulmuş ve bu ortamın mevcut bütün hastalıklarını bünyesinde taşımıştır.

Bu dönem, Türkiye'de solun tek siyasal örgütü olan ve sol kadroları bünyesinde toplayan TİP, 1965'e kadar meşruluk kazanma kavgasını sürdürmüştür. Meşruluğunu 1965'te halkoyu ile de tescil ettiren TİP'in yapısındaki hastalıklar, bu tarihten sonra adamakıllı suyüzüne çıkmıştır.

TİP, bir işçi sınıfı partisi değil, bir kitle partisi hüviyetinde ortaya çıkmış, sınıflararası ittifakları da kendi bünyesi içinde kurmaya çalışmıştır. Gerçek sosyalist olup olmadığına bakılmadan partiye herkes alınmıştır. Bu yapısıyla partiye küçük burjuva sosyalizmi, reformizm hakim olmuş, proleter sosyalizmi örgüt içinde yayılmamış, proletaryaya politik bilinç aktarılmamış, aktarılma çabaları da gösterilmemiştir.

TİP programı, kendi içinde bir açıklık gösteremeniş, somut hedefleri sıralayamamış, işçi sınıfının asgari programı ile azami programını birbirine karıştıran bölümleri içermiştir. Merkez, teşkilatla sağlam bağlantı kuramadığı ve bilimsel sosyalizmin ilkelerini açıkça benimsemediği halde, ideolojik alanda otoriter merkeziyetçilik yürütmüş, parti içinde tartışma ve bilimsel sosyalist ilkelere yönelme ortamı engellenmiştir. Disiplin kurullarının bu hatalı anlayışla işletilmesi, bugün sosyalist hareketteki kaosun doğmasında başlıca nedenlerden biri olmuştur.

İttifakları parti bünyesinde kurmağa kalkışıldığı için, parti dışındaki diğer ilerici güçlere sırt çevrilmiş, bunların devrimci mücadeleye katkısı küçümsenmiştir. Özellikle 1965'ten sonra tek çalışma biçimi olarak «parlamentarizm» benimsenmiş, teşkilat hareketsizliğe itilmiştir. Parti işçi, köylü hareketleri ve diğer ilerici grupların hareketleri içinde alması gereken öncülük görevini üstlenmemiştir.

Bugün ise partiye sol sekter tutum gösteren bir hizip hakimdir. Türkiye sosyalist hareketinde gruplar gerçeğini tanımayan bugünkü yöneticilerin sürekli olarak ileri sürdükleri diğer grupları tasfiye görüşü uygulanacak olursa, devrimci mücadele tam bir çıkmaza girecektir.

Bugün parti içindeki çelişme, proleter sosyalizmi ile küçük burjuva sosyalizmi arasındadır. Bu çelişme, uzlaşmaz bir çelişmedir.

Küçük burjuva sosyalizmi, bilimsel sosyalist teorinin proletaryanın ideolojisi olduğunu kabul etmez yada kabul eder görünür, ama gerçekte proleter ideolojisine sırt çevirir. İşçi sınıfının ideolojik, politik, örgütsel ve donanımsal gücünün öncülüğünü benimser görünmesine rağmen, fir-

sat buldukça bu ilkeleri reddeder. *Küçük burjuva sosyalizmi* (genel olarak oportunizm) çoğunlukla sağ sapma şeklinde ortaya çıkar; hakim özellikleri şunlardır:

İşçi sınıfının devrimci önculüğünü tanımamak yada *kovulanların rolünü tamamen inkar etmek*, populizm, revizyonizm, uzlaşmacılık, tahrifçilik, kuyrukçuluk, pasifizm, ekonomizm ve tüm küçük burjuva hastalıkları (küçük burjuva heyecanlılığı, sekterlik, dar görüşlülük, acelecilik, keskin sol gevezelik ...)

Küçük burjuva sosyalizmi ile proleter sosyalizmi arasındaki bu uzlaşmaz çelişme, bugün için proleter sosyalizminin lehine çözülmeğe başlamıştır. Partimiz içinde bugün için suni olarak varolan değişik hizıplerde yeralmasına rağmen, işçi sınıfı sosyalizmine inanan yürekli, devrimci militanlar vardır. İşte bu somut durumlar bizi TİP içinde üstün bir enerji ile çalışmaya sevketmekte, TİP'i işçi sınıfı partisi haline dönüştürmeye zorlamaktadır.

Yukarıda saydığımız TİP'in geçmiş hatalarını da göz önüne alarak TİP'i işçi sınıfı partisi haline dönüşmeğe nasıl zorlarız? *KESİNTİSİZ DEVRİM'i savunan biz sosyalistlerin en önemli sorunu budur.* Sosyalist hareket içinde birlik parti içinde birlik bilimsel sosyalist teorinin ışığında ilkeler etrafında birlik, işçi sınıfı partisi içinde birlik olmalıdır. İlk ağızda yapılması gereken şey, TİP içinde bilimsel sosyalizmi hakim kılmak, TİP'i işçi sınıfı partisi haline getirmek için bütün imkanları zorlamaktır. Bunun için

● Öncelikle ANT'ın 172. sayısında belirttiğimiz gibi, TİP içindeki grupların varlığını kabul etmekle yola başlamak gerekir. Gruplar gerçeğini tanımak, bizi suni tasfiye hareketlerine ve yeni yeni bölünmelere karşı uyanık kılacaktır. Aksi tutum, sol sekter bir tutum olacaktır.

Bugün TİP içinde çeşitli yan örgütler yada bağımsız yayın organları etrafında toplanan gruplar vardır. Bütün bu gruplar arasındaki çelişmelerin, uzlaşmaz çelişme etrafında, yani küçük burjuva sosyalizmi ile proleter sosyalizmi, *devrimci sosyalizm ile oportunizm arasında odaklaşmasını* sağlamalıyız. Oportanist olmayan, sağ ve sol sapmalara düşmeyen, bilimsel sosyalist ilkelere göre çalışma potansiyeli gösteren bütün devrimci militanlar arasında bağ kurmaya çalışmalıyız.

● Küçük burjuva sosyalizmine karşı savaşıp bilimsel sosyalist ilkeler etrafında TİP'i işçi sınıfı partisi olmağa zorlamak amacıyla TİP içinde ideolojik ve örgüt birliğine yönelmeliyiz. Partinin işçi sınıfı partisine dönüştürülmesi sürecinde ortaya çıkacak yeni yeni sapmalara karşı uyanık bulunmalı ve farklı yeni metodlarla bu sapmaları düzeltmeliyiz.

● Bütün bu çalışmalarımızda Lenin'in «Birleşmeden önce sınır çizgilerinin çekilmesi gerekir» ilkesine göre hareket etmeliyiz. Birleşmeden önce sınır çizgileri çekmek, *her kümeyi kendi hatalarından arınmaya sevkedecektir.* Hatalardan arınmak, gerçek devrimcilerin birliğinde esas olmalıdır. *Gerek aynı grup içinde, gerekse ayrı gruplar* arasında eleştiri, gerçek özeleştiri ve ikna metodları kullanılmalıdır.

«Hataları arındırma amacıyla devrimci tekrar gerekir» görüşleriyle mücadele edilmelidir.

● Küçük burjuva sosyalizmine karşı bilimsel sosyalist ilkeler üzerinde devrimcilerin birliğini gerçekleştirip TİP'i işçi sınıfı partisine dönüştürmek çabası somut pratik içinde gerçekleştirilmeli, eylem - örgütlenme - eylem yöntemi kullanılmalı, EYLEMDE BİRLİK ilkesi esas olmalıdır.

Ortak eylem grupları oluşturmalı, eylemler üzerinde somut olarak tartışılmalıdır. Eylemde daha yakın ilişkiler kurarak gerçek birlik temeli sağlanmalıdır. Yoksa parti etrafında olmayan işçi sınıfı mücadelesinden, devrimci mücadeleden kopuk ideolojik mücadeleler, kısır akademik tartışmalar havada kalacak ve hiçbir çözüm getirmeyecektir. Bu arada, partiyi «eski birlik ve beraberliğine kavuşturmak»tan söz ederek eski oportunist tutumu tekrar partiye musallat etme tehlikesi gösteren eğilimlerle mücadele etmek gerekir.

Bu örgütsüzlük döneminde, sosyalist mücadelenin yeni sapmalara açık olduğu bu ortamda, kendimize güvenerek böylesi çetin bir çalışmaya girmedikçe acil görev, örgütlenme görevi, kitle çizgisi, DEVRİMCİ HALK CEPHESİ lafta kalmaktan öteye gidemeyecektir. Bilimsel sosyalist ilkeler etrafında birleşebilmek, küçük burjuva sosyalizmine karşı etkin bir mücadele verip proleter sosyalist hareketi rayına oturtabilmek için elimizde partiden başka neyimiz var ki!.

Bugün Türkiye solunun niteliği sürekli bölünmedir. Ama bu bölünme artık sübjektif olmayan tartışmalara, doğru devrimci görüşlere dönüşmek eğilimini göstermektedir. Bugün bilimsel sosyalizmi savunduğunu iddia eden bütün gruplar, keskin grup bireyciliğini, sekter çalışma tarzını elden bırakmak zorundadırlar: Ya marksist - leninist doğrular yada grup bireyciliği ve sekter çalışma tarzı...

«Benim dediğime geldiler», «Bizim söylediklerimizi tekrarlıyorlar», «kim ki, bizim gruptan değildir, o mutlaka oportunisttir» diyen bütün mekanist görüşler, keskin grup bireyciliği olup, devrimci mücadeleyi saptırır. Dünya proleter devrimciliğini yalnızca kendi tekellerinde sanan, marksizm - leninizmin doğrularının genel dağıtımcısı gibi davranan bütün küçük burjuva eğilimleri tasfiye edilmelidir. Marksist - leninist doğrular hiç kimsenin yada hiçbir grubun tekelinde değildir. Sübjektivizmi bir yana bırakıp, sahte «ajanlık» suçlamalarını daha dikkatli yöneltip, proleter sosyalist hareketimizi objektif temeline oturtmalıyız. İlkeler üzerinde kamplaşma bütün çalışmalarımızda esas olmalıdır. Entellektuel bireycilik yada ideolojik fetişizm hemen yokolmağa mahkum edilmelidir.

Hiçbir gruba yada hiçbir kişiye değil, marksist - leninist doğrulara teslim olmak; yada doğrulardan kaçıp grup fetişizmini sürdürüp ihanet içinde olmak.

Proleter sosyalist hareketimizde ideolojik, politik, örgütsel çalışma açısından çıraklık devresini geçiriyoruz. Bunu bilerek Türkiye işçi sınıfına ve dünya proleter sosyalist hareketine karşı, devrimci dürüstlüğü göstermek zorundayız.

kesintisiz devrimde proletarya hegemonyası

Ülkemizde devrimci mücadelenin hakim yönü, KESİNTİSİZ DEVRİM süreci içinde işçi sınıfı öncülugunde *baş düşman emperyalizme, işbirlikçilerine ve emperyalizmin* müttefiklerine karşıdır. Ama bu, mücadelenin sınıf temelli olmaması anlamına gelmez. Bu mücadele içinde «proletaryanın öncülüğü» demek, proleter sosyalizminin, öncülügü demektir. Söz konusu öncülük, bilimsel sosyalizmin kılavuzluğunda «ideoloji» öncülüğü, işçi sınıfı partisinin «örgüt» öncülüğü, bu örgütün belirleyeceği strateji, taktik kılavuzluğunda «politika» öncülügu ve giderek sıcak savaş döneminde işçi sınıfının «donanmış gucü»nün fiili öncülüğüdür. «Öncülük» kavramı, yukarıda saydıklarımızı içerir. İşçi sınıfının öncülüğü, *her bakımdan bağımsız* olmalıdır. Bu özellik çok önemlidir.

Ülkemizde proleter sosyalist mücadelenin anti-emperyalist hedefi dışında bazı ilerici güçlerin işçi sınıfı dışında gelişebilecek anti-emperyalist hareketleri olabilir. İşçi sınıfı, anti-emperyalist görünüşlü bu küçük burjuva radikalist hareketlerine öncülük etmek için çalışacak, bu hareketleri doğru yola zorlayacaktır.

Gerçekte proletaryanın ideolojik, politik öncülüğü proletaryanın öncü müfrezesiyle gerçekleştirilir, KESİNTİSİZ DEVRİM boyunca, ancak örgüt aracılığıyla bunların bağımsızlığı sağlanır.

Proletaryanın politik, ideolojik, örgütsel ve donanmış gücünün öncülüğü bir bütün içinde ele alınmak, biri diğerinden soyutlanmamak gerekir. Günümuz Türkiye'sinde proletaryanın öncülüğünü sadece ideolojik öncülük olarak anlayan görüşler, yeni sapmaları getirmektedir. Öncülük sözü, ancak işçi sınıfının devrimci ittifakları ve DEMOKRATİK HALK İKTİDARI'nın nitelikleriyle anlam taşıyacaktır. KESİNTİSİZ DEVRİM'in işçi sınıfı öncülüğünce sürekli olarak geliştirilebilmesi, yalnızca iktisadi alanda değil, ideolojik, politik alanda da sonuna kadar goturulebilmesi, geriye, kapitalizme dönüş çığlıklarının yokedilmesi, ancak gerçek bütünsel bir öncülükle mümkündür

KESİNTİSİZ DEVRİM, başından sonuna kadar işçi sınıfının öncülüğünü gerektirir. DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'nde nicel olarak yarı proleter ve yoksul köylülerin ağır basması, proletaryanın öncülüğünün yokedildigi anlamına gelmez. Türkiye'de yarı proleterlerin ve özellikle devrimci yoksul köylülerin nicel çoğunluğu acık bir gerçektir. Ama, bu KESİNTİSİZ DEVRİM'i köylulük uzerine temellendirmek demek değildir. Siyaset ile, ideolojisi ile, örgütü ile, donanmış gücü ile proletarya KESİNTİSİZ DEVRİM'in başından sonuna kadar öncüsüdür, devrimin yoneticisidir. Devrim boyunca «proletarya - emekçi» hegemonyasından söz eden ve mücadelelerini bu temel uzerine kuran bütün görüşler birer sağ sapmadır.

KESİNTİSİZ DEVRİM'in başından sonuna kadar öz güç, proletaryadır. DEMOKRATİK HALK İKTİDARI'nı kurma sürecinde *temel* müttefik, yoksul köylüdür. Yoksul köylü de sosyalizmin ileri dönemlerinde kaybolur. Biz, öz güç ve temel müttefiki nicel durumları ile değil,

süreç içinde aldıkları objektif duruma göre belirleriz. Sürekli yer değiştirmekte olan, ya proleterleşen, yada bir üst tabakaya geçen yoksul köylüleri öz güç olarak düşünemeyiz. Stratejide öz gücümüzü yer değiştiren yada kaybolan sınıf ve tabakalarda değil, toplumumuzdaki tek gerçek devrimci sınıfta buluruz.

«Mutlak Demokratik Halk İktidarı, işçi sınıfının önderliğini gerektirir. Çünkü en ileri görüşlü, en az bencil ve en bütünsel devrimci sınıf, işçi sınıfıdır. Tüm devrim tarihi gösteriyor ki, işçi sınıfının önderliğinde yapılmayan devrimler başarısızlığa uğramakta, işçi sınıfının önderliğinde yapılanlar ise, zafere ulaşmaktadır.»[7]

«Öncülük» de lafta kalmamalı, DEVRİMCİ HALK CEPHESİ içinde bu somut pratikte gerçekleştirilmelidir. «Öncü olduğunu, öncü birliği olduğunu söylemek yetmez, öyle davranmalıyız ki, bütün öteki birlikler bizim başta yürüdüğümüzü anlasınlar ve bunu kabul etmek zorunda kalsınlar. 'Öteki birliklerin' temsilcileri, bir 'öncü' olduğumuzu söylediğimiz zaman sadece bu sözümüzle yetinecek kadar saf mıdırlar?»[8].

İşçi sınıfı ve müttefikleri

İşçi sınıfının devrimci kavgası, ancak stratejik ve taktik meselelerdeki açıklık ile başarıya ulaşır.

«Stratejinin konusu, devrimin belirli bir aşamasını temel kabul ederek, proletaryanın başlıca darbesinin doğrultusunu tesbit etmek; devrimci kuvvetlerin uygun surette tertibi (başlıca yedek kuvvetler ve ikincil kuvveler) planını hazırlamak; devrimin belirli aşaması boyunca bu planın gerçekleşirilmesi için mücadele etmektir... Strateji, devrimin temel kuvvetleri ve bu kuvvetlerin ihtiyaçlarıyla uğraşır. Devrim yeni bir aşamaya her geçişinde strateji de değişir. Fakat belirli bir aşama boyunca, esas itibariyle strateji değişmez...

«Taktiğin konusu, nisbeten kısa olan hareketin mod ve ceziri, devrimin hızlanması ve yavaşlaması devresinde proletaryanın davranış çizgisini tesbit etmek, eski mücadele ve örgütlenme şekillerinin yerine yenilerini koyarak vb. çizgisinin uygulanması için mücadele etmektir... Taktik, stratejinin bir parçasıdır. Stratejiye tabidir ve stratejiye hizmet etmekle yükümlüdür.»[9].

Emperyalizme bağımlı az gelişmiş ülkelerde KESİNTİSİZ DEVRİM'in ilk dönemlerinde demokrasi ve bağımsızlık savaşını tek başına proletarya yürütemez. KESİNTİSİZ DEVRİM'in başarısı için proletarya ülkedeki bütün anti-emperyalist ve demokratik güçleri en geniş yığınlar halinde devrimci mücadeleye seferber etmek zorundadır. «Yalnız öncü ile başarıya ulaşmak imkansızdır. Henüz bütün işçi sınıfı ve büyük kitleler öncüyü doğrudan doğruya destekler bir durum takınmadan, hiç değilse hayır-

---

[6] **Mao Tse tung, Selected Woks, Cilt IV, s. 422. Konuşma 30 Haziran 1949 da yapılmıştır.**

[8] **V. I. Lenin, Ne Yapmalı, Zamanımızın En Acil Meselesi, Sol Yayınlar, Ankara 1968, s. 106.**

[9] **J. Stalin, Leninizmin İlkeleri, Sol Yayınları, Ankara 1969, s. 80-82.**

balı tarafsızlık tutumu takınmadan olacıyı tek başına kesin savaşa sürmek, sadece zihniyeti değil, ermayecen de... Bütün işçi sınıfının, sermayenin ezdiği geniş emekçi kitlelerin böyle bir tutum takınmaları için sadece propaganda, sadece ajitasyon yetmez. Bunun için işçilerin kendi deneyleri gerekir.(*)

İşçi sınıfı kendi iktidar mücadelesinde karşısındaki düşman güçlerle çelişme halinde olan diğer sınıf ve tabakaları devrimci mücadeleye sürecek, bir başka deyişle onlarla ittifak edecek, onları yönetecektir. Bu güçlerin hepsinin özlemlerinin sosyalizm olduğunu sanmak yanlıştır. Ülkemizde emperyalizmin işbirlikçileri ve emperyalizmin müttefikleriyle çelişki halinde olan halkın en alt katmanları, üretim güçleriyle üretim ilişkileri arasındaki çelişmenin artması onların savaşmak zorunda kalacakları duruma gelebilirler. Devrimci mücadelenin belli dönemlerinde o anlık objektif ve subjektif nedenle sosyalizm olmayan bazı tabaka ve zümreler de işçi sınıfı yanında devrimci bir fonksiyon kazanırlar. Emperyalizme bağımlı ülkemizde işbirlikçiler ve emperyalizmin müttefiklerine karşı verilen mücadelede sosyalist olmayan ama anti-emperyalist ve demokratik güçleri de hesaba katmak gerekir. Günümüz devrimci mücadelesinde proleter sosyalizmi ve işçi sınıfı önderliğindeki bağımsızlık ve demokrasi mücadelelerinin de birbirleriyle ve bu bütünlük içinde ayrı konumlarını unutmamak gerekir. Her iki mücadele arasında fark gözetmemek, ikisini de özdeş saymak yanlıştır. KESİNTİSİZ DEVRİMİ belirlemektedir.

Bugün ülkemizde günümüzdeki devrimci mücadelenin hedefi emperyalizm, işbirlikçileri ve emperyalizmin müttefikleridir. Bu mücadelede işçi sınıfı öz güçtür. Bütün devrimci yoksul köylüler, genel stratejik olarak geniş yığınlar halinde mücadeleye seferber edilirler.

Emperyalizme bağımlı bir iktisat politikası güden Türkiye'de, gerek tarımda, gerekse sanayide proleterleşme süreci hızlanmaktadır. Üretici olan kollarda çalışan işçilerin sayısı artmaktadır. Fakat Türkiye ekonomisi yine de tarıma bağlılığını sürdürmektedir. 1969 yılında sigortalı işçi sayısı 1 milyon 200 binin üstündedir. Sendikalı üye sayısı 1968'de 1.057.928 iken bu sayı gittikçe artmaktadır. 1969 yılında yurt dışındaki işçilerin sayısı 300 bini aşmıştır. Özellikle imalat sanayiindeki işçi sayısı büyük bir hızla artmaktadır. İstatistiklere girmeyen küçük üretimde çalışanlar ve tarım işçileriyle birlikte Türkiye'deki işçi sınıfı 3,5 milyon dolaylarında hesaplanmaktadır. Tarımdaki kapitalistleşme neticesiyle bir yandan topraksızlaşma, öte yandan makinalaşmanın yarattığı işsizlik büyük kitleleri kentlere göçetmeğe zorlamakta, ve tarımda proleterleşmeyi artırmaktadır.

Bugün Türkiye'de işçi ana bakımından doğan işçi sayısının artması, işyerlerinin giderek büyümesi, büyük şehirlerdeki güçlü işçi örgütlenmeleri (daha olarak işçilerin 1/4'ü İstanbul'da, 1/5'i İzmir'de, 1/10'u da Ankara'da çalışmaktadır), ekonomik ve demokratik haklarını elde etmek için çalışan işçileri her geçen gün biraz daha bilinçlendirmektedir.

(*) V. I. Lenin, Aktaran J. Stalin, a.g.e. s. 61.

Bu bilinçlenmede işyerlerinin küçüklüğü, kadın-çocuk oranının fazlalığı, işçinin köy ile ilişkilerinin sürmesi (ama öte yandan bu köylülerin bilinçlenmesine de yaramaktadır), geçici işçiliğin, sarı sendikaların, Amerikan tipi sendikacılığın yaygınlığı, hakim sınıfların baskısı sendika ve sigortaların yetersiz oluşu nedeniyle iş kaybetme korkusu, küçük burjuva ideolojisi ve sloganlarının bütün toplumla beraber işçi sınıfına da enjekte edilmesi, sinema, basın vb. ile yaratılan küçük burjuva özlemleri, kültürel beyin yıkama, en önemli engelleyici faktörler olarak belirmektedir.

Türkiye'de burjuvazi, milli bir sanayii gerçekleştirme yerine, emperyalizmle işbirliği yapmakta ve yabancı sermayenin temsilciliğini tercih etmektedir. Türkiye'nin en büyük mali işletmeleri, bankalar, holdingler, emperyalizmin baş işbirlikçisi durumundadır. Mali sermaye, Türkiye'nin hızlı kalkınmasını sağlayacak sanayi yatırımlarına değil, ihracat, ithalat, ticaret, bankacılık, sigortacılık ve montaj sanayii gibi rizikosu az, kârı yüksek vurgun alanlarına yönelmektedir. Banka sermayesi, bir aracı - tefeci zümreyi besleyerek, onu küçük burjuvazinin başına bela etmektedir. Devletçilik politikası ise, devlet teşebbüslerini besleyen, halktan aldığı kaynakları burjuvaziye aktaran bir emmebasma tulumba şeklinde işletilmektedir.

Mali sermayenin Türkiye'de tekelleşme ve holdingleşme eğilimi son yıllar içerisinde daha da hızlanmıştır. Devlet sektörü dışındaki başlıca sanayi alanları yurt ölçüsünde küçük imalat kesiminin kredi ihtiyaçları, tekelci kapitalin elindedir. Halk sektörü adı altında faaliyete geçen holdingler yoluyla da küçük burjuvazinin ve emekçi sınıfların küçük tasarruflarına el atılmakta, küçük üreticilik temerküze, holding parçası haline gelmeye zorlanmaktadır. İşçilerin ücretlerinden kesilen paralarla sağlanan finansman kaynakları işçilerin sosyal güvenliğine değil, kapitalist gelişmenin emrine verilmektedir. Küçük burjuvazinin asker kesiminin kanunla kurduğu Ordu Yardımlaşma Kurumu da kısa zamanda dev bir holding haline gelmiş olup şimdi de yabancı sermaye ile ortak yatırımlara girişmektedir.

1969 yılında İstanbul'da toplanan Dünya Ticaret Odaları Kongresi'nde baş kapitalist Watson, sermayenin sınır tanımadığını ve enternasyonalist bir yapısı olduğunu açıklayarak Türkiye'deki kapitalistlerin de emperyalist sermayenin işbirlikçisi olduğunu belgelemiştir. Türkiye'de emperyalizmin güdümündeki kapitalistleşme hareketinin uzlaştığı son nokta, büyük kapitalistlerin ve emperyalizmle bütünleşen büyük bürokratların da gayretiyle Ortak Pazar'a katılanma teşebbüsü olmuştur.

Talana dayanan plansız bir ekonomide enflasyonist baskıların da artması yüzünden, halk yığınlarının nisbi ve mutlak fakirleşmesi hızlanmakta, halk kitleleri büyük bir rahatsızlığa sürüklenmektedir. Personel Kanunu Tasarısı'na gösterilen şiddetli tepki, bu rahatsızlığın somut bir örneğidir.

Bugün emperyalizme bağımlı ülkelerde işçi sınıfının müttefikleri genel olarak şunlardır:

● YARI İŞÇİLER VE YOKSUL KÖYLÜLER: Topraksız yada az topraklı olup da, kendi toprağı dışında mevsimlik tarım işçisi olarak yada götürü olarak çalışan köylüler, hayvancılık yapan ama çok az sayıda hayvanı olan ve geçimini çalışmakla sağlayan köylüler, çıraklar, gezgin küçük el sanatkarları, geçici işçiler. Bunların tümü, emeklerinin hiç olmazsa bir kısmını satarlar ve sömürülürler. Yarı işçiler, bir geçiş süreci içindedirler. Proleterleşme ve bir üst tabakaya yükselebilme hareketliliği gösterirler. Ama, genel olarak günümüz Türkiye'sinde yarı işçiler ve yoksul köylüler, sürekli bir yoksullaşma ve proleterleşme süreci içindedirler. Yarı işçiler ve yoksul köylüler, işçi sınıfının temel müttefikidir. Devrimci DEMOKRATİK HALK İKTİDARI'na gidişte başlıca güçtur.

« ...Üçüncü olarak fakir köylü: Çin'de fakir köylüler, ziraat işçileriyle birlikte zirai bölgeler nüfusunun yüzde 70'ini teşkil ederler. Fakir köylüler, ya hiç toprağı olmayan yahut yetersiz miktarda toprağı olan geniş köylü kitleleri, zirai bölgelerin yarı proletaryası, Çin inkılabının en sağlam kuvveti proletaryanın tabii ve en güvenilir müttefiki ve inkılabın başlıca gücüdür. Fakir köylüler ve orta köylüler, ancak proletaryanın önderliği altında kurtuluşlarını sağlayabilirler. Proletarya da, ancak fakir ve orta köylülerle sağlam bir ittifak kurduktan sonradır ki, inkılabı zafere ulaştırabilir. Bu ittifak kurulmadan zafer imkansızdır » [1]

● KÖY KÜÇÜK BURJUVAZİSİ: Genel olarak toprağa sahip olan yada toprağı olmayıp toprak kiralayabilen, emeklerini satmayan, başkalarını sömürmeyen, ama emperyalizmin müttefiki tüccar, tefeci, bezirgan tarafından sömürülen orta köylüler. Bunlar emperyalizmin hegemonyasından dolayı kapitalistleşemezler, sürekli olarak yoksullaşma tehdidi ile karşı karşıyadırlar.

● ŞEHİR KÜÇÜK BURJUVAZİSİ: Ufak üretici, esnaf, küçük tüccar, zanaatkar, resmi ve özel işletmelerdeki işbirlikçi burjuvazi ile tamamlaşmayan memurlar, küçük rant sahipleri, üretici olmayan kollarda çalışan hizmetliler. Bunlar genel olarak işbirlikçi büyük ve orta sermaye tarafından yokedilmek tehdidi ile karşı karşıyadırlar. Emperyalizmin gelişiminin kendi aleyhlerine olacağını bilmelerine rağmen, özlemleri kapitalizme yöneliktir. Zaman zaman üretici hareketlere katılmalarına rağmen, kaypaktırlar, korkaktırlar, gelirleri sürekli olarak tehdit altındadır.

Türkiye'de köylülerin gerek toprak kavgaları, gerekse ürünlerini pazarlama, kredi müesseseleri, tefecilik konularındaki mücadeleleri tüm ülke çapında yankılar uyandırmakta, iyice yayılmaktadır. Bugün köylü hareketleri dev bir olay olarak gelişmektedir. Yoksul köylüler olmadan DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'ni kurmak imkansızdır. Yoksul köylüyü ihmal etmek, onu yok saymak, yoksul köylü olmadan bir devrimden söz etmek, temel ittifak olan işçi-köylü ittifakını reddetmektir, KESİNTİSİZ DEVRİM'e ihanettir.

Ayrıca, bütün kapitalist ülkelerdeki proleterler, dün-

[1] **Mao Tse tung**, Yeni Demokrasi, **Sosyal Sayınlar, İstanbul, s. 96.**

ya sosyalist ülkeleri, ve emperyalizme karşı savaşan bütün dünya halkları da işçi sınıfının doğal müttefikleridir. Halkların devrimci mücadelesi, onların emperyalizme indirdiği her darbe, aynı zamanda bizim de başarımızdır. Doğal müttefiklerimize karşı tutumumuz, proleter enternasyonalizmi ilkelerine göre düzenlenir.

ortadoğu devrimci çemberi

Türkiye işçi sınıfının doğal müttefikleri arasında kendisine en yakın olanları mutlaka Ortadoğu devrimcileri ve Ortadoğu halklarıdır. Bugün emperyalizm Ortadoğu'da dört bir yandan sıkıştırılmakta, emperyalizmi Ortadoğu'dan kendine bağlı bütün unsurlarıyla sürmek için üstün bir mücadele sürdürülmektedir. Saldırgan emperyalizm son bir gayretle Ortadoğu'da tutunabilmenin yollarını aramaktadır. Ortadoğu'da helenizmi ve siyonizmi kullanarak halkları zayıf ve dağınık tutabilmek için her yola başvurmakta, Türk - Kürt, Türk - Rum, Kürt - Arap, Yahudi - Arap... emekçi halklarını birbirine düşürmek istemektedir. Ama Ortadoğu'da marksist - leninist'lerin mücadeleyi etkilemeye başlamaları, devrimci mücadeleyi çok güçlü kılmış, emperyalizm ve ona bağlı unsurlar yeni yaralar almaya başlamıştır. Bugün Ortadoğu'da emperyalizme ve ona bağlı unsurlara karşı fiili bir ORTADOĞU DEVRİMCİ ÇEMBERİ oluşmuştur.

Türkiye sosyalistleri, devrimci mücadelelerini ORTADOĞU DEVRİMCİ ÇEMBERİ içinde değerlendirmelidirler. Ortadoğu'da emperyalizme karşı savaşan halkların dayanışmasını artırmak, emperyalizme karşı en geniş yığınları seferber etmek, ORTADOĞU DEVRİMCİ ÇEMBERİ'ni güçlendirmek görevimiz olmalıdır. Ortadoğu'da emperyalizmin her bir adım gerileyişi, Ortadoğu'da küçük burjuva ideolojilerinin öncülüğünün kırılıp marksizm - leninizmin devrimci mücadeleye hakim kılınması, bizim de zaferimiz olacaktır.

devrimci halk cephesi

KESİNTİSİZ DEVRİM teorisi, işçi sınıfına, kendi partisini gerçekleştirme görevinin yanısıra, başta yarı işçiler ve yoksul köylüler olmak üzere, çıkarları emperyalizm, onun işbirlikçileri ve müttefikleriyle çelişen bütün sınıf ve tabakaları DEVRİMCİ HALK CEPHESİ içinde toplamayı emretmektedir. Devrimci cepheye sokamadığımız, ortada kalan tabaka ve zümrelere karşı tutumumuz, onların en azından sürekli tarafsız kalmalarını sağlayıp halk düşmanlarından tecrit olmalarını gerçekleştirmektir.

Hemen belirtelim ki, HALK demekle, işçi sınıfını ve onun yukarıda sayıdığımız *dostlarını* anlamaktayız. Yani, proletarya ile birlikte, başta yarı işçiler ve yoksul köylüler olmak üzere, Türkiye'de emperyalizme ve onun bağlı unsurlara karşı çıkan sınıf ve tabakalar «halk» kategorisine girer. Doğal olarak halk kavramı da, KESİNTİSİZ DEVRİM süreci içinde değişikliklere uğrayacaktır.

İşçi sınıfı ve onun dostları dışında kalan bütün sınıf ve tabakalar, HALK DÜŞMANLARI'dır: Emperyalizm ve

işbirlikçisi burjuvazi, emperyalizmle ittifak halinde bulunan bütün gericiler, toprak ağaları, tefeci - aracı zümre... hepsi halk düşmanıdır. Halkımızın, halk düşmanları ile uzlaşmaz çelişmesi vardır. Kimler bizim dostumuzdur, kimler düşmanımızdır, ve düşmanımızın gücü nedir, dostlarımızın gücü nedir meselesi, stratejimizin can alıcı noktasıdır.

DEVRİMCİ HALK CEPHESİ içinde nicel olarak devrimci yoksul köylüler çoğunluktadır. DEVRİMCİ HALK CEPHESİ, işçi - köylü temel ittifakı üzerine yükselir. DEVRİMCİ HALK CEPHESİ içinde işçi sınıfı partisi, politika, ideoloji, örgüt ve donanmış gücü bakımından bağımsızlığını korur ve önderlik için sürekli olarak mücadele eder DEVRİMCİ HALK CEPHESİ içinde sınıf mücadeleleri de devam eder. İşçi sınıfı partisinin DEVRİMCİ HALK CEPHESİ içindeki politikası, hem dostluk, hem mücadele politikasıdır.

DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'ni kurma sürecinde, aynı zamanda işçi sınıfı partisi de güçlenecek ve gerçek bir işçi sınıfı partisi olma niteliği pekişecektir. İkili görev arasındaki diyalektik bağ budur. Yoksa, bazı sağ oportunistlerin sandığı gibi, işçi sınıfı örgütlenmesinin ve ittifaklar politikasının gerçekleştirilmesinin tümüne birden, «milli cephe politikası» adını takıp, onu temel politika olarak anlamak *değildir.*

Öte yandan, son günlerde çok yayılan ve her marksist - leninist deyimin önüne -deyim antiemperyalist kavramı içerdiği halde- «milli» kelimesini ekleyen küçük burjuva şartlanmasına karşı mücadele etmek zorunda olduğumuzu da belirtelim. Halklar Türkiye'sinde DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'nde en geniş yığınların omuz omuza ortak düşmana karşı mücadele etmeleri gerektiği ortada iken, etnik meseleyi unutup «milli antiemperyalist» kavramının daha henüz dar çevrelerde bile yeterince anlaşılmadığı bir dönemde «milli» edebiyatı yaparak küçük burjuva radikallerinin milliyetçi duygularına gereksiz taviz vermek ve etnik grupları tereddüde, çekimserliğe itmek, hatta hatta etnik gruplar arasında *yeniden* dar milliyetçi görüşlerin *ortaya çıkmasına sebep olmak, onları şovenizmin ve oportünizmin* kucağına itmek, tek kelime ile DEVRİMCİ HALK CEPHESİ bozgunculuğudur.

DEVRİMCİ HALK CEPHESİ içinde her türlü sağ sapma ve kuyrukçuluk eğilimine karşı şiddetle mücadele edilmeli, yalnızca ittifaklara önem veren «ittifak devrimciliği» mahkum edilmeli, sözde «hem dostluk, hem mücadele», gerçekte, «hep dostluk, mücadele yok» eğilimleri tasfiye edilmeli, cephe içinde küçük burjuva radikallerine karşı çok esnek taktikler geliştirilmelidir.

İşçi sınıfı partisinin kesin öncülüğünde kurulan ittifakların başarılı olması, işçi sınıfının asgari programının Türkiye gerçeklerinden çıkarılmış olmasına bağlıdır. İttifakların hangi esaslar üzerinde olacağı, neler vaadedeceğimiz *açık olmazsa, başarılı olamayız.* Sosyalist militanların, ittifaklar meselesini çok iyi anlayıp onu yurt çapında uygulayabilmeleri için asgari programdaki konuların iyice açıklığa kavuşması gerekir. Slogan ve çağrılarda etkili olabilmek için, özellikle ekonomik hedeflerde çok somut olmak ve bunların politik mücadele ile bağlantısını çok iyi

kurmak gerekir. Bunlar olmaksızın kitlelere soyut sloganlar vermek ve soyut hedefler göstermek zorunda kalırız. Oysa kitleler, soyut hedefler için soyut sloganlar etrafında toplanıp mücadele etmezler. DEVRİMCİ HALK CEPHESİ içinde işçi sınıfı örgütü, bir yandan diğer sınıf ve tabakaların mücadelelerinin yetersizliğini, ideolojilerinin eksikliğini ve herhangi bir devrimci anlamda işçi sınıfı öncülüğü olmaksızın hedeflerine varmalarının imkansız olduğunu anlatır, bu anlatımı somut olaylarla güçlendirir; öte yandan, kendi asgari programını onlara benimsetebilmek için her yolu dener. Lenin'in belirttiği gibi, «Sayısız kitlelere eski iktidarın devrilmesinin kaçınılmaz bir zorunluluk olduğunu kendi tecrübeleriyle anlama imkanını vermek; devrimci şiarların doğruluğuna kendi tecrübeleriyle kanaat getirmelerine imkan veren mücadele araçlarını ve örgüt şekillerini ileri sürmek; işte görev budur.

işçi sınıfımızın sarsıcı ekonomik ve demokratik mücadelesini, siyasi alanda geliştirmeliyiz

İşçi sınıfımızın ekonomik ve sendikal mücadeleleri, geçen ay onbinlerin yiğitçe toplu direnişine kadar varan boyutlara ulaşmıştır. Devrimciler, bu hareketlerin siyasal bütünleşmelerini sağlamak, bağlaçlarını kurmakla görevlidirler. İşçilerin ekonomik mücadelelerine yardımcı olurken, bunları örgütleyip sarı sendikacılıkla mücadele yaparken, bütün işçi örgütlerinde görev alırken, diğer yanda siyasal mücadeleyi de yaymak, ekonomik mücadeleden siyasal mücadeleye geçişi sağlamak zorundayız. Bu alanda da proleter ideolojisini işçi sınıfına hakim kılarken, bozuk düzene yönelik bütün hareketlere işçi sınıfının dikkatini çekmeli, ittifakların gereklerini ve işçi sınıfının görevlerini anlatmalıyız. Bütün çabalarımızda, nihai hedefin SOSYALİZM olduğunu belirtmeyi asla ihmal etmeden, devrimci DEMOKRATİK HALK İKTİDARI önümüzdeki hedef olarak gösterilmeli, onun gerektirdiği yaygın ve merkezi örgütlenmeler konusunda çabalara girişilmelidir.

Devrimci sendikalara karşı hareketlerin tezgahlanmakta olduğu, emperyalizmin aracı Türk İş'in bütün devrimci işçiler tarafından mahkum edildiği, «genel grev» hakkının küçük burjuva radikalleri tarafından yozlaştırılmaya çalışıldığı böyle bir dönemde sendikalara karşı tutumumuz ne olacaktır?

Bu konuda ana ilkemiz, Lenin'in «En gerici sendikalarda bile çalışmak gerekir» ilkesidir. Başındaki yöneticilerin görüşleri ne olursa olsun (ki bunlar, ANT'ın 175 2. sayısında ayrıntılı bir şekilde eleştirilmiştir), bir işçi sınıfı partisi değil de, bir mesleki örgütler toplamı olan DİSK ve ona bağlı sendikacılar, bugün içlerinde en devrimci işçileri barındırmakta, en devrimci işçi eylemleri bu sendikaların bünyesinden çıkmakta, somut eylemler ile, işgal ve grevler ile ve son yılların en yürekli toplu direnişleriyle bilinçlenen işçiler, bu sendikaları savunup geliştirmektedirler. Görevimiz, DİSK'E BAĞLI BÜTÜN SENDİKALARDA ÇALIŞMAKTIR.

gelişen köylü hareketlerini devrimci kanallardan akıtmaya ve işçi köylü ittifakına yönelmesini sağlamaya çalışacağız

Koylu hareketleri orgutlendırildığı, düzenli bir şekilde yönlendırildıgi, işçi sınıfı mucadelesi ile somut bağları kurulduğu takdirde guçlu bır silah olacaktır, dev bir olay olacaktır. Geçmişteki en büyük eksikliklerimizden biri de, koylu hareketlerının ardından güçlü ve yaygın örgütlenmelere gidilmemesi olmuştur. Bunda temel siyasal örgütün olmamasının öte yandan bunu sağlayabilecek TİP'te ise kargaşanın ve kuçuk burjuva sosyalizminin hakim olmasının etkisi vardır Bazı orgütlenmeler gerçekleştirilmiş (tütün ekicileri dernekleri gibi), ama bunların devrimci hareketle surekli bağlantısı kurulamamış, özellikle toprak hareketleri konusunda hiçbir orgutlenme gerçekleştirilememiş, tarım işçilerının dağınıklıgı, örgütsüzlüğü süregelmiştir.

Köylü kıtleleri toprak meselelesine gittikçe daha fazla sahip çıkmakta, toprak mucadelesi gittıkçe daha yaygınlık kazanmaktadır. Köylulerin gelecek yıllar içinde büyük toprak sahıpleri, tefeciler, tuccarlar, aracılar ile çelişileri daha da keskınleşecektir. Tarımın kapitalistleşmesi, köylulerin topraktan sürulusunu gittıkçe daha hızlandırmakta, köy emekçilerinin sömurulmesi daha da artmaktadır. Bu alanda sosyalistlere büyuk gorevler düşmektedir.

Kırsal bolgelerde yurutulecek olan mucadelenın ana gücünü yoksul köylüler oluşturmalıdır. Kitlelerin yonelecekleri hareketlilik içinde köylü hareketlerinin bir çığa dönuşmesini saglamak gereklidir. Butun koylu hareketleri, kitle çizgisi içinde degerlendırilmelıdır. Kendiliğinden gelişen koylü hareketlerı desteklenirken, aynı dertlere sahıp yorelerın de harekete geçmesi saglanmalıdır. Bu şekilde hem hareket alanı buyuyecek, hem de hareket tecrübesi ve kazandıkları açısından yoreler arasında dengesizlikler olmayacaktır.

Butun koylu hareketlerinde önderlik meselesine çok dikkat edilmelidir. Önderlik koylülerden kopuk olmamalıdır. En devrımcı köylüler olması açısından, yoksul köylüler, butun koylu örgutlerinin onderi olmalıdırlar. Önderler, çok önden koşmamalı, arayı fazla açmamalı, fakat ortak hızı en çoğa çıkarmalıdırlar. Bu alanda devrimciler, doğru hareket edebilmeleri, somut meseleleri saptayabilmeleri, bunun çağdaş emperyalizm ve ulke içi duzenle ilişkilerini kurup kıtlelere sunabilmeleri ıçın, köylulugun ozgul alanlarında pratige yönelik araştırmaları sağlamalıdırlar. Örneğin, pamuk yada tutun meselesi ele alındığında, bunun dünyadaki pamuk yada tütun monopollerinin ajanı ihracatçılar ve onların tüm yurda dağılmış araçları olan tefeci - aracılarla bağlantısı kurulmalı, Tekel'in ve diğer kuruluşların bu gruplardan yana işlediği ortaya konmalıdır. Bu alandaki emekçilerin somut kredi, üretım aracı, pazarlama ve toprak meseleleri ortaya konmalı, son donemdeki kapitalistleşme sürecinin nerelere varacağı hesaplanmalıdır.

Pratiğe yönelik boylesine çalışmalarla hem eylem hedeflerimiz, sloganlarımız, ve asgari programımızın parça-

ları belirlenmiş olacak, hem de hareketler yönelmesi gereken raya oturabilecektir.

Bütün tutucu ve gerici sendikalarda çalışabilmek için her imkanı zorlamalıyız. Diğer işçi örgütlerinde görev almalıyız. Kooperatiflerde mücadele vermeli, çeşitli kültür ve sanat örgütlerini kazanıp yönlendirmeli, buralarda proleter sosyalist ideolojinin yayılmasını sağlamalı, gençlik örgütlerinde çalışmalıyız. Sürekli olarak yeni kişiler kazanıp onları eritmeli, yayın organlarında sesimizi duyurmalı, çeşitli yan örgütler oluşturmalı, bütün çalışmalarımızı parti etrafında en geniş yığınlar arasında yapmalıyız.

Devrimci eylemimizin başarı ölçüsü, kitlelerle kuracağımız bağlar olmalıdır. Bütün yukarıdaki eylemlerde kitleyi çok iyi yakalamak, kitlelerdeki dağınık düşünceleri kitle ile beraber toparlayıp sistemleştirmek ve bilimsel sosyalist teoriye yakışır biçimde kitlelere maletmek, somut hedefler göstermek, halkın anlayacağı, tekrarlayacağı somut kampanyalarla onları devrimci mücadeleye sevketmek. Kendiliğinden gelme hareket kuyrukçuluğu yapmaktan kaçınmak. Onları yönlendirici olmak. Ajitasyon ve propaganda yoluyla yeni hareketler kotarmak, bütün bu hareketlerde yalnız slogan atıcı olmaktan kaçınmak, propaganda ve eylemde sürekliliği ve kalıcılığı sağlamak. Devrimci disiplini her yerde savunmak. Saflarımızın artığını korumak. İşte görevlerimiz.

Yaklaşan emperyalizmin oyunu faşizm tehlikesine karşı her zaman DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'ni güçlendirmek için çalışmalıyız. Sosyalistler, faşist dönemlerden yada faşizme yol açabilecek, genel olarak faşizm tehlikesinden söz edilen dönemlerden yararlanmalıdırlar. Bu dönem sürecince sosyalistler somut şartlara gerçekten uyabilen anti-faşist cephe taktikleri uygulamalı, faşizme karşı demokratik haklara sıkıca sarılıp DEVRİMCİ HALK CEPHESİ içinde demokratik istekli en geniş yığınları toparlayabilmeli ve bu mücadelede önderliği sözde demokratik istekli küçük burjuva radikallerine kaptırmamak için savaşmalıdır.

emperyalizm ve ona bağlı unsurlara karşı, halklarımızın omuz omuza mücadelesini sağlayalım

DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'nin zafere ulaşabilmesi, içinde en geniş yığınları toparlayabilmesi, Doğu meselesindeki doğru devrimci tutumumuza bağlıdır. Sosyalistler, her yerde ve her zaman Marx'ın «Başka bir ulusu ezen bir ulusun özgür olamayacağı» görüşüne ve Lenin'in «Ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı» ilkesine sadıktırlar.

Sosyalistler, Doğu Sorunu'nu Türk-Kürt çelişmesi olarak değil, Türk-Kürt emekçi halklarıyla doğulu ve batılı egemen sınıflar arasındaki çelişmede görürler, Türkiye'de halklar arasında çelişme olduğundan sözeden, Türkiye'nin doğusunda Türk-Kürt çelişmesinin varlığını göstermek isteyen bütün antimarksist görüşlerle mücadele ederler. Kürtlerin demokratik haklarını elde etmelerinde bütün

güçleriyle mücadele ederler. Her türlü ırkçı, faşist hareket-te halkların haklarını savunurlar.

Halkların gerçek kardeşliği ve eşitliği, ancak her türlü ırkçı, şoven, asimilasyonist, sömürücü sınıf çıkarına dayanan dar milliyetçi görüşlerle mücadele edilerek, halkların dillerine, öz benliklerine, kültürlerine gelişme olanağı tanıyarak yerine getirilir.

Proleter sosyalist mücadele sürecinde halklar meselesi, devrimci meseleler dışında düşünülemez. Halklar meselesindeki yanlış görüşler, yanlış politik uygulamalar, her zaman saflarımızda dağınıklık yaratacak ve DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'ni zayıflatacaktır. Ortadoğu'da ve özellikle Türkiye'de halklar arasında, halkların devrimci kümeleri arasında yanlış görüşlere karşı mücadele etmemek, devrimcileri yanlışlara itmek, halkları birbirine düşürücü «bol ve yönet politikasını gerçekleştirmek isteyen emperyalizmin işine yarayacaktır.

Türkiye'de Türk ve Kürt halklarının gerçek kurtuluşu ancak emperyalizme ve ona bağlı bütün unsurlara karşı oluşturulan DEVRİMCİ HALK CEPHESİ ile gerçekleştirilecektir. Bu kavgada Türk ve Kürt sosyalistlerinin birliği esastır. Halkların kardeşliği ve eşitliği üzerinde Türk ve Kürt sosyalistleri, emperyalizme ve ona bağlı unsurlara karşı DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'ni gerçekleştirip en geniş yığınları harekete sokmalıdırlar. Bu mücadele içinde Türk ve Kürt sosyalistleri, hangi taraftan gelirse gelsin, her türlü küçük burjuva milliyetçisi eğilimlerle, Türklerin yada Kürtlerin yalnız başına kurtulabileceğini savunan yanlış iddialarla, şoven görüşlerle yada halklar nihilizmini ortaya süren görüşlerle kıyasıya mücadele etmelidirler, bu mücadelelerini ORTADOĞU DEVRİMCİ ÇEMBERİ içinde bütünleştirmelidirler.

Yukarıdaki ilkelerin çerçevesinde, kısa zamanda açıklık kazandırmamız gereken bir yığın mesele var. Genel olarak tekelci kapitalizm, milli burjuvazi, bürokrasi, küçük burjuvazi, kapitalizm öncesi üretim biçimleri, doğu meselelerine açıklık kazandırmak zorundayız.

Partimin taktik meselelerde, programlarında başarılı olabilmesi için, özel olarak da şu meseleler açıklıkla ortaya konulmalıdır.

Türkiye'de işçi sınıfının nicel durumu, nitelikleri, ekonomik hedefleri, köy ile ilişkileri, sanayileşme ve proleterleşmenin durumu, sendikaların durumu, işçi sınıfını bilinçlendirme yöntemleri, genel olarak nisbi ve mutlak fakirleşme, toprak işgallerinin durumu, tarımda kapitalistleşme ve mülksüzleşmenin durumu, tarım kapitalistlerinin yapısı, gelişen dinci anti-semitizm ve biçimsel batı aleyhtarlığı akımlarının durumu, şehir küçük burjuvazisinin ideolojik yapısı, emperyalizmin Türkiye'deki stratejisi ve örgütlenmesi; Doğu meselesinin ayrıntılı biçimde ortaya konulması, emperyalizmin Ortadoğu'daki durumu, düşmanlarımız emperyalist ülkelerdeki çelişkilerin ve proletaryanın durumu, Türkiye'deki bütün karşı-devrimci örgütlenmeler ve taktikleri, partinin geçmişteki hataları ve içinde bulunduğu durum, teşkilat üstüne yeni teklifler, somut eylemler...

Ayrıca, çok çekici sözler söyleyebiliriz. Çok parlak

sloganlar atabilir, doğru kararlar alabilir, çok yerinde eleştiri ve özeleştiri yapabiliriz. Ama bütün bunlar kağıt üstünde, masa başlarında, sigara dumanlı odalarda kaldıkça, bir hiçtir. DEVRİMCİLİĞİN ÖLÇÜSÜ, KİTLELERLE BERABER, ONLARDAN ÖĞRENEREK, ONLARA OĞRETEREK EYLEMDE BULUNMAKTIR. Kendimizi, yazıp konuştuklarımızla değil, somut eylemler içinde yaptıklarımızla ve ikisi arasındaki ilişkilerle eleştirmek tek ölçüt olmalıdır.

Ve unutmayalım ki, DEVRİMCİNİN GÖREVİ DEVRİM YAPMAKTIR.

sıcak mücadele dönemi

DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'nin emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı mücadelesinde, emperyalizmin o ülkedeki iktisadi konumu ve jeo - politik önemi, halk düşmanlarının direnişini belirleyecek en önemli faktördür.

Emperyalizme bağımlı az gelişmiş ülkelerde DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'nin emperyalizm ve işbirlikçilerine karşı sıcak mücadele vermeden DEMOKRATİK HALK İKTİDARI'nı kurabileceği düşünülemez; bu görev barışçıl yollarla gerçekleştirilemez. Çünkü, DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'nin emperyalizme ve yerli egemen sınıflara karşı yürüttükleri mücadele keskinleştikçe, egemen sınıflar emperyalizmin çıkarlarını savunamaz oldukça, emperyalizm kendi donanmış güçleriyle doğrudan doğruya müdahale etmek zorunda kalacaktır.

Emperyalizmin doğrudan müdahalesi, devrimci safları birden genişletecek, yeni yığınlar antiemperyalist mücadeleye seferber olacaklardır. Bu dönem, emperyalizme karşı en amansız bir mücadelenin verileceği bir dönemdir. Böyle bir dönemde antiemperyalist cephenin güçlülüğü, bu cepheyi yönetecek olan işçi sınıfının daha önceki örgütlenme düzeyine bağlıdır. Onun için işçi sınıfı her dönemde, her türlü mücadele biçimine uygun olarak örgütlenir, halkı hazırlar. Sıcak mücadele döneminde işçi sınıfı, partinin emrindeki donanmış gücünün öncülüğünde denenmiş halk savaşı taktikleri kullanacak ve ülkenin somut şartlarına göre bu taktikleri geliştirecektir. Sıcak mücadele sırasında işçi sınıfının ideolojik ve politik mücadelesi yeni boyutlara ulaşacaktır.

devrimci demokratik halk iktidarı

İşçi sınıfının öncülük edeceği, devrimci halk cephesinin kuracağı iktidar, demokratik halk iktidarı olacaktır. Demokratik halk iktidarı, işçi - köylü temel ittifakının damgasını taşır. Bu bakımdan bu geçiş iktidarına DEVRİMCİ İŞÇİ - KÖYLÜ İKTİDARI da denilebilir. Demokratik halk iktidarı bir hedef değildir. İşçi sınıfı, KESİNTİSİZ devrim süreci içinde hiç duraklamadan kendi mutlak iktidarını kurar ve sosyalist dönüşümleri gerçekleştirir.

Devrimci DEMOKRATİK HALK İKTİDARI'nın özellikleri şunlardır:

● *Proletaryanın öncülüğündedir:* Proletarya iktidarda her bakımdan öncüdür. İşçi sınıfının iktidardaki öncülüğü,

bu iktidara kadar iyice güçlenmiş örgütünün önderliği demektir. *Proletaryanın iktidardaki hegemonyasının derecesi*, örgütünün gücüne, müttefikler üzerindeki disiplinine, donanmış gücüne, toplumun o andaki durumuna, muhtemel bir karşı devrimin önem düzeyine v.b., bağlıdır.

● *İşçi - köylü temel ittifakı üzerine kurulmuştur:* Diğer sınıf, tabakalar ve zümreler olmakla beraber, bu iktidar işçi - köylü temel ittifakı üzerinde yükselen halk iktidarıdır.

● *Devrimcidir:* İşçi sınıfının mücadelesini daha ileri aşamalara götürmek, sosyal ve siyasal hareket ve dönüşümlerin bütünselliğini sürdürmek, karşı - devrim çabalarını ve geriye dönüş özlemlerini anında önleyerek, toplumun gelişmesini sağlamak ve kesintisiz devrimi aksaksız sürdürmek görevlerine titizlikle bağlı olduğu için devrimcidir.

● *Demokratiktir:* Bu halk iktidarı, mevcut bütün antidemokratik yasa ve kurumları tasviye edip, burjuva demokrasisini değil, halkın demokrasisini uygular. Öncü işçi sınıfı partisi iktidarı *demokratik* gereklerini her zaman korur ve geliştirir.

● *Otoriterdir:* İktidar bütün ülke içindeki halk düşmanlarına, emperyalist uşaklarına, halk devletinin yasalarına karşı gelenlere, yani tüm karşı devrimcilere karşı tutumunda şüphesiz ki otoriter olacaktır.

● *Geçiş iktidarıdır, sosyalizme geçişi hazırlayıcıdır:* Kesintisiz devrim içinde ülkeyi sosyalizme götürecek olan bu iktidar bir geçiş iktidarıdır. Sosyalizmin kurulmasını geciktirebilecek bütün engelleri ortadan kaldırır, ülkeyi sosyalizme hazırlar.

Devrimci Demokratik Halk İktidarı, sosyalist üretim biçimine geçişi sağlayacak bir dönemin iktidarıdır. KESİNTİSİZ DEVRİM süreci içinde bu iktidar, siyasal görevlerinin yanısıra, ülkede geçiş dönüşümlerini de gerçekleştirecektir. Demokratik halk devleti, burjuva devlet mekanizmasında bilimsel sosyalizmin öngördüğü değişiklikleri, ülke koşullarına göre bir süreç içinde yapacaktır. İktidarın programı, proletaryanın asgari programı ile başlar. Bu program müttefik sınıfların azami programını içerir.

Program konusunda ayrıntılara girişmek, ancak o zamanki somut durumların somut tahlili ile mümkündür. Ama en genel anlamda bu iktidar başlıca şu temel dönüşümleri gerçekleştirecektir:

● Sanayi kesiminde gerekli kamulaştırma görevini yerine getirecek, yani halk ekonomisini, özellikle sanayi alanında kurma yoluna girecektir. İşe eskiden işbirlikçi kapitalistlerin elinde olan ağır sanayiden başlayarak, işbirlikçilerden devralınan bankacılık, dış ticaret ve sigortacılığın, ithalat, ihracat ve içteki büyük ticaretin *devletleştirilmesini gerçekleştirecek*, merkezi planlamaya bağlı iktisadi üniteler kuracaktır. Bunun yanısıra, sanayileşmeye hız verecektir. Kamulaştırma muhtemelen devlet kapitalizmi şeklinde başlayıp, kısa zamanda sosyalist ünitelere dönüşecektir.

● Tarım kesiminde gerekli demokratik dönüşümlerle mevcut kapitalizm öncesi kalıntıları tasfiye edecek, gerekli bölgelerde toprak reformu yapacak ve öngörülen bölgelerde küçük üreticilerin kooperatifler halinde örgütlenmesini sağlayacak, tarım araçları istasyonları, tohum ve gübre da-

ğrma merkezleri kuracak, adil kredi dağıtımını sağlayacak, köy ekonomisini canlandıracaktır...

● Belli kesimlerde ve özellikle ileriki dönemlerde kolektivizasyon denemelerine gidebilecektir.

● İlk planda tasfiye edilen işbirlikçi tarım kapitalistlerinden sonra köydeki küçük tarım kapitalistlerini zamanla mülksüzleştirecektir.

● Özellikle tarımsal kuruluşu iktisadi olarak güçlendirip ülkenin iktisadi ve sosyal hayatına hakim oldukça proletaryanın hegemonyası da güçlenecek ve sosyalizmin kurulması kolaylaşacaktır.

Bu arada ortaya çıkabilecek siyasi ihtilaflar, karşı devrim çabaları v.b. gibi zararlı olaylar için proletarya kendi siyasi gücünü, donanımış gücünü kuvvetlendirmek zorundadır. O zamanki siyasi olaylar ne olur, proleter iktidarına geçiş hangi şartlar altında nasıl sağlanır, KESİNTİSİZ DEVRİM'in siyasi ve iktisadi cephelerinin seyri ne biçimde olur, proleter iktidarına ne kadar zamanda geçilir v.b. gibi sorular, ancak süreç içinde somut durumların somut tahlili ile cevap bulacaktır.

Ancak şu noktayı da belirtmeliyiz ki, bu KESİNTİSİZ DEVRİM süreci içinde bir yandan gerekli alt yapı dönüşümleri yerine getirilirken, öte yandan proletarya ve yoksul köylüler, yanlarındaki müttefik güçleri iktidardan tasfiye ederek proletaryanın mutlak iktidarını kurup sosyalist toplumu gerçekleştireceklerdir. (Bazı sağ sapmalar ifade ettiği gibi Türkiye'de sosyalist iktidar aynı zamanda orta köylülerle de ittifak üzerine kurulmayacaktır.) *Bilinen bu görevler ancak ve ancak proletaryanın öncülüğü ile gerçekleştirilecektir.*

İşçi sınıfının gelişen kendiliğinden hareketlerini destekleyelim, ekonomik mücadelelere katılım sağlayalım, bunları yaygınlaştıralım.

İşçi sınıfı mücadelesini, ekonomik müeyyidelerden siyasal mücadele alanına geçirmeklerini sağlayalım. Bu yolda örgütlenmeleri gerçekleştirelim. İşçi sınıfına kendi ideolojisini ve hedeflerini gösterelim, benimsetelim.

Gelişen köylü hareketlerini devrimci kanallara akıtalım ve işçi-köylü ittifakının temelini çoğaltalım. İşçilerin ve köylülerin devrimci ittifakını sağlayalım. Sosyalizm yolunda bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini sürdürmeden vazgeçmeyelim.

Küçük burjuva sosyalizmine karşı, proleter sosyalizmi TİP'ne hakim kılalım.

Proleter sosyalizmi ortadan kaldıran ideolojik ve siyasi tehlikeye yönelelim.

Partiyi, işçi-köylü yığınlarının içine sokarak halkın partisi yapalım.

Partiye Proleter Sosyalizmi hakim kılalım, onu devrimci demokratik halk iktidarı için değil, devrimci halk cephesinde önder kılalım.

SOSYALİZMİN ZAFERİ İÇİN KESİNTİSİZ DEVRİM YOLUNDA İLERİ!

ant

devrimci halk cephesini gerçekleştirelim

çetin özek

— I —

Çağımız, bir açıdan, faşist güçlerle antifaşist, devrimci eylemin savaş çağı olarak görülüyor. Emperyalizmin boyunduruğu altında, ona bağımlı siyasal bir yönetim altındaki geri bırakılmış ülkelerde, «demokratik halk iktidarlarını» gerçekleştirmeğe yönelmiş, emperyalizme karşıt sınıflar ve «demokratik halk iktidarı»nı «sosyalist düzen»i gerçekleştirecek «işçi sınıfı» iktidarına dönüştürmek amacındaki sosyalistler emperyalist güçlere ve işbirlikçilerine dayanan siyasi iktidarların ağır baskısı altındadırlar. Siyasal yapı görüntüsü ne olursa olsun, «demokratik halk iktidarları»na karşı olan geri bırakılmış ülkelerin işbirlikçi sınıfları ve bu sınıfların siyasal iktidarları, kendi sınıfsal iktidarlarını sürdürmek açısından her türlü zorbalığa, yetki saptırmasına, kanunsuzluğa başvurmaktan geri kalmamaktadırlar. Emperyalizmin ve işbirlikçi sınıfların siyasi iktidarlarını sürdürmek ve «demokratik halk iktidarları»nı engellemek konusundaki çabaları, gizli veya açık faşist sistemleri ortaya çıkartmaktadır

Faşizmin sadece geri bırakılmış ve kapitalist metropole bağlılığını sürdüren ülkeler için söz konusu olmadığını da gözden uzak tutmamak gerekir. Bugün Amerika gibi kapitalist gelişimin en uç noktaya eriştiği ülkelerde daha kesin ve gizli bir faşizmin egemen olduğunu görmek güç değildir. Bütün demokratik görüntüsüne rağmen, Amerika'da, İngiltere'de, Fransa'da, Almanya'da gerçekte faşizme yatkın yönelik yönetimlerden söz etmek mümkündür. Doğal olarak bu ülkelerde faşist gelişim, geri bırakılmış ülkelerdekinden farklı nedenlere dayanmakta ve değişik biçimlerde gerçekleşmektedir. Emperyalist devletlerin emperyalist yayılması bu ülkelere egemen olan sınıflarla kendi halkları arasında da bazı çelişkilerin doğmasına yolaçmaktadır ve bu çelişkilerin egemen sınıflardan yana çözümlenmesi için faşist bir yöneliş kendisini ortaya koymaktadır. Amerika'da uygulanan «pentagonizm», ordu-kapital işbirliğinin, halka karşıt faşist yönetiminden başka birşey değildir. Fransa'da De Gaulle ve onu izleyen Pompidou yönetimi, hukuksal yapısı açısından, kişisel otoriteye olanak sağlayan bir biçimde olduğu gibi, büyük sermayeye dayanan kökeniyle de, zorunlu olarak sermayeden yana bir işleyişi gerçekleştirmektedir. Küçük işletmelere hayat hakkı tanımayan, «Ortak Pazar» yoluyla sermayenin belirli ellerde toplanmasını sağlayan, büyük endüstrinin yönelişleriyle devletin stabilizasyon planı arasında paralellik kuran, emekçi hareketlerini denetim altına alıp, özel teşebbüse devlet desteğini gerçekleştiren Fransa'daki siyasi iktidar, ücretleri sınırlayarak kapitali özgür bırakmak-

ta ve tekelleşmeye yolaçmaktadır[2]. Emperyalist genişleme ve eski dış pazarlarını elde etme kavgası içinde Amerika'ya çatışma halinde görülen Fransa'nın kapitalisti ise Amerikan kapitalizmi [illegible] ile, bütün aralarındaki çıkar çatışmalarına rağmen [illegible] tamamlaşma içindedir.

Nitekim 1959 yılından sonra [illegible] iş k[illegible] Amerikan yatırımları çoğalmış 1965 yılında Amerika'nın Fransa'daki yatırımı 4 milyar frank [illegible]. Almanya'da sosyal demokrat - hıristiyan demokrat ortaklığı sosyalist güçlere karşı, tekçi, militarist, dünya [illegible] ile bağrına geriç bir ortaklıktır. Bu [illegible] Hitler [illegible] çok [illegible] gerçekçi ve demokratik [illegible] emperyalist yayılmayı gerçekleştirmektedir. Amerika'nın komünizm [illegible] kesin tezini [illegible] 1967 [illegible] iken, Sosyal Demokratlar [illegible] sağ [illegible] gam aranır, sendikalara [illegible] çizgiyi [illegible] gibi ve şerefli Almanya'yı [illegible] komünist gelişime karşı demokrat [illegible] dayanarak büyük [illegible] ideye geçermiştir. Bugün Almanya'da [illegible] yayılma politikasına paralel bir politika [illegible] ve fakat bu politikayı [illegible] bir [illegible] şartedilmektedir. [illegible] koalisyon [illegible] bir sol alternatifi yok eder [illegible] gelişirken, dış politika [illegible] Amerika [illegible] özellikle Afrika'da [illegible] mektedir.

Bu [illegible] devletlerin faşizan emperyalist politika [illegible] bir siyasi [illegible] sınırlarını dışında [illegible] kapitalist ülkelerde [illegible] siyasi bir yol [illegible] yönelirken, geri bırakılmış [illegible] birliği [illegible] faşizan [illegible] «faşizm» çağımızda emperyalizmin uyguladığı siyasi biçimlenmenin, siyasi iktidar oluşumunun adı durumuna gelmektedir.

Faşizm emperyalizmin dünyada uyguladığı siyasi [illegible] antiemperyalist kavgaların [illegible] da antifaşist olmak zorundadır. Emperyalizme karşı bütün geri bırakılmış ülkelerde açılan devrimci [illegible] mücadele [illegible] yandan. Demokratik sola [illegible] ve gerçek sosyalist [illegible] dar, emperyalizmle [illegible] sınıflar [illegible] mutlak siyasi [illegible] Emperyalizme karşı [illegible] antiemperyalist kavga, bu [illegible] ve [illegible] birliği [illegible] dir. İşbirlikçi sınıfların siyasi [illegible] biçimi faşizm [illegible] siyasi iktidar [illegible] ğı da mevcuttur. Faşizme karşı [illegible] antiemperyalist mücadele söz konusu olamayacağı gibi, antiemperyalist mücadelede faşizme kayılacak [illegible] stratejiyi benimsemenin de [illegible] veya bilmeyerek faşizme yol açacak [illegible] ve [illegible] antiemperyalist [illegible] bir [illegible] devrimci [illegible] tedir.

Emperyalizme karşı [illegible] sızlara karşı savaşacak [illegible]

[2] Hentges, P., Le crépuscule du gaullisme. La Nouvelle Revue Internazionale, 1966, 1,14.
[3] Hornel. Il vero carattere dell'anti imperialista, Nuova Rivista Internazionale 1967, no. 3,294.
[4] Friedlaender-Schilling, les ambitions coloniales allemandes, La Nouvelle Revue Internationale, 1962, no. 4,55.

[illegible] ve [illegible] durumunu [illegible] [illegible] ve [illegible] ülkeler [illegible] [illegible] [illegible].

Faşizmin kökeni ve tanımı

[illegible] ne anlama geldiği [illegible] [illegible] genellikle düştüğü bir yanlış üzerinde durmak [illegible]. Faşizm, gerçekte, ne Mussolini ile doğmuştur ve [illegible] birlikte bitmiştir. [illegible] yasal bir [illegible] değildir, [illegible] belirli bir dönemde uyguladığı rejimin adı da değildir. İtalyan faşizmi, [illegible] faşizmin en [illegible] örneği olmakla beraber, faşizmi salt bu [illegible] ibaret sayarak çağımızın burjuva demokratik rejimleri ardına saklanan halka karşıt sistemlerin faşist niteliğini inkar etmek, bu konudaki gerçekleri saklamak [illegible] başka bir anlama gelmemektedir. Faşizmin kökenini ve nedenlerini incelediğimizde, göreceğiz ki, faşizm kendiliğinden doğmuş veya sadece bir çılgın kişinin [illegible] ürünü değildir. Faşizm bir siyasi iktidar biçimlenmesidir ve fakat bu biçimleniş de rastgele değildir. Belli sınıf [illegible] ve bu çelişkilerin çözümlenmesi konusundaki mücadele belirli [illegible] faşist [illegible] [illegible] sınıf çelişkilerinin var olduğu, aynı koşulların ortaya çıktığı her zaman ve her yerde faşizmin ortaya çıkması da doğaldır. Diğer doğal bir gerçek de, çelişkilerin, çelişkilerin çözümü için gerçekleştirilen mücadelenin [illegible] yola [illegible] koşulların temelde aynı [illegible] her ülkenin kendi özelliklerini de taşıyacağıdır. Bu nedenledir ki, faşizmin [illegible] belirli biçim [illegible] [illegible] belirli biçim [illegible] faşizmin [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] değil, [illegible] istediği sonuç [illegible] [illegible].

Faşizmin yönelişini saptamak ve onun ana niteliklerini [illegible] [illegible] faşizmin doğuş nedenleri [illegible] [illegible] olsa gerektir.

1789 burjuva devrimi, feodal düzene son vermesi açısından devrimci bir harekettir. Bu devrim belirli nedenler içinde uzun bir süreçte gelişen ve güçlenen bir sınıfın, burjuvazinin siyasi iktidarı ele geçirmesi anlamını taşımaktadır. Siyasi iktidarı ele geçiren burjuvazi kendi devlet ve hukuk düzenini kurmuştur. Gerçekte, Fransız devrimini hazırlayan [illegible] [illegible] daha devrimden [illegible] [illegible] [illegible] demokratik [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sisteminin siyasal neden olarak da, burjuva özgürlük [illegible] kişinin özgürlük konusunda sınırsızlığı [illegible] bilinmektedir. Gerçekte bu özgürlük anlayışı, [illegible] sahip olan burjuvazinin, hiçbir sınırla [illegible] sermaye birikimini gerçekleştirme ve sömürü [illegible] artıran ve bu gerçeği eşitlik perdesi [illegible] kişilerin zenginlik ve eşitliğini teorik planda [illegible] bir anlayıştır. Tarihin belirli [illegible] [illegible] ilişkilerine

(4) Soboul, **La rivoluzione francese, Bari 1966, 169-171, 594-598; Gerçekte devrimden sonra kurulan siyasi sistem içinde, teori ve hukuk alanındaki eşitlik dahi sağlanmış değildir. Burjuva devletinin siyasal kuralları olan, «halk egemenliği», «kuvvetler ayrılığı», «millet kavramı», salt siyasi iktidarı sınırlayıp burjuvaziyi egemen bırakmak için kabul edilmiş, diğer yandan seçimlere, siyasi iktidarın biçimlenmesine iştirak hakkı**

dayanan her dönemlinde olduğu gibi siyasi iktidara sahip bulunan sınıf kendi özgürlük ve devlet anlayışını da beraberinde getirmiştir. Burjuvazi soyut bir «eşitlik» ve «özgürlük» sistemi içinde, gerçekte üretim araçlarına sahip sınıf kendisi olduğu için, kendisinin sınırsız kazanma sistemini kurmuştur. Ayrıca burjuvazi kendisini tarihin son sınıfı olarak görüp, siyasi iktidarını güven altında sandığı için de, devleti ekonomik ilişkilerin tüm dışına çıkarmış ve boylece bu siyasi organizasyonun herhangi bir sınırlamasından da kurtulmuştur. Özgurlüklerin gerçekleşebileceği devlet sistemi olarak savunulan «klasik burjuva demokratik devleti», gerçekte, burjuvazinin kendini tüm sınırlardan kurtararak artık değeri alabildiğine elde edebildiği bir siyasal yapıdan öteye gitmemektedir.

Belirtilen sistem içinde, dış sömürü olanaklarından da yararlanarak gelişen kapitalizm, endüstrileşmeyi ve büyük sanayii doğurmuştur. Fransız devrimi, burjuvazinin elindeki servet birikiminin gelişmesine, kişisel yönden özgür olmakla beraber üretim araçlarından yoksun bulundukları için emeklerini satmak zorunda olan ve feodalitenin çöküşüyle serbest kalmış halk yığınının artmasına yolaçmakla, kapitalizmin gelişimini sağlamıştır. Böylece, Fransız devrimi, emekçileri derebeyinin boyunduruğundan kurtarıp sınıfsal özgürlük sistemi içinde, kendi boyunduruğu altına almıştır. Toprağından kopan ve toprak sahibi yapılmayan köylü kentlere akın ederek emeğini satmaktan başka bir çıkaryol bulamamıştır. Böylece devrimden önce başlayan sermaye birikim süreci daha da gelişmiş ve kapital, gittikçe büyüyen bir biçimde üretim aracına veya üretim şartı olan şeylere çevrilerek büyüme hızı artmıştır. Biriken kapitalin endüstriye yatırılışı bir yandan üretici güçleri görülmemiş bir biçimde artırırken, diğer yandan küçük işletmeleri silmiş ve bu alandaki kişilerin de emeğini satması zorunluluğunu yaratmıştır. Makinalar, insanın çalışmasını kolaylaştırırken üretimi ve kârı da sınırsızlaştırmıştır. Böylesine gelişen ve basitten karmaşığa giden ekonomik ilişkiler, büyük işletmelerin ve dolayısıyla sermayenin belirli ellerde toplanmasını, bankacılığın gelişmesini, banka ve endüstri sermayesinin birleşerek «mali sermayenin» yaratılmasını gerçekleştirmiştir[5].

Kapitalizmin gelişimi, insanın insan tarafından sömürülmesinin son dönemine geçişini oluşturürken, üretim güçlerinin sınırsız artımına rağmen sermaye birikimi halka dönüştürülmediğinden, kapitalizm tarihin en gaddar sömürü sistemi olarak ortaya çıktı. Ayrıca, artan üretim gücü sadece belirli bir azınlığın yararına çalıştığından, insanoğlunun doğa üzerindeki gücünün daha artmasını da engellediğinden, burjuva iktidarı, devrimci bir çıkıştan, gerici bir sistem durumuna düştü[6]. Fakat, nasıl feodal düzen yapısıyla burjuvazinin iktidarına temel atmışsa, kapitalizm de yarattığı çelişkilerle işçi sınıfı iktidarlarına, işçi sınıfının doğarak, kapitalist sisteme başkaldırmasına yolaçmıştır.

Gerçekten, kapitalizm yarattığı üretim güçleri - üretim ilişkileri çelişkisiyle işçi sınıfının gelişmesine emek - sermaye çelişkisi şeklindeki çağımızın temel çelişkisinin doğmasına yolaçmıştır. 19. yüzyılın ikinci yarısı, gelişen işçi sınıfı ile burjuvazinin kavgasıyla doludur. İşçi sınıfının başkaldırısı, burjuvaziye bir gerçeği öğretmiştir. **burjuvazi tarihin son sınıfı değildir ve gelişen işçi sınıfının devrimci eylemi ergeç**

«mülk sahibi» bulunma koşuluna bağlanarak özgürlük ve eşitlik kavramları tümden soyutlanmıştır. Nitekim Sieyes'e göre, seçimlere iştirak gibi demokratik haklar, «kişiliklerin, mülkiyetin ve özgürlüklerin savunulması» için kabul edilmiştir. Mülk sahibi bulunmayanların, bu nedenle, böylesine haklara sahip çıkması anlamsızdır.

(5) **Kulcsar, Sociale factors in the evolution of civic rights, in Socialist Concept of Human Rights Budapeşt 1966, 127 v.s.**

(6) **Kovacs, General problems of rights, in Socialist Concept of Human Rights, Budapest 1969, 11.**

başarıya ulaşıp siyasi iktidarı kendi eline alacak ve kendi devletini kuracaktır.

Burjuvazi'nin karşılaştığı bu somut [illegible] siyasi iktidarını [illegible] çarelerini [illegible] bırakır. *Siyasi iktidarı [illegible] ekonomik düzeni [illegible]* sahip olan sınıftan yana işçiler arasındaki [illegible] burjuvazinin iktidarını [illegible] için [illegible] ortaya koyar. Burjuvazi siyasi iktidarını elden kaçırmamak yollarını ararken, [illegible] çare, devlete kendi sınıfsal iktidarını [illegible] ve [illegible] fonksiyonunu yüklemektir. Sınıfsal yapısı gözl[illegible] devlet, burjuvazinin siyasal iktidarını [illegible] devlettir [illegible], devletin [illegible] katmak, ekonomik ilişkileri düzenlemesi ve [illegible] klasik [illegible] devlet [illegible] karışmaması [illegible] ve kişisel ilişkilerin [illegible] ve düzenlemesi [illegible]. Ekonomik yapısı ve burjuvazinin [illegible] derecelerine *göre değişik* [illegible].

[illegible] devrimini gerçekleştirmemiş [illegible] ve dış sömürü olanakları bulunan toplumlarda, devlet, ekonomik ilişkilere, işçi sınıfından yana bazı haklar sağlamak [illegible] özgürlükleri düzenlemek yolunda katılmaktadır. Burjuvazi işçi sınıfından yana bazı hakların kabulü [illegible] işçilerin ekonomik durumunu [illegible] devrimci başkaldırısını bu yoldan [illegible] gütmektedir. Böylece eski [illegible] özgürlükler [illegible] sosyal [illegible] sentez [illegible]. Bu sentezi yapan burjuvazinin [illegible] ölçüde iç sömürüyü [illegible] dış sömürüden [illegible] elde eden artık değerden [illegible] ölçüde vazgeçtiği halde, sermayenin gerekli gördüğü büyük [illegible] yine de sağlayacaktır.[7] [illegible] kapitalizmin dış sömürü olanaklarına sahip bulunmayan [illegible] bu [illegible] sosyal haklar tanımak yoluyla işçi sınıfının siyasi iktidara yönelik devrimci eylemlerini [illegible] yolu ancak kapitalizmi gelişmiş [illegible] ülkelerde uygulanabilmiştir. Devlet [illegible] larda, ekonomik ilişkileri [illegible] iç sömürüyü [illegible] amaca uygun olarak sistemleştiren bir görev [illegible] tedir.

[illegible] Dış sömürüden yoksun, endüstri devrimini [illegible] ülkelerde ise işçi sınıfının devrimci [illegible] kendisine [illegible] kapitalizm için söz konusu değildir. Liberal devlete [illegible] burjuvazinin geleceğini, siyasi iktidarın gereğince [illegible] güçte değildir. Henüz [illegible] bir kapitalist [illegible] ülkeler için, kapitalizmi geliştirmek [illegible] devletin [illegible] daha çok ihtiyaç duyulmaktadır. Devlet [illegible] içinde bu güvenliği sağlayamıyorsa yeni [illegible] için de bu güvenliğin sağlanması yoluna [illegible]. Bu [illegible] değişikliklerine rağmen, temelde işçi sınıfının siyasi iktidarı [illegible] zorbalıkla engellemeye yönelen [illegible] ve bu [illegible] değiştirirler.

Bu açıdan faşizm, **çağımızın temel çelişkisini burjuvaziden yana sürdürmek için başvurulan zorbalık rejimidir** şeklinde [illegible].

İtalyan deneyinin öğrettikleri

İtalya'da faşizmin gelişimi, kökeni [illegible] üzerinde uzun boylu durmaya gerek yoktur.[8] Sadece faşizmin kökeni [illegible] ortaya [illegible] açısından, İtalyan deneyi üzerine eğilebileceğimiz gibi.

[7] **Sosyal hakları tanımanın bir harcamayı, iç sömürüden bir ölçüde vazgeçişi ifade etmesi dahi, gerçekte, teoriktir. Zira, sosyal hakların tanınması işçiye bir ölçüde tüketim imkanı vermekte ve bu şekilde dolaylı olarak yeni sömürü imkanları doğmaktadır.**

[8] **Bu konuda geniş bilgi için bk. Özek, Direnen Faşizm, İstanbul 1966, 146-255.**

[illegible] faşizmi [illegible] gerç[illegible] [illegible] [illegible] da [illegible]

İtalya'da [illegible] [illegible] [illegible] sürekli olarak devlet desteğini araması konusunda [illegible] [illegible] güvenliği [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] giderken [illegible] [illegible] yol [illegible]. [illegible] savaş süresince uygulanan ek[illegible] politika büyük işletmelerin, anormal ve aşırı büyü[illegible] [illegible]. Fakat bu kapitalist gelişme olağan ekonomik koşulların bir sonucu [illegible] savaş sonrasında işletmeler aynı [illegible] seviyesini [illegible], savaş içinde [illegible] [illegible] imkanlarını, pazarları olmadığı için barış ekonomisi içinde sağlayamamışlardır. Bu sonuç: büyük ekonomik krizler, işsizlik [illegible] [illegible] yol [illegible]. Bu olgu, İtalyan burjuvazisini, [illegible] önce [illegible] bir tehlikeyle, işçi sınıfının siyasi iktidara yönelmesi gerçeğiyle karşılaştırmıştır. Özellikle 1919–1921 yılları arasındaki fabrika ve toprak işgalleri, büyük genel grevler v.b., işçi hareketinin burjuva siyasi iktidarını kökünden silip götürebileceğinin somut örnekleri olarak belirmiştir. Bu somut örnekler, 1921 yılından sonra, kapitalizmin [illegible] içinde faşizmi [illegible] iktidara getirmesi sonucunu doğurmuştur[10]. Faşizmi, kapitalizm ordu-aristokrasi-kilise desteklerken, işçi hareketlerinden tedirginlik duyan küçük burjuvazi, orta sınıflar ve eski zenginliklerini kaybeden, yoksullaşan, iş[illegible] [illegible] işçilere düşman olan köylü kesimi de [illegible] desteklemiştir. Faşist hareket, görünüşte, yoksullaşan bu sınıflara hitap etmiş, onlara [illegible] yarınlar vaadetmiştir. Gerçekte [illegible] yoksullaşan bu sınıfların vurucu [illegible] iktidara gelirken, oyunun perdesi ardında saklanan [illegible] kendi iktidarını [illegible] zorbalık [illegible] kurmuştur.

[illegible] faşizmin gerçekleşiş biçimi, işleyişi ve yapısı

[9] Bu konuda bir kaç örnek vermek yararlı olabilir. Dört yıllık savaş süresinde Ansaldo'nun çalıştırdığı işçiler 4.000'den 56.000'e yükselmiştir. Ansaldo'nun [illegible] ise [illegible] milyon liretten 500 milyon liret[illegible] [illegible] bu süre içinde bütün maden üreti[illegible] [illegible] geçirebilmiş, FİAT'ın yıllık araç üretim[illegible] 1914–1917 arasında [illegible] [illegible] yükselmiştir. (Alatri, La crisi della classe dirigente e le forze [illegible] del primo dopoguerra, in Fascismo e Antifascismo I, Milano 1962, 64). Gerçekte I. Dünya Savaşına İtalya'nın katılması da kapitalin baskısının bir sonucudur. İtalya'nın savaşa katılmasında etken olan «interventismo» hareketi, Edison, Şeker Birliği, Fiat, Ansaldo gibi işletmelerin büyük desteğini bulmuştur. Bu işletmeleri temsil eden Esterle, Bruzzone, Agnelli, Pio Perrone gibi kişiler, «interventismo» hareketinin baş destekçisi Popolo D'Italia gazetesinin mali destekçileriydi. Bu şekilde kapitalizm karşı karşıya olduğu krizi, savaşa girmekle bir süre için geciktirmiştir.

[10] ILVA ve ANSALDO savaş sonrasında iflasa sürüklenen işletmelerindendir. Bunların denetimindeki, Banca Commerciale, Credito Italiano gibi sermaye birleşimleri de kriz geçirmişlerdir.

Kapitalizmin, güvensizliğinin arttığı dönemlerde faşizmi desteklediği İtalyan deneyinde açıkça görülmektedir. İtalyada 1920 seçimlerinde faşist partisi 4.000 oy alabilmiştir. Seçimleri takiben gerçekleşen işçi hareketleri, işgaller büyük sermayeyi korkutmuş, sermaye faşistleri desteklemek konusunda kesin kararını vermiştir. Ansızın faşistler zenginleşip, güçlenmiş, Mussolini «büyük sermayeye karşı» savaşa tezlerinden vazgeçmiş ve 1922'de faşistler iktidara gelmiştir.

faşizm konusunda her zaman için geçerli bazı sonuçlara [illegible]:

1 — Faşizm belirli bir dünya görüşü, belirli bir doktrin değildir. [illegible] faşizm, bir dünya görüşü değilse de, [illegible] düzeni ve egemen sınıf [illegible] siyasal [illegible]. Bu nedenledir ki faşizm;

a) genel [illegible]

b) antidemokratiktir. İşçi sınıfının kendi iktidarını kurmasına, ne bahasına olursa olsun engel olmak amacını taşır [illegible]

c) Emperyalist, saldırgan bir nitelik [illegible] kapitalizme [illegible]

2 — Faşizm [illegible] kapitalist [illegible] Kapitalist [illegible] [illegible] [illegible], faşizm [illegible]

a) [illegible] dayanmaktadır. Özellikle [illegible] yönetimini elde eden ve bu [illegible] «millet adına» toplumsal [illegible] ve bu yetkiler zaman [illegible]

b) [illegible]

c) [illegible] devlet [illegible] ve İR. [illegible]

d) [illegible]

[illegible], faşizm [illegible]

* Faşizm temelde kapitalizme geçiş döneminde beliren siyasal bir sistem olmakla beraber, gelişmiş emperyalist devletlerin bir ölçüde sömürü olanaklarının gittikçe sınırlanması, devrimci eylemleri ezerek dünyadaki sömürü alanlarını elde tutmak için girişilen işlemlerin gittikçe maliyetinin artması, sermayenin özellikle savaşla ilgili alanlara akması v.b. nedenlerle, bu ülkelerde de tekelci sermaye sınıfı ile halk arasındaki çelişki artmakta ve bu gelişmiş kapitalist ülkelerde de faşizm belirmektedir.

[illegible] Bk. Özek, 246 v.s.

* Örnek vermek gerekirse, İtalya'da 1921 yılında bir olarak 127 olan işçi ücretleri 1927 yılında 111,5'e inmiştir, geniş bilgi için bk. Gori, V., Le strutture economiche e la politica economica del regime fascista, in Fascismo e antifascismo Milano 1962, 275 v.s.

mış aldatıcı tezleri yine de, halkın bazı kesimlerinin faşist yönetimleri desteklemesi sonucunu doğurmaktadır.

3 — Faşizmin, belirttiğimiz gibi, belirli bir dünya görüşü olmadığı gibi belirli bir siyasal biçimi de yoktur. Bu açıdan, faşizm İtalya ve Almanya'daki gibi klasik ve açık bir biçimde gerçekleşebileceği gibi, burjuva demokratik biçimler ardında da gerçekleşebilir. Faşizm hangi biçim ardına saklanırsa saklansın, siyasi iktidarın yöneldiği egemenlik sistemi ve bu yöneliş içinde kullandığı tezlerle hemen tanınabilmektedir. Bu açıdan faşizm

a — Spiritualist, dini kişilere dayanan, moral bazı tezlerle halkı şartlandırıp ferdi akımları köstekleyen tutucu bir toplum içinde sistemleştirmekte ve böylece halkın önyargılarından da yararlanarak onun desteğini bir ölçüde sağlamaktadır.

b) Klasik faşizm belirli mitler yaratmakta, bu mitler etrafında şovenist tezler ortaya atmaktadır. Böylece [illegible]ın aldatıcı üstünlüğü etrafında halkın desteği sağlanmakta, şovenist tezlerle de saldırganlık - emperyalist veya emperyalizme yatkın tutum sistemleştirilmektedir.

c) Faşizmin yayılması, yerleşmesi ve gerektiğinde «gizli faşizm»den «açık faşizme» geçiş konusunda «antikomünizm» temel tez ve taktik olarak gözükmektedir. Faşizm komünizmi bir «öcü» olarak topluma tanıtmakta, toplumun bu öcünün tehdidi altında olduğu propagandası yapılmakta ve hatta bunu doğrulayacak tertiplere girişilmektedir. Bu durumda otoriter, burjuva demokratik özgürlüklerini bile kısıtlayacak tutum, yaratılan uydurulan tehlikeye karşı bir savunma yolu olarak topluma kabul ettirilmektedir. Her devrimci [illegible] faşizm bir kurtarıcı olarak ortaya çıkmaktadır(16). Çağımızda, değişik antikomünist birliklerin büyük tekelci sermayeyle [illegible] bağları, bu birliklerin her devrimci eyleme [illegible] ilişkileri ve değişik faşist gruplarla bu birlikler arasındaki ilişki, antikomünizm aldatmacasının faşizme yönelik bir taktik olduğunu ve antikomünizmin [illegible].

d) Faşizm, [illegible] devleti yücelten, onu en [illegible]. Devleti, bütün [illegible] sınıflar üstü [illegible] kabul eden faşizm, bu aldatmacasıyla, devletin gerçekte burjuvaziden yana tutumunu [illegible] halka devlet [illegible] kabul ettirmektedir. Devletin [illegible] tarafsız bir siyasi yapı [illegible] da gösterilmesiyle, devlete izafe edilen en totaliter ve işçi sınıfına karşıt tutumun dahi, objektif ve [illegible] yararına bir işlem olduğu yanılgısı yaratılmaktadır.

e) Gençlik'e devleti yücelten ve otoriterleştiren faşizm,

(15) **Nitekim faşizmin çağımızda doktrinini yapmağa kalkışan ve faşist örgütler ilginin lideri olan Bardeche, faşizmi «kahramanlık anlarının çözümyolu» olarak isimlendirmektedir: Bardeche, M. Qu'est-ce Que le Fascisme, Paris 1961, 87.**

(16) **Sermaye ile günümüzün faşist - antikomünist kuruluşları arasındaki ilgi, bağlantının ayrıntıları için bk. Ernest Henri, Qui finance l'anticommunisme?, «La Nouvelle Revue Internationale», 162 no, 2,37 v.s.**

(17) **Klasik ve açık faşizmde, devletin yüceltilişi çok daha açık ve kesindir. Devletle tek parti kaynaştırılmakta, devlet halkın dışında, onun iradesiyle ilişkisiz bir siyasi gerçek olarak görülmekte; tek tek kişilerin iradelerinin ürünü olmayan teorik bir ortak iradenin devletçe temsil edildiği kabul edilerek ahlaki değerlere dayanan, moral, metafizik bir varlık sayılmaktadır. Hukuku yaratan devlettir ve toplumdaki çıkar çelişkilerinin sentezini devlet gerçekleştirecektir. Kişinin devlet karşısında bir varlığı ve talep hakkı yoktur. Formül, «Tutto nello Stato, niente fuori dello Stato - Herşey devlet içinde, devlet dışında hiçbir şeydir (Bk. Chimenti, Diritto Constituzionale fascista, Torino, 67).**

[illegible]

Faşizmin demokratik biçimleri tümden yoketmesi veya işletmemesi, faşizmin burjuva demokratik devletinde egemen olan burjuvazinin sınıfsal egemenliğine de karşı olduğu şeklinde anlaşılmamalıdır. Gerçekten, faşist devletlerle, sosyal haklar sentezini uygulayan burjuva demokratik düzenler arasında, egemen olan sınıflar açısından bir farklılaşma mevcut değildir. Faşizm, burjuvazinin egemenliğine değil, onun siyasi sistemine karşıdır. Bu karşıtlık da, doğrudan doğruya, burjuvaziye daha güçlü bir güvenlik sağlamak amacıyla açıklanabilir. Sorunu bu açıdan bakıldığında, *sosyal demokrasilerle faşist sistemler arasındaki farkın, egemen sınıfların farklılığından değil bu egemenliğin kullanılış şeklinden doğduğu ortaya çıkar.* Diğer bir deyişle, faşizm *kapitalizmi, burjuvazinin egemenliğini değil,* sadece siyasi sistemini inkar etmektedir.

faşist örgütler ve güçler

[illegible]

[illegible]

1- [illegible]

Klasik faşizmde siyasi yapı ve kurallara ilgili görüşleri için: [illegible] 145-152

[illegible] bu sorunu burjuva demokratik düzeni özentisi siyasal müesseselere bağlaması bu nedenle, bir rastlantının sonucu değildir.

Eisenberg, D., Fascistes et nazis d'aujourd'hui, Paris 1963,9

ğanüstü durumları [illegible] mektedirler. Bu nedenle de [illegible] demokrasi [illegible] demokratik biçim'erine karşı [illegible] r. Bu açıdan, faşist örgütler (özellikle partiler

ai dikey kuruluşlu, merkezci, üyeleri ile ilişkileri d'sipli, otoriter partilerdir

[illegible] rak kabul [illegible] demokra [illegible] fedakârizm» olarak [illegible]

[illegible] Tek partili du- [illegible], faşist'erin [illegible] «kutsallık [illegible] ve parti karşısında kişinin önem [illegible] n uğulanan bir niteliktir. Bu arada [illegible] «Bir» tezler etrafında yönetilm[illegible] [illegible] sırasında halkın evrem[illegible] [illegible] k kabul ed[illegible]

[illegible] ki «Agrar» ve «Sadha» [illegible] Marras ve Pareto'nun [illegible] ve kuvvetliğin» [illegible] turan kuruluşlara örnekti

2 [illegible] tepk[illegible] [illegible] mik koşullarda [illegible] ülkelerde yapısından ku[illegible] de d[illegible] ktad[illegible] Brezilya'daki Vargacı düzenler, geniş ölçüde işçi- [illegible] ste'yini sağlamıştır. İtalya'da da, kuzeyin gelişmiş sa- [illegible] nayi bölgelerindeki işç[illegible] [illegible] M.S.I.'yi desteklemes[illegible] [illegible] inde ortaya çıkan [illegible] nlik de, ad[illegible] [illegible] ne [illegible] sağlıyacak bir siyasal [illegible] Almanya'daki NPDAP, Avusturya'[illegible] [illegible] kabul ederek, «faşist çağına» [illegible] şan en emperyal[illegible] [illegible] kasvoner ve [illegible] sırasında [illegible] kaybettiği anlar, faşistleri [illegible] güçlendirdi [illegible] 'nın Kongo'yu kaybettiği [illegible] sine ve saldırgan olmasına [illegible] Afrika'nın allah tarafından sömürge olarak yaratıldığı [illegible] aydı. Fransa'da OAS hareketi[illegible]

[illegible] V., İ Sistemi Sosyoloji, Ter'me [illegible], s. [illegible]

[illegible] 87 vs.

nal», «Parti Patriotique Revolutionere» gibi örgütler OAS etrafında birleşmişler, orduyla içli dışlı olan Max Baesa, Andre Canal gibi büyük kapitalistlerin desteğini bulmuşlardır. Bidault'un kurduğu «Comite National de la Resistance -CNR» örgütü, hareketi uluslararası niteliğe sokmuş ve OAS saldırganlığı John Birch Society'den, Franco İspanyasına kadar birçok çevreden destek görmüştür. Bu açıdan faşizmin, günümüzde de, eski deneylerde olduğu gibi ulusal çalkantılardan, bir konudaki başarısızlıktan doğan kırgınları etrafına toplayıp, onlara eylemci güç kazandırdığı gerçektir.

4 — Yeni faşistler, «Avrupa Birliği» içinde gerçekleştirmek istedikleri «**Totaliter Sosyalizm**» uydurmacasını doktrin olarak ileri sürmektedirler. Buna göre, faşizm, demokrasiye, sınıf düzenine ve marksist sosyalizme karşı savaş verdiğinden «totaliter» olmalıdır. Buna karşılık, faşizm, özel teşebbüse dayanmakla beraber, haksız zenginliklere ve aşırı sermaye birikimlerine karşı olduğu için «sosyalisttir». «Marksist sosyalizm liberal olduğu halde, faşist sosyalizm totaliter olacaktır» ve «demokratik düzenin bozdirdiği Asya ve Afrika ülkelerinin komünizm çevresinde kümelenmelerini faşizmin totaliter sosyalizmi önleyecek ve işçileri kendi çevresinde birleştirecektir. Bu nedenle, faşizm, sosyalist, otoriter ve antikomünist» olmak zorundadır[23]. Bu yolla varılacak sonuçlar ise şöyle sıralanabilir:

a) «totaliter sosyalizm» bütün Avrupa'yı birleştirecek ve günümüzün otoritesini kaybetmiş ülkelerine yeni güç sağlayacaktır. Hitler ve Mussolini'nin 1933'de kararlaştırdıkları «Büyük Avrupa İmparatorluğu» kurulmalı. Avrupa «uluslararası mali güçlerin etki alanı» olmaktan çıkartılarak «daha çok çelik isteyen Avrupa» çeliğe kavuşturulmalıdır.

b) Ulusların kendi özellik ve değerlerini kaybetmeden gerçekleştirecekleri Avrupa Birliği, hristiyan ahlakına, «Avrupa'nın geri kalmış ülkelere uygarlık götürücü, yaratıcı görevlerini yeniden yüklenişine» dayanacaktır. Avrupa savaş sonrasında kaybettiği sömürgelerine böylece yeniden kavuşacaktır[24].

c) Güçlü ve eski «sömürgecilik haklarına» kavuşmuş Avrupa, Amerika ile Rusya arasında üçüncü «sağcı güç» olacaktır. «Ortak pazar» bu konuda atılmış ilk adımdır. Bu konuda, özellikle, Amerika ile Avrupa arasında olan çıkar çatışması, Amerika'nın Avrupa'ya ait bütün sömürgelere el koymuş bulunduğu unutulmamalıdır. Avrupayı çökerten Yalta Antlaşması'nı Amerika yapmıştır. Bu açıdan, Avrupa Birliği'ni sağlayacak Ortak Pazar'a, Amerika, onun uydusu İngiltere ve İngiltere'ye bağlı ve hem de beyaz olmayan ülkeler alınmamalıdır. Avrupa'nın bu yolla, eski sömürü alanlarını yeniden elde etmesi «hem hak, hem de görevdir»[25]. Bu alanlar Avrupa'nın hayat sahası» olduğu için, buraları elde etmek «hakkıdır». Tarihsel yönden ise Avrupa, Asya ve Afrika'ya uygarlık götürmekle yükümlüdür. Bu açıdan da, Avrupa'nın yeniden buraları elde etmesi «tarihsel görevi» sonucudur.

5 — Nihayet çağımızın faşist grupları da klasik «antikomünizm» silahını kullanmaktadırlar. Özellikle bu konuda faşist grupların büyük sermaye ile kaynaşma içinde bulunduğu açıktır. Faşist örgütler tarafından, «antikomünist yan örgütler»e dayanılarak yürütülen «karşıt devrimci» eylem'in, gerek gelişmiş, gerek geri bırakılmış ülkelerde, «kilise», «ordu» ve «mali oligarşi» tarafından desteklendiği açıktır. Uluslararası alanda «antikomünizm» aldatmacası ardında «karşıt devrimci» eylem yürüten sayısız kuruluşlar arasında, «Özgür Avrupa Birliği-FEC», 1950'de Berlin'de kurulan «Kültür özgürlüğü için kongre - C.C.F.» 1951'de CIA tarafından kurulan «Amerika Bolşeviklikten Kurtulma Komitesi -A C L B », 1954'de Seul'de kurulan «Asya Halkları An-

(23) Bardeche, 110

(24) Caradonna, **11 cento - sinistra contro l'europa, 1 - Il M. S. I. agli italiani, 5-6**

(25) **Waring, R., De Gaulle e L'Europa, in Centro Europa Unita, Roma 1963, no. 1, s. 2-3.**

dışardan gelen faşizm

[1] İspanya'da Kilise'ye bağlı «Groupes Ouvriers d'Action Catholique», «Jeunes Ouvriers Chrétiens» gibi adları sıralı hayata katılmakta ve etkilemektedir. Thierry, Catholiques et vie politique, «Démocratie Nouvelle, numero spécial 1964, 77 v.s.»

[2] Alvarez, Communistes et catholiques, in La Nouvelle Revue Internationale 1965, no. 6 s. 51 v.s.

[illegible] sonunda siyasal bağımsızlıklarını el[illegible] fakat ekonomik [illegible] kavuşamamış [illegible] emperyalizmin genç ulus[illegible] [illegible]arına attığı dinsel, ırksal ve [illegible] çelişkiler, kurtuluş [illegible]arının küçük [illegible]ların önderliğinde ve belirli bir [illegible] yoksun [illegible] gerçekleştirilişi, halkın devrim [illegible] içinde denge kuracak güçten yoksun oluşu v.b. [illegible] gerçek bir bağımsızlığa kavuşamamıştır.

[illegible] zorunluluğunda olan genç uluslar, bu konuda [illegible] modeli benimseyerek, kapitalist metropolden kop[illegible] [illegible] irgeciliğin yeni biçimlerine konu [illegible] Geri bırakılmış bir [illegible] [illegible] Tekelci [illegible] [illegible] [illegible] Halbuki [illegible] [illegible] karşı [illegible] [illegible] [illegible] uluslar, [illegible] [illegible] zisi ise, feodal [illegible] birliği halinde, kendisi siyasi iktidarı ele [illegible] demokratik [illegible] [illegible]lara sahip [illegible] [illegible] aşan [illegible] nedenle de [illegible] [illegible] ekonomik ve si[illegible] [illegible] şövkce [illegible]

[illegible] gerçek [illegible] toprak reform[illegible] [illegible] için [illegible] yabancı sermaye ya[illegible] Yardım ve yatırım[illegible] [illegible] hayatı [illegible]

[illegible] giren yerli bur[illegible] zenginleşmesinin ancak [illegible] doğduğunu da bilmektedir. Dış yar[illegible] [illegible] dünya pazarlarında [illegible] [illegible] ektedir. Bu nedenle de, geri

[illegible], R., **Independence et voies de développement, La Nouvelle Revue Internationale 1962, no. 4, 133**

İşçi sınıfının, köylü ittifakını gerçekleştirerek öncü-lük ettiği devrim hareketleri ise, Çin ve Vietnam ***örneklerinde*** **olduğu gibi gerçek devrimci çizgiye oturabilmiştir.**

Yata, A., **Il neocolonialismo in Africa, in Nuova Rivista Internazionale, 1967, no. 1.9-10** Brancovic, **Il problema dei paesi sottosviluppati, Milano 1959, 42**

bırakılmış ülke burjuvazisi tam anlamıyla kapitalistleşememekte ve ağır sanayiin kurulması engellenmektedir. Bu açıdan, ülke burjuvazisi, emperyalizmin yönelişleriyle sınırlı bir ölçüde kapitalist olabilmekte, çıkarı emperyalizme bağımlı ekonomik sistemle özdeşleşmektedir, «aracı burjuvazi»likten öte gidememektedir. Üçüncü dünya ülkelerindeki iç pazarların zayıflığı nedeniyle ülke ekonomisi dış pazarlara bağlı kalmaktadır. Eski sömürgecilik, burjuvazinin dış pazar olanaklarını da sınırladığından «ulusal bağımsızlık hareketlerinden» yana olan burjuvazi, bağımsızlıktan sonra, emperyalist güçlerle kaynaşmaktadır[31].

3 — Buna karşılık, emperyalist devletler, eski sömürgelerden olsun veya olmasın, geri bırakılmış ülkelerden vazgeçemiyeceği bazı çıkarlar sağlamaktadırlar. Bu çıkarlar, ana çizgileriyle, şöylece sıralanabilir.

a) Genç uluslar, siyasal bağımsızlıklarına rağmen, eski sömürgecilikte olduğu gibi, emperyalist ülkelerin, hammadde deposu ve istedikleri malları sürebildikleri pazarı durumundadırlar. Bu yolla, yeni sömürgeler eski sömürgelerin tarihsel sömürülüş biçimine konu olmaktadırlar[32].

b) Emperyalist ülkelerin geri bırakılmış ülkelerdeki vazgeçemediği çıkarları sadece ucuz hammadde olanaklarına ve pazarlamaya dayanmamaktadır. Gelişmiş ve gelişmemiş ülkeler arasındaki «yardım», «kredi», «yatırım» biçimlerindeki ekonomik ilişkiler de başlıbaşına kâr kaynağı olmaktadır. Bu ilişkiler karşılıklı değer aktarılmasına yolaçarken, değer değişimindeki eşitsizlik, emperyalist ülkeden yana işlemektedir. Yardım, kredi ve yatırım olarak geri bırakılmış ülkelere gelen değerler, «faiz» «kâr» ve «temettü» olarak fazlasıyla geriye dönmektedir. Geri bırakılmış ülkeye giren değerle, çıkan değer arasındaki gelişmemiş ülke aleyhindeki fark, gerçekte yoksul ülke emekçilerinin yarattıkları «artık değerden» başka birşey değildir[33].

c) Bazı geri bırakılmış ülkeler de, ekonomik yönden emperyalizm açısından pek önem taşımasalar da, ekonomik önemi olan bölgelerin elde tutulabilmesi için askeri - stratejik

(31) Lacoste, sınıf açısından azgelişmişlik, İstanbul 1968, 83

(32) Özellikle endüstri için gerekli ilkel ürünlerin çoğu geri bırakılmış ülkelerdedir. 1948-1962 yılları arasında, ilkel maddeler çıkartmasındaki %116 oranındaki artış, bu maddelerin gelişmiş ülkeler ekonomisi için önemini göstermektedir. Tarım ürünleri için de durum aynıdır ve emperyalist devletler geri bırakılmış ülkeleri, tek ürün üretimine itelemekte ve böylece bu ülkelerin ekonomik hayatının dengesini bu tek ürünün pazar bulmasına bağlamaktadır. Durum böyle olunca, geri bırakılmış ülkenin bu ürününün pazarı durumundaki emperyalist ülke bu ürünün fiyatını tek taraflı olarak tespit edip, bir yıl düşürmektedir. Sonuçta da bu ürünün ihraç miktarı artsa dahi, elde edilen değer azalmakta ve geri bırakılmış ülkenin dış ticareti gittikçe artan bir biçimde açık vermektedir. Bunu karşılık gelişmiş - emperyalist ülke bu ürünleri gittikçe daha ucuza kapatabilmektedir. Bu konuda örnek vermek gerekirse, Latin Amerika, 1930 yılında ihracatının % 80'i ile elde edebildiği malları, 1870 yılında ihracatının %40 ı ile elde edebilmekteydi. Borsalarda endüstriyel alanda kullanılan ilkel ürünlerin değeri sürekli düşerken (örneğin 1956 yılında 42 sent olan bakırın libresi, 1963 de 28 sente düşmüştür), mamul ürünlerin fiyatı artmakta ve bu durum geri bırakılmış ülkenin dış ticaret açığını gittikçe artırmaktadır. Bk., Brancoviç, 14-17; Camerota, I problemi economici dell'africa e L'europa, Roma 1961, 127 v.s.; Jalee, Yoksul ülkeler nasıl soyuluyor, İst. 1965, 33,50.

(33) Örneğin 1944-1953 yılları arasında Amerikanın toplam sermaye ihracı 6 milyar 346 milyon dolarken, transfer ettiği kâr miktarı 11 milyar 656 milyon dolardır: Brankovic, 46.

bir değer taşımaktadırlar. Emperyalizm bu ülkelerde ilerleyerek çıkarlarının [illegible] köpekçiliği[illegible] yapmaktadır.

3) Emperyalist devlet, [illegible] yatırım ve kredi yollarıyla kurduğu ekonomik ilişkileri, geri bırakılmış ülkelerde [illegible] siyasal [illegible] olanaklarıyla tamamlamaktadır. Geri bırakılmış [illegible] emperyalist devlete, geri bırakılmış ülkenin ekonomik yönelişlerini etkilemek hakkını [illegible]. Çoğunlukla, belirli koşullara bağlanmış ve özellikle ekonomik politikayı düzenleme hakkını tanıyan yardım ve krediler [illegible] emperyalist devleti, geri bırakılmış ülkenin siyasal yapısında da söz sahibi kılmaktadır. Gerçekte zaten ekonomik çıkarları [illegible] için, emperyalist devletle geri [illegible] burjuvaziye dayanan siyasal iktidarı tam bir uyuşma içindedir. Emperyalist devlet'in siyasal yapıya [illegible] kendinden yana siyasal iktidarı [illegible] amacındadır. Böylece emperyalizm [illegible] işbirlikçileri eliyle siyasal iktidara [illegible] gerçekleştirmektedir.

Geri bırakılmış ülke ve emperyalist devlet arasında beliren türden ilişkiler, gerçekte klasik sömürgelikten kurtulan ulusların ve eskinin yarı sömürgelerinin yeni tür bir [illegible] klasik sömürgecilik çağının sona erişi bağımsızlık savaşı veren uluslarla emperyalist devletler arasındaki tarihi çelişkiye son vermiş değildir. Ekonomik, politik, askeri yollarla ortaya çıkarılan bu durum, eski sömürgecilik düzeninin yeni biçimler içinde sürdürüldüğünü göstermektedir. «Yeni sömürgecilik» diye adlandırılan bu sistem, 1961 Afrika Uluslararası 3. Toplantısı'nda, «özgürlüklerini kazanmış veya kazanmak üzere olan geri bırakılmış ülkeler için ağır bir tehdit» olarak [illegible] Yine 1961 yılında Belgrad'da toplanan Tarafsız Ülkeler Konferansı'nda ise, «yeni sömürgecilik, genç devletlerin siyasal bağımsızlıklarının tanınması [illegible] sömürge sisteminin artakalışıdır. Bu genç devletlerin siyasal, ekonomik, toplumsal ve teknik araçların kullanılmasıyla [illegible] yine sömürge egemenliğinin [illegible] şeklinde [illegible][34]. Lenin'in belirttiği [illegible] devletlerin ve özellikle geri bırakılmış ülkelerin [illegible] emperyalist güçler tarafından siyasal yan[illegible] bağımsız devletler [illegible] siyasal mali ve askeri [illegible] bağlı devletler yaratılması [illegible] sistematik bir yolla uygulanan aldatmaca [illegible] ve üzerinde durulmadıkça görüşü çağımızda gerçekleşmiştir[35].

Siyasal bağımsızlık, toplumsal devrimle tamamlanmadığından siyasal bağımsızlık sömürgecilik sistemine bir alternatif [illegible] çizgilerle belirmektedir. Siyasal bağımsızlığın tanınmasından sonra ortaya çıkan ekonomik ilişkilere dayanan ve emperyalizme geri bırakılmış ülkenin siyasal hayatını etkileme olanaklarını sağlayan «yeni sömürgecilik» sistemi, gerçekte geri bırakılmış ülkelerin siyasal bağımsızlığını da ortadan kaldırmaktadır. Gerçekten emperyalist devlet, ekonomik çıkarlarının ancak işbirlikçi sınıfların siyasal iktidar düzeni içinde gerçekleştirilebileceğini bildiğinden, ekonomik çıkarlarını, işbirlikçi iktidarları, her ne [illegible] olursa olsun [illegible] amaçlamaktadır. Bu amaç için de her tür etkinliği gerçekleştiren ve bundan sakınmayan emperyalist devletin geri bırakılmış ülkeye zorladığı ve uygun gördüğü siyasal model, mutlaka faşist model olmaktadır. Gerçekten madem ki faşizm halk iktidarını [illegible] ve siyasal iktidarı egemen sınıf dışındaki sınıflara kapalı tutmak anlamına gelmektedir ve geri bırakılmış ülkedeki ekonomik durum nedeniyle işçilerin [illegible] gerektirmek [illegible] yoktur, bu ülkelerde uygulanan siyasal sistem hangi biçim altında gerçekleşirse gerçekleşsin, temelde faşist nitelik taşıyacaktır. Emperyalizm kendi işbirlikçisi sınıfların dışındaki sınıflara siyasal iktidar olanağı tanımayacaktır. Bu ne[illegible]

[34]. Dutt, P. Aspects du neo-colonialisme, La Nouvelle Revue Internationale, 1962, no. 4, 89.

[35] Lenin, Oeuvres, Ed. Sociales, Paris, C. 31, 151

[illegible] gerçekleştirilen etkilenmekle olgunlaştırılmasıdır. Bu nedenle, bu ülkelerdeki faşizme «dışarıdan gelen faşizm» denilse hata olmasa [illegible]

faşizmi yolların [illegible] maliyet meselesi

[illegible] artık değeri elde etmek [illegible] ülkelerde siyasal ba[illegible] [illegible] eklemekle bir anlam [illegible] sağlayacak [illegible] ülke halkları [illegible] savaşlarına itilmektedir. Siyasal ba[illegible] [illegible] denemeden artakalan yanıtlar [illegible] anlaşılmaktadır. [illegible]

[illegible]

[illegible] yerini almakta ve bu sınıfsal başkaların [illegible] emperyalizme karşı çıkabilmektedir. [illegible] açıdan, bugün bağım[illegible] [illegible] ülkeden [illegible] gerçek bağımsızlık [illegible]

[illegible] [illegible], Independence at voies de développement, La Nouvelle Revue Internationale, 1963 no. 4, 113.

[illegible] Kn[illegible], La lotta antiemperialistica in Africa, in Nuova Rivista Internazionale, 1967 no. 1, 28

[illegible] [illegible], Nazionalismo nell'Africa Coloniale, Roma 19[illegible], [illegible]

Geri bırakılmış ülkelerde [illegible] işaret ettiğimiz bu devrimci eylem, giderek [illegible] bir karşı devrimci tepkiye de yol açmaktadır. Eski sömürgecilik sisteminin yıkılması emperyalizm [illegible]. Tersine bazı [illegible] siyasal bağımsızlık, emperyalizm [illegible] klasik sömürgecilik [illegible] bazı üst yapı yatırımla[illegible] [illegible]. [illegible] teşkil [illegible] yapı [illegible] yönelmiş devrimci [illegible] geri bırakılmış ülkelerdeki [illegible] ve dolayısıyla [illegible] düzenine [illegible]. 1955 Bandung, 1957 Kahire, 1966 Küba Konferansları, Cezayir Kurtuluş Savaşı'nın [illegible] Vietnam, Kongo, Küba, Dominik, Angola, Mozambik, Gine [illegible] başlamış, [illegible] Nyele, Moumié, Lumumba gibi liderlerin [illegible], emperyalizme [illegible] geri bırakılmış ülkeler [illegible] devrimci eylem [illegible] karşıya [illegible]. Bu [illegible] devrimci eylem, emperyalizm [illegible] bırakılmış ülkelerde [illegible] [illegible]. Emperyalizm [illegible] devrimci eylemler [illegible] yönetimleri [illegible] geri bırakılmış ülkelerde [illegible] yana iktidar [illegible] elde [illegible]. Bu noktada emperyalizmin [illegible] yolunda, [illegible] politik [illegible] taşıdığı da ortaya çıkmaktadır.

Devrimci eylemin karşısında emperyalizm için, [illegible] sorun, [illegible] geri bırakılmış ülkelerdeki siyasal iktidarı [illegible] biçimde elde tutmak sorunu olmuştur. Emperyalizmin, geri bırakılmış ülkelerde [illegible] [illegible] siyasal iktidar [illegible] bağlantıya [illegible] şüphe edilemez. Emperyalizm, geri bırakılmış ülkelerdeki «halk - emperyalizm» arasındaki çelişkiyi kendinden yana sürdürmek amacıyla, siyasi iktidar biçimleri zorlarken, gerçekte, faşizmin genel şemasına uygun olarak, «faşist» modeli zorlamış olmaktadır. Gerçekten, «faşist model»in en ayırıcı kriteri olan, «çelişkileri toplumsal gelişimin gerektirdiği doğal çözüm biçimleri dışında, zorla, egemen güçlerden yana sürdürme» unsuru, emperyalizm tarafından geri bırakılmış ülkelerde gerçekleştirilmektedir. Bu açıdan, geri bırakılmış ülkelerdeki «baş çelişkinin» emperyalizmden yana sürdürmesi sonucu olan ve yeni sömürgecilik sistemi içindeki ilişkilerin doğurduğu siyasal sistemler «faşist» nitelik taşımaktadır.

Emperyalizm, geri bırakılmış ülkeyi kendisinden yana tut[illegible] [illegible] ona uygun bir biçimde düzenlemeye çalışırken, [illegible] kendi[illegible] [illegible].

[illegible] Seçilecek model, [illegible] devrimci eylemin gücüy[illegible] [illegible] Nasıl Hitler ve Alman faşist [illegible] burjuvazi devrimci eylemi kendisi için en tehlikeli [illegible] ve [illegible] karar vermişse emperyalizm de geri bırakılmış [illegible] faşist modelini devrimci eylemin kendi [illegible] saptamak [illegible]. Diğer bir deyişle, devrimci eylemin gücü ve özellikle [illegible] önemli [illegible] faşist [illegible] etken olmaktadır. [illegible] faşist siyasal iktidar modelini seçiş, gizli faşizmden açık faşizme [illegible] karar vermek, devrimcilerin dışında, emperyalizmin [illegible] kendidir. Emperyalizm, devrimci eylemin kendi çıkarları için doğurabileceği tehlike açısından [illegible] ve bu değer yargısının ışığında modelini uygulayacak, bir modelden diğerine geçecektir. Bu karar, devrimcinin [illegible] değiştirmesi veya engellemesi iktidarı [illegible]. Bu nedenle, «faşizm gelir» endişesiyle, devrimci eylemi sınırlamak, durdurmak, engellemek

[illegible] - 130 - [illegible]

yanlış bir hareket, zararlı bir pasifizm ve belki düzeni olduğu gibi tutmak hususunda emperyalizmin oyununa düşmek anlamına gelir. Gerçekten, «faşizm» korkusuyla devrimci eyleme karşı çıkmak ve hem de devrimcilik iddia etmek mümkün değildir, zira, eğer belirli bir ölçüde devrimci potansiyel varsa, bunu durdurmak mümkün değildir ve bu devrimci potansiyel devrimci eylemi sınırlamak isteyen devrimci cephe içindeki güçleri ezer, bir kenara iter ve geçer. Devrimci eylemi sınırlamak isteyen güçler, devrimci gelişmenin dışına düşmekten başka birşey yapmamış olurlar. Devrimci eylem o ülkedeki koşulların doğurduğu olağan ve toplumsal bir gerçek olduğuna göre, bu gerçek kendi yapısının o koşullar içinde doğuracağı sonuçları yaratacaktır. Kaldı ki, geri bırakılmış ve emperyalizme bağımlı ülkelerde uygulanan model ne olursa olsun, temel niteliği «faşist» olmasıdır. Bu bakımdan, geri bırakılmış ülkelerde «faşizmin gelmesinden» değil, emperyalizmin «faşist modeli» değiştirmesinden söz edilebilir. Bu model değişikliği, nasıl devrimci eylemin gücüyle oranlı ise, her model değişiminin de devrimci eylemin yönelişi, türü, stratejisi ve gücü üzerinde karşıt etkisi olacaktır.

2 — Faşist modellerin seçimi, emperyalizm açısından bir maliyet meselesidir de. Geri bırakılmış ülkelerin emperyalizmden yana bir siyasal biçim içinde tutulması emperyalizm açısından belirli bir harcama gerektirmektedir. [illegible] belirli bir maliyete neden olur. Emperyalist devletler kendi ekonomik sorunları ve kendi içlerindeki sınıfsal çelişkiler nedeniyle, bu maliyeti asgariye indirmek, geri bırakılmış ülkeyi en ucuzundan kapatmak isterler. Bu açıdandır ki emperyalist devlet, uygulamak için seçeceği modeli saptarken, o ülkedeki devrimci eylemin gücü kadar, o ülkeyi elden kaçırmakla uğrayacağı zarar ile daha pahalı bir modele geçme durumunda [illegible] maliyet arasındaki farkı da göz önünde bulundurmak zorundadır. Bu açıdan, bir geri bırakılmış ülkenin emperyalizme bağımlılığının en ucuz sömürülme ölçüsü burjuva demokratik biçim içinde faşizmdir. Diğer modeller yanında, maliyetin ucuzluğu da, emperyalizmin [illegible] bu tür içinde [illegible] sürdürmek yönünü seçmesine yol açmaktadır.

Emperyalist devletlerin, geri bırakılmış ülkeyi sömürme olanaklarını sürdürmek açısından uyguladıkları, uygulamaya çalıştıkları, faşist nitelik taşıyan siyasal iktidar modelleri, başlıca üç tanedir:

1) **Burjuva demokratik faşizm:** Özellikle [illegible] bağımsızlığına yeni kavuşmuş ülkelerde, batının burjuva demokratik düzeni biçimi [illegible] kabul [illegible]. Burjuva demokratik biçim içinde, işbirlikçi burjuvazinin iktidarı kurulup, emperyalizmle siyasal iktidarın çıkar paralelliği kurulup işledikçe bu sistemin muhafazasına çalışılmaktadır. Böyle bir sistemin varlığı içinde çıkar sistemini işletmek hem «hür dünyanın [illegible] [illegible] emperyalist devlete bu [illegible] [illegible] sürdürmek [illegible] ve hem de düzeni [illegible] ede tutmaktadır. [illegible] gerçekte, burjuva demokratik sistemin bütün biçimsel varlığına rağmen gerçekte bu tür demokratik bir sistem de [illegible]. Zira

a) Burjuva demokratik düzenler, hiç değilse teorik olarak, sınıfsal bir siyasi iktidar değişimine, işçi sınıfının kendi [illegible] iktidarını kurmasına açıktır. Geri bırakılmış ülkelerdeki burjuva demokratik düzen [illegible] ise, bu olanak gerek hukuken gerek fiilen önlenmiştir. Bu açıdan, geri bırakılmış ülkelerdeki siyasi iktidar değişimi, aynı egemen sınıfa dayanan partiler arasında [illegible] etmesi [illegible] kanunun nöbetleşe kullanılmasından ibarettir.

b) Sosyal haklar kişi özgürlükleri sentezine dayanan burjuva demokratik sistemin bu temel unsurları da gerçekleşmemektedir. Kişi özgürlükleri, devrimci bilinçlenme ve gelişmeyi yasaklamak için fiilen sınırlandırılmaktadır. Sosyal haklar ise, bu hakların gerçekleştirilmesini sağlayacak iç birikim olmadığı, işbirlikçi burjuvazi bu konuda «taviz» verecek ekonomik olanaklara sahip bulunmadığı, artık - değerin

büyük bir kısmı [illegible] geri kalanı da belirli ellerde toplanmakta [illegible] sosyal [illegible] da gerçekleştirilmemektedir. Bu [illegible] larda bulunan ve [illegible] sermayeyi temsil eden yönetici kadronun isteğinin değil, [illegible] düzenin [illegible] kuralların doğurduğu bir olgudur. Bu açıdan, [illegible] bırakılmış ülkelerin burjuva demokratik biçimler [illegible] Geri bırakılmış ülke, hiçbir zaman tam burjuva demokrasisi [illegible] amakta ve işçi sınıfları [illegible] gerçekte **gizli faşizm** söz konusu [illegible] demokrasiler» diye adlandırılan [illegible] demokratik görüntü sürdürülüyorsa bu, emperyalizmi [illegible] yollara iteleyecek bir [illegible] dır. **Bu açıdan faşizmi ancak «burjuva demokratik özgürlüklerinin» tümden ve açıkça kaldırıldığı hallerde mevcut sayan ve biçimsel burjuva demokratik sistemi, gerçek bir burjuva demokrasisi sanarak bu sistemi savunmayı devrimcilik görevi sayan görüşler büyük yanılgıya düşmüş olurlar. Böyle bir tutum, emperyalizmin varlığını görmememize, devrimci mücadelenin dayanması zorunlu olan anti - faşist temeli kaybetmemize ve giderek mevcut biçimsel sistemi sürdürme çabaları içinde doğrudan doğruya emperyalizmle paralele düşmemize yolaçar.**

Dünya kamuoyunca II. Dünya Savaşında [illegible] açık faşizmi [illegible] geçirmeden [illegible] kadarı [illegible] emperyalizm [illegible] içinde devrimci [illegible] ve [illegible] Bu [illegible] emperyalizm [illegible] [illegible]

a) [illegible] **ideolojik mücadeledir.**

b) [illegible] emperyalizm [illegible] yana şartları [illegible] için [illegible] **kültürel mücadeledir.**

c) [illegible] **ekonomik mücadeledir.**

Emperyalizm [illegible] burjuva demokratik [illegible] imkânı [illegible]

a) Emperyalist ülkelerin, geri bırakılmış ülkelerin iç düzen[illegible] ekonomik ilişki[illegible] bağlar [illegible] NATO, CENTO, CEATO [illegible]

b) [illegible]

c) [illegible] emperyalist [illegible] düzeninde [illegible] ve geri [illegible] burjuvazi[illegible] Emperyalizm [illegible] köyl[illegible] siyasi [illegible] için [illegible]

2) İçten gelen açık faşizm: Geri bırakılmış ülkelerdeki burjuva demokratik biçimselliği, emperyalizmin çıkarları ve müsaadesiyle sınırlı bir demokrasidir ve hiçbir zaman için gerçek bir burjuva demokrasisi dahi olamamaktadır. Bu nedenledir ki, emperyalizm burjuva demokratik düzeni içinde

çıkar düzenini tutmağa çalışmakla beraber, devrimci eylem [illegible] [illegible] değiştirmeye gidersen, [illegible] yönetici kadroları [illegible] kadroları [illegible] bu konuda parlak [illegible]

[illegible] demokrasi oyunlarının açık faşizme dönüş[illegible] [illegible] 1930 y[illegible] [illegible] [illegible] göstermektedir. [illegible]

[illegible]

[illegible] ve bu durumu sürdürmek için her tedbiri aldıkları gerçektir. **Sınıf mücadelesinin ve bilinçlenmesinin ordu eliyle önlenmesi, eski sömürge ilişkilerini sürdürmek görevinin orduya verildiğini göstermektedir.** Ordunun [illegible] psikolojisinden yararlanmak için, gerici darbeler [illegible] emperyalizmden [illegible] karşı [illegible] saklayan bir maskeden öteye [illegible] Cezayir'de devrildiği [illegible] Ordu dar[illegible] gerçekleştiği ülkelerde rejim [illegible] bir ide-

[illegible] devrimci [illegible] [illegible] bağlı bir [illegible] [illegible] Lenin devrimci [illegible] devrildiği [illegible] [illegible]. Lenin'in devrimci partisinin «kişisel» karşı [illegible] [illegible], Lenin'in devrilişine toplumsal bir tepkinin [illegible] [illegible] Nasser'in [illegible] [illegible] [illegible] tepki [illegible] başka nasıl [illegible].

b) Dıştan gelen açık faşizm: Emperyalizmin [illegible] açık faşist sistemler [illegible] gereken [illegible] veya [illegible] kendisine [illegible] faşizmden yana [illegible] [illegible] gerçekleştirmek için, o ülkeye [illegible] [illegible]. 1954 yılında [illegible] «United Fruit Com» imtiyaz[illegible] Amerika'nın [illegible] ve [illegible] Arbenz yönetiminin yıkılarak [illegible] Amerikan faşizmi [illegible]. [illegible] [illegible] kendi [illegible] örnekleri [illegible] emperyalizmin [illegible] ve devrimci [illegible] [illegible] bastırma çabalarının en [illegible] Vietnam örneğidir. [illegible] olarak emperyalizmin başvurduğu bu yol, onun için en pahalı bir yoldur ve kanımızca, o bölgedeki çıkarlarının önemiyle paralel olarak *böyle bir yola başvurmaya karar verebilmektedir.* Bu konuda karar vermek durumunda olan da, yine devrimciler değil, emperyalizmin bizzat kendisidir.

●

Emperyalizmin [illegible] faşist model hangisi olursa olsun, [illegible] [illegible] [illegible] ve haklı göstermeye gayret etmektedir. «Özgürlüğün, demokrasinin» korunduğu [illegible] bir [illegible] [illegible] durumundan [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] bırakılmış [illegible] halkları artık [illegible] özgürlük [illegible] [illegible] kanmamakta ve antiemperyalist, antifaşist devrimci [illegible] gelişmektedir. Devrimci [illegible] [illegible] dışında [illegible] [illegible] yöneldiği [illegible] [illegible], halklar kendi [illegible] için faşizme ve emperyalizme [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] emperyalizmin siyasal [illegible] olan faşizm [illegible] emperyalizmin ortadan [illegible]. Faşizmle ve emperyalizmle savaşmak, emperyalist yapıyla [illegible] bütün sınıf ve tabakalar [illegible] bir görev olarak [illegible]. Bu [illegible] [illegible], faşizme karşı devrimci halk cephelerinin [illegible]. Dünyadaki örnekler, bu cephelerin küçük [illegible] kuyruğunda [illegible] [illegible] işçi sınıfının önderliğinde gerçekleştirildiği ölçüde başarıya ulaştığını göstermektedir. Yine dünyadaki örnekler göstermektedir ki, «faşizme karşı devrimci halk cepheleri», faşizme [illegible] karşı karşıya kalan kapitalist toplumlarda, küçük [illegible] önderliğinde siyasal bağımsızlık savaşı vermiş eski sömürgelerde, işçi sınıfının önderliğinin gerçekleştiği ve silahlı müdahalelerin yapıldığı toplumlarda değişik oluşum biçimlerine varmakta, değişik eylem göstermekte ve değişik sonuçlara ulaşabilmektedir.

Gelecek yazımızda, dünyadaki «anti faşist devrimci halk cepheleri» *örneklerine eğileceğiz ve bu örnekler ışığında* Türkiye'nin durumuna değinmeğe çalışacağız. Fakat daha şimdiden şunu belirtebiliriz ki, Türkiye geri bırakılmış bir ülke olarak, «burjuva demokratik faşizm» modeli içinde bulunmaktadır ve geri bırakılmış bütün ülkeler için söz konusu olan tehlikelere ve model değişimi ihtimallerine açıktır. Bu nedenle, Türkiye'de emperyalizme karşı antifaşist ve antiemperyalist bütün güçlerin *gerçekleştirmek zorunda* oldukları ilk görev «devrimci halk cephesini» gerçekleştirmek olmalıdır. Devrimci antifaşist halk cephesinin kurulmasında gecikme, değiştirilebilecek faşist modele karşı uygulanması gereken değişik devrimci eylem yollarının gerisinde kalmamız sonucunu doğuracaktır.

kıbrıs'taki seçim oyunlarına dikkat!

On yıldan beri ilk kez 5 Temmuz 1970 tarihinde Kıbrıs'ta Türk ve Rum kesimlerinde milletvekili ve ayrıca Türk kesiminde Cemaat Meclisi seçimleri yapılacaktır. «Ortadoğu Devrimci Çemberi» açısından bilyük önem taşıyan bu seçimler dolayısıyla Kıbrıs'ta, özellikle Türk kesiminde döndürülmek istenen dolapları, Kıbrıs Türk halkının en basit insan haklarını dahi tanımayan Türk liderliğinin durumunu, Kıbrıs Türk Ulusal Öğrenci Federasyonu ve İstanbul Kıbrıs Türk Talebe Cemiyeti'nin değerlendirmelerine dayanarak okurlarımıza sunuyoruz.

●

Kıbrıs Cumhuriyeti'nin 1960 tarihli anayasasına göre, yasama yetkisi Temsilciler Meclisi'ne verilmiştir. Temsilciler Meclisi'nin üye sayısı 50'dir. Bu temsilcilerin 35'i Rum, 15'i de Türk'tür. Ayrıca cemaatlere ilgili yasalar koyma yetkisini cemaat meclislerine tanımıştır.

Temsilciler aynı günde gerçekleştirilecek ayrı ve gizli oylama ayrı ayrı seçilmeleri yani Türk temsilcileri Türklerin, Rum temsilcileri de Rumların oyları ile seçilmektedir. Temsilciler Meclisi'nin görev süresi beş yıldır. Temsilciler Meclisinin başkanı Rum, başkan yardımcısı ise Türk'tür.

İlk seçim 10 yıl önce yapılmış, ancak de yıllık bir faaliyet döneminden sonra, ortaklığın anayasal iki cemaat arasında patlak veren kanlı olaylar üzerine 1963'te Türk temsilciler, meclis çalışmalarından çekilmişlerdir. Bu tarihten sonra adeta bir Rum, değeri de Türk yönetimi olmak üzere iki yönetim söz konusu olmuştur. Rum yönetimi Türk temsilcilerinin katılmamasına rağmen Temsilciler Meclisinde tüm anayasa gereği olmak üzere kanunlar yapmışlar ve bunları uygulamışlardır.

Anayasaya göre, Türk ve Rum cemaatlerinin özel sorunlarını çözümlemek üzere ayrıca Türk ve Rum cemaat meclisleri kurulmuştur. 1963 olaylarından sonra Rumlar kendi cemaat meclislerini feshetmişlerdir. Türk cemaat meclisi ise faaliyetini sürdürmüştür.

1965 yılında yeni seçimlere gidilmek gerekirken, her iki tarafta da cemaatler arası çatışmaların devri sürerek seçimler yenilenmeyi yararsız kılmıştır. Bu yeni görevde başpiskopos 1965 yılında cumhurbaşkanlığına ve cumhurbaşkanı yardımcısı seçimleri yapılmıştır. Rum kesiminde Makarios, anayasaya karşı olduğunu koyan şiddetli aşırı sağcı Demokratik Milli Parti (DEK) Başkanı Dr. Dekis Evdokas'ı, geçerli oyların yüzde 80'inden fazlasını alarak ezici bir çoğunlukla yenmiş ve yeniden seçilmiştir. Türk kesiminde ise Dr Kuçuk, kendisine karşı olduğunu koyan İngiliz ajanı başbakan Mehmet Zeka Bey'in bir zaman cemaat gücü, son dakikada (!) adaylığına geri çekmesi üzerine seçimsiz gidilmeden yeniden seçilmiş sayılmıştır.

5 temmuz seçimleri

[illegible] nisbi sistemin

rum kesiminde durum

[illegible]

rum siyasi partiler yelpazesi

Rum siyasi partiler [illegible] AKEL partisi ile EDEK Partisi, sağda ise Birlik Partisi, Herkes Cephesi, İlerici Parti, DİKO Partisi yer almaktadır.

1 AKEL (Halkın Teşkilatı Partisi): 14 Nisan 1941 tarihinde kurulmuş Sol [illegible] parti.

1926 yılında kurulan Kıbrıs [illegible] Partisi'nin [illegible] [illegible] amacı ile kurulmuştur. Başkanı [illegible] [illegible]. Yayın organı Kıbrıs'ın, 12.500 [illegible] en yüksek tirajlı gazetesi [illegible]'dir. Makarios'un 1969 yılı [illegible] bir [illegible] gibi [illegible] Akel'den başka iyi örgütlenmiş siyasi partiler [illegible] değildir. Gerçekten Akel, [illegible] [illegible] yanında örgütlenebilmiş tek partidir. Makarios'un [illegible] Çözüm politikası ile, muvafık siyasi partiler arasında asgari bir program üzerinde [illegible] [illegible] [illegible]. Yunan [illegible] [illegible] olarak karşılar. [illegible] Kıbrıs görüşü: [illegible] [illegible] [illegible], toprağı bütün ve askerden arınmış Kıbrıs Devleti'dir. Halen Meclis'te 5 milletvekili vardır.

2 — EDEK (Birleşik Demokratik Merkez Birliği)

Sosyalist partidir. Başkanı Dr. V. Lissarides'tir. Yayın organı 5000 tirajlı Ta Nea gazetesidir. Makarios'un [illegible] çözüm politikasını [illegible] [illegible] muvafık siyasi partilerin [illegible] [illegible] vardır. Yunan [illegible] karşıdır. Kıbrıs görüşü: Birleşik, [illegible], askerden arınmış, [illegible] [illegible] [illegible] yeri olmayan bir Kıbrıs Devleti. Ayrıca [illegible] Self-determinasyon hakkını da [illegible] [illegible] [illegible] çözümü [illegible] [illegible] [illegible].

3 — Birleşik Parti

Halen Temsilciler [illegible] Meclisi'nde en çok milletvekili olan [illegible] sağcı bir partidir. Başkanı [illegible] Meclis Başkanı ve Rum Cemaati [illegible] [illegible] G. Klerides'dir. Yayın organı 7.000 tirajlı [illegible] gazetesidir. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] Makarios'un Çözüm politikasını desteklemektedir. [illegible] siyasi partiler [illegible] [illegible] kendi [illegible] [illegible] eksiksiz [illegible] desteklemektedir. [illegible] [illegible] Yunanistan [illegible] [illegible] [illegible] Yunan [illegible] [illegible] [illegible]. Birleşik Kıbrıs görüşü: [illegible] [illegible] ve [illegible] [illegible] [illegible].

4 — [illegible]

[illegible] partinin Başkanı [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Birleşik Parti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

5 — [illegible] Partisi

[illegible] [illegible] Başkanı [illegible] N. Sampson [illegible] [illegible] partinin 1970 [illegible] [illegible] Meclis'e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. EOKA-B [illegible] emperyalizm [illegible] [illegible] N. Sampson [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Yunan [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Milli Davaları [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Kıbrıs'ta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sayılmaktadır.

6 — DEK (Demokratik [illegible] Parti)

Aşırı sağcı, Makarios ve [illegible] [illegible] bir partidir. [illegible] [illegible] [illegible] Makarios [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Meclis'te hiç [illegible] [illegible] 2 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] D. [illegible] [illegible] dır.

Makarios'un Müzakereli Çözüm politikasını [illegible] Türkler ile [illegible] [illegible] [illegible] ve Makarios'un [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] sağlar. Self-determinasyon [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] yeni Enosis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Kıbrıs'ta Helenizm'in [illegible] [illegible] [illegible]. Aynı zamanda faşist ve

[illegible] Genel Grivas'ın Kıbrıs'taki [illegible] desteklemesi [illegible]dendir. Makarios'un Enosis'i istemediği [illegible] kanaatindedir. Partiler arası işbirliğini kabul etmemektedir. Yayın organı 3000 tirajlı [illegible] Gazetesidir.

türk tarafındaki durum

Türk tarafında halen hiç bir siyasi parti yoktur. Türk liderliği [illegible] yola başvurarak siyasi partilerin kurulmasına [illegible] olmaktadır. Liderliğin parti kurulmasına [illegible] [illegible] gerekçeleri: «İçinde bulunduğumuz [illegible] siyasi parti kurulması doğru değildir, [illegible] ve [illegible] gibi boylu [illegible] [illegible] [illegible]

1960 Seçimlerinde Türk Liderliği Temsilciler Meclisi ve Cemaat Meclisi adaylarını, Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu, Milli Parti ve Gençlik Partisi'ne seçtirdi. Baf, Limasol ve Magosa bölgelerinden [illegible] halk [illegible] karşı [illegible] [illegible] olmuştu.

1963 Çatışmasından sonra Türk bölgelerinin [illegible] hakkında çok az şey bilinen Genel Komite yürüttü. 29 Aralık 1967 yılında Temsilciler Meclisi, Cemaat Meclisi üyelerinden [illegible] Komite mensupları [illegible] [illegible] bütün [illegible] neticesinde Kıbrıs Geçici Türk Yönetimi'nin Kurulduğu ilan edildi ve Temel Kurallar Anayasası yayınlandı. Neticede [illegible] Temsilciler Meclisi üyeleri ile T.C. Meclis üyelerinden meydana gelen bir Yasama Meclisi kuruldu. Ayrıca başkan ve başkan yardımcısı da [illegible] olmak üzere 11 kişilik bir Yürütme Kurulu [illegible] Temel Kurallar neticesinde aşağıdaki anti[illegible] [illegible] [illegible] göre

Cumhurbaşkan Yardımcısı (Dr. Küçük) [illegible] Yönetim Kurulu Başkanıdır.

T.C. Meclisi Başkanı (R. Denktaş) [illegible] Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı

Bütün [illegible] tevziner [illegible] birinin [illegible] ve [illegible] [illegible]

Yürütme Kurulu üyeleri bakanlar, [illegible] [illegible] dışında [illegible] örneğin, 9 kişilik [illegible] hiç bir [illegible] [illegible]

Yasama Meclisi Yönetim Kurulunu [illegible] yetkisi [illegible] yoksundur.

Bütçenin Yasama Meclisi [illegible] [illegible] verilmemiştir.

Yürütme Kurulunun [illegible] Yasama Meclisinden güvenoyu [illegible] söz konusu bile değildir.

Yürütme Kurulunun Başkanı, Başkan Yardımcısı ve üyelerinin yaptıkları [illegible] ve [illegible] [illegible] bir organ yoktur.

Bunlar sadece Küçük — Denktaş [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] halka tanıdığı en basit insan haklarından olan düşünce ve [illegible] açıklama [illegible] ve siyasi parti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] yatmaktadır.

Yönetim, çıkardığı kuralları (kanunları) Resmi Gazete'de yayınlanması gerekirken yayınlamadan yürürlüğe koyar. Bazı milletvekillerinin [illegible] Resmi Gazete'nin geçmişteki şikayetleri vardır. Bu yönetim, yoksul Türk halkını [illegible] vergilendirirken, büyük [illegible] ve [illegible] [illegible] [illegible] vergi almak bir yana, devlet eliyle kişi zengin etmek mekanizması ile büyük paraları [illegible] yararı etmektedir. Gene bu yönetim, 7 yıllık [illegible] ve yöneticilerin [illegible] borçlarını [illegible] için yapılan baskıların [illegible] yoksul halkın tek alternatifi olan toprağını en çok [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] kendi [illegible] [illegible] [illegible] konusu topraklarını [illegible] [illegible] [illegible] Rumlara satma imkanları yaratmaktadır.

5 temmuz seçimlerindeki oyunlar

Bu arada 10 yıllık milletvekilliği saltanatının tadı damağında kalan «Uzatmalı Meclisimiz» de kendi kendini feshederken çok duygulu bir jest yaparak, halkı ve Türk halkını [illegible] Meclis'siz [illegible] [illegible]

En [illegible] Ulusal Dayanışma Programı'nın 20 Mayıs [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

denktaş'ın ulusal dayanışma programı

[illegible] herkes de sözde Ulusal Dayanışma Programı'yla [illegible] önüne nasıl [illegible]

Bir kere Ulusal Dayanışma Programı bir sağlık tertibinin [illegible] gösterilmesi [illegible] bir [illegible]. Bu programı yapanlar eğer samimi olsa idi, böylelikle kendisi iktidarda [illegible] yaptığı programı uygulama yoluna [illegible].

Programda sık sık tekrarlanan Kemalizm, devrimcilik, sosyal devlet, insan hakları ve [illegible] gibi kavramlar, Denktaş'ın dışa karşı [illegible] [illegible] yıldan beri [illegible] devrimci gençliği [illegible] bir [illegible]. Büyük bir [illegible] devrimci gençliği aldatmak amacı ile yazılan bu programın [illegible] kibine [illegible] devrimci gençliğin [illegible] karşısına [illegible].

Görülmektedir ki [illegible], Kıbrıs Türkleri arasında hiç bir değişiklik yapılmayacaktır. Devrimcilere ve özellikle devrimci gençliğe düşen görev Ulusal Dayanışma Programı ve [illegible] halkımıza anlatmaktır.

entrikaların istanbul'da yansıması

Kıbrıs'ta [illegible] entrikalar [illegible] İstanbul'da da devam [illegible] Kıbrıslıların örgütleri İKTTC ve KTTÜOF merkezleri karşı-devrimcilerce işgal edilmiştir.

Ankara Üniversitesi'ndeki sınavların Eylül'e bırakılması nedeniyle Ankara'daki [illegible]. Kıbrıs'ta dağınık ve örgütsüz olan devrimciler ise [illegible] zaten [illegible]. Bu durumda kendilerini eleştirmek [illegible] İstanbul'daki devrimci Kıbrıslı öğrenciler [illegible] bir İÇ SORUN yaratarak [illegible] yönelik çalışmalarını [illegible] Kıbrıslıların [illegible].

30 Mayıs 1976 tarihinde polisin [illegible] ile İKTTC ve KTTÜOF merkezlerinin bulunduğu Sirkeci'deki Kıbrıs Yurdu'nu işgal eden karşı-devrimciler, polisin müdahale etmemesi [illegible] engellemesine rağmen, kesin kararlılığımız, devrimci [illegible] ve [illegible] karşısında, kısa bir [illegible] sonra 3 Mayıs'ta [illegible] kayıtsız şartsız kaldırmak [illegible] kalmışlardır. [illegible] Denktaş yönetimi bir kez daha öğrenmiştir ki, entrikaları, tarihi bir gelişim olan devrimci kavgayı durduramayacak ve [illegible] zaman [illegible] bir gün kendilerinden hesap sorulmasını önleyemeyecektir.

yaratıcı
orhan kemal

süreyya berfe

Emekçi sanatçı en dost dostlarının en güçlü yazarlarını kaybettiler. Edebiyatımız özellikle Türk hikayeciliği ve romancılığı Orhan Kemal'in ölümüyle zedelendi, bir yanı eksildi. Kendisini ve kalemini Türkiye halkının kurtuluşuna adamış emekçi bir savaşçı aramızdan ayrıldı. Onun edebiyatımıza ve halkımıza bıraktıkları hemen unutulacak eskiyip gidecek şeyler değil. Orhan Kemal'in bütün eserleri tek bir edebi anıttır. Türkiye emekçilerinin serüveni yazar durmuş demektir. Bu destan gelecek kuşaklara çok şey söyleyecektir.

●

Orhan Kemal Adana'nın Ceyhan ilçesinde «seferberlik tavalları çalınırken» doğdu. Çocukluğu «Baba Evi»nde geçti. Babası Abdulkâdir Kemâlî bey avukat, toprak ağası ve Anâdolu Fırkası'nın içeri gelenlerindendi. Cumhuriyetten sonraki demokrasicilik oyunlarına sert tepkiler gösteren Abdulkâdir Kemâlî bey, artırılan baskılar karşısında Suriye'ye kaçmak zorunda kaldı. Orhan Kemal de babasıyla birlikte gitti. Oralarda «Avare Yılları» geçirdi. Yurda dönüldükten sonra kendisini tekrar «Bereketli Topraklar Üzerinde» buldu. Fabrikada işçilik, memurluk, okuma ve öğrenme tutkusu, toplumsal sorunlarla ilgilenme, yani cezaevine hazırlık... Orhan Kemal yazarlığa başlayışını şöyle anlatıyor.

«... babam çiftçilik yapıyordu, çiftlik işletiyordu, çiftlik beyi idi, ağasıydı. Çocukluğumu bu şartlar altında geçti. Bir takım intibalar almışım çocukluğumda, bilmeyerek. Gün geldi, zaman geldi yurdumu ve insanlarını sevdiğimi anladım. Yurdumun kalkınmasını, gelişmesini batı ülkeleri ayarında ülkeler seviyesine çıkmasını istiyordum. Bu nedenle olmuyordu? Nedenlerini, sebeplerini aradım. Bu konuda okulun öğretemediklerini babamdan öğrendim. Babamın özel öğretmenliği okuldan daha etkin oldu. Sosyal problemlerin köklerine inerek gördüm, anladım ki ülkem de bütün geri ülkeler gibi istismar ediliyor. Peki bu ne olacaktı? Buradan çıkarak hayata bakış, bazı sonuçlara varış derken hapishane. Hapishane benim için bir çeşit üniversite oldu diyebilirim. Hikayeci, romancı kabiliyetini orada keşfedip ve gelişme yoluna girdi.

Orhan Kemal edebiyata şiirle başladı. Cezaevi arkadaşı ve üstadı Nazım Hikmet'in yüreklendirmesiyle hikâyeye geçti. 1949 yılında Varlık'ın açtığı bir hikâye yarışmasında birincilik ödülü, İkincisi Fakir Erdine, üçüncü İlhan Tarus... Bu hikâyeden sonra yayımlanan eserleriyle Orhan Kemal edebiyatımızın yeni ve özgün bir kişiliğiydi artık. Sabahattin Ali'nin öncülük ettiği toplumsal gerçekçilik

anlayışına değişik [illegible]. Bu [illegible] bayağı [illegible] geliştirdi. Özellikle Murtaza, 172. Koğuş ve Bereketli Topraklar Üzerinde adlı eserlerinde [illegible] toplumun yaşayan yazarın neler yapabileceğini açık seçik gösterdi.

Bize ne lazım? Ayarı tam, [illegible] kötülüklerle, [illegible] eksikliklerle, [illegible] mücadele edecek [illegible] lazım. [illegible] sevebilen bir adam lazım. Romancının vaz'edeceği felsefe böyle olacaktır. [illegible] bir de eskilik [illegible] var.»

«O orta tip vardır. Ve olumlu tip de doğrudan doğruya romancının kendisidir. Yeni dünya görüşünün [illegible], dünya görüşü içerisinde kendi memleketinin geleceğidir. Olumlu romancının [illegible] ve dünyası hakkındaki görüşüdür. Memleketi ve umumiyetle insanlık [illegible] değişmesidir.»

Orhan Kemal 1960'larda böyle düşünüyordu. Bu düşünceleri ölene kadar da değişmedi. Ama [illegible] çeşitlemeler ve yeni [illegible] kazandı. Murtaza adlı [illegible] iki bölüm daha ekleyerek genişletmesi, bir bakıma tamamlaması ve yeni Murtazalar yazmak istemesi Orhan Kemal'in gerçekten [illegible] bir yazar [illegible] kanıtlıyor. Edebiyatımızın bu büyük ustası idealist dünya görüşünü reddeden, ona karşı çıkan bir yazardı. Eserlerinde kişileri ve olayları idealize etmedi. Yazar her şeyi gerçeğin güneşine tuttu. Ama [illegible] değil, [illegible] yönelik. [illegible] yaşayan [illegible] gidene ne [illegible] kalan ne de [illegible] gibi [illegible]. Bütün [illegible] değiştirilebileceğine [illegible] Gorki'yi iyi okumuş olanlar Orhan Kemal'i [illegible] anlayacaklardır. [illegible] Orhan Kemal insanlara [illegible] ve [illegible] bir [illegible] de [illegible]. [illegible] içinde bir [illegible] bir [illegible] yeni bir [illegible]. Bu [illegible] serüvenlerini [illegible] Ko[illegible] serüvenlerinden [illegible]. Hayattan [illegible] bir şey beklemeyen dünyadan [illegible] Orhan Kemal. Çocuklar [illegible] gelir [illegible] özel bir [illegible] koymuştur [illegible] Orhan Kemal'in [illegible] aydınlık [illegible] ve örnek [illegible] Daha [illegible] daha büyük bir [illegible] «Alacakaranlık rakı şişesini, [illegible] dibini [illegible] işte [illegible] bir insan, öyle çalışacaktır. Keskin, parçalayan ve [illegible] bir güçtür olacak. [illegible] benzetirler insanlar [illegible]. Yumuşak mı Orhan Kemal? Hayır. [illegible] ve ne de [illegible]. Her geçen gün sezgisine, [illegible] keskinlik, [illegible] kazandırıyordu. Ezilen sınıflarla kendilerini sömüren sınıflara karşı yapacakları mücadeleye inanarak başladı yazarlığa

Aynı [illegible] kararlılıkla [illegible] direnmeyi ve savaşı [illegible]. Dürüstlükle yazdı. Yazmak ve yaşamak [illegible] ortasında. Geçim [illegible] yüzünden en acele ile getirdiği kitapları [illegible] etkilenmek bir zorunluluktu. Çünkü kuru bir yazar değil, usta bir yaratıcıydı Orhan Kemal.

«Çukurova'nın Kızları», [illegible], «Gurbet Kuşları», «Sarıoğlanlar», «Cemile», [illegible] hiçbir zaman tepeden bakmadı. Onlar [illegible] geri [illegible]lar yapan bir edebiyatçı [illegible] düşmedi. İnsanlara [illegible] diye bir söyleşisinde şöyle söylemişti.

«Ne olacak insanlar? Sefil düşkün, sefil, perişan da [illegible], şunu yapacaklar, bunu yapacaklar... Ben bunu [illegible] etmem. Çünkü onları kendi çocuğum, kendi evladım yerinde görüyorum. Dünyalıların [illegible] istemiyorum. Yüzyıllar boyunca gelip geçen insanları kastediyorum aynı zamanda. İnsanoğlu kolay kolay mahvolmuyor, yıkılmıyor.»

Gerçekten de insanoğlu savaşlar, kıyımlar, sömürüler görmüş ama dayanmış, ayakta kalabilmiş. II. Dünya Savaşı sonrasının Avrupa'sı, Kore, Vietnam, Afrika, Küba, Ortadoğu, Kamboçya insanoğlunun yiğitlik serüveninde birer örnektir. Orhan Kemal bunları çok iyi bilen bir yazardı. Kendi halkını dünya halklarıyla birlikte düşünüyordu. Orhan Kemal'in önemle belirtilmesi gereken bir başka yanı da «taviz»siz yaşamış olmasıydı. Küçük hesaplar peşinde koşmadı. Çektiği çilelere karşılık kimsenin çanağını yalamadı. Yaratarak omuzladı bütün engelleri. Sonunda hakettiği üne kavuştu, ama başı dönmedi. Ne dostluklara dayadı sırtını ne de edebiyat salonlarının «müdavimi» oldu.

«Sosyalist romancı, siyasal buyrukları süsleyip püsleyeceğine yaşamın içine dalsın. Sanat yoluyla gördüğünü yansıtsın, gizleneni açığa vursun, gerçek nedenleri bulsun, toplumsal düzenin çarklarını, olayların karışıklığını, derin anlamlarını ve genel devinimi bulup gün ışığına çıkarsın. Ezbere, dua kitabının kafasına kakılmasını değil, gerçeklerin açık açık anlatılmasını isteyen okuyucunun kendisi bir değişikliğin kaçınılmazlığına, gerekliliğine karar vermelidir.» Jean Freville, Eğilim Yapıtın Kendinden Çıkmalıdır: Yeni Dergi, Marx'çı Eleştiri Özel Sayısı

Orhan Kemal yukarıdaki doğru saptanmış ilkeleri kusursuz sayılabilecek bir şekilde uygulamış olan bir romancımızdır. Orhan Kemal okuru dünyaya yaşlı gözlerle bakmaz, [illegible] ve onu değiştirmek isteğiyle davranır. Ayrıca türkçenin kullanılışındaki güzelliği, karakter yaratmadaki başarıyı da görür.

Orhan Kemal'in son yıllarda yazmaya başladığı [illegible]lar diğer alanlardaki başarılarının [illegible] uzantısıdır. Orhan Kemal gibi emekçi ve büyük bir yazarın ölümü edebiyatımız için bir kayıptır. Kişiliğinin ve eserlerinin önünde saygıyla eğiliyoruz. Onun ardından [illegible] [illegible] bıraktığı [illegible]ği olmayacaktır. Bugünkü ve yarınki [illegible] düşen görev Orhan Kemal'in açtığı yoldan ilerlemek, getirdiklerini geliştirmek, yılmadan işlediği toplumsal gerçekçi anlayışı daha büyük kitlelere ulaştırmaktır.

marksist toplum tipolojisi
konusunda son gelismeler

asya tipi üretim tarzı ve bir tuzak

oya sencar

a Toplumların tipolojisini yapma ve evrimleşme yasalarını çözme denemesi çağlar boyunca sosyal düşüncenin sosyal felsefenin sosyoloji, antropoloji tarih ve genel olarak sosyal bilimlerin başlıca ilgi alanlarından birini meydana getirmiştir. Doğal tarihin gelişmeleri bu ilgiyi artırmış, sosyolojinin sosyal alanın kavramlarını bulma iddiası ve amacıyla doğması, toplum tipolojisi ve evrimleşme konularına yeni bir boyut kazandırmış gelişen antropoloji bilimi yer yer konulara kaçınmak istese de gerekli temelleri sağlamış; marksizm konuyu öğrenilmesini bekletmiş yapmış, boylece 19. yüzyıl sonlarına gelindiğinde «tipoloji» kavramı sosyal alana bilimsel ve çözümlemesel çerçeve bir kavram olarak kesinlikle girmiştir.

Çok çeşitli biçimler arasında farklı temel etkenlere dayanan tipoloji ve evrimleşme tasarılarından biri marksizmin sunduğu tasarıdır. Konumuz gereği biz ilgilendirmektedir, öte yandan ve dünyadaki son gelişme ve siyasal ideolojik akımları değerlendirmede, iyi bir tipoloji olmasa yönünden ayrı bir önem taşımaktadır.

Bu inceleme çerçevesinde marksizmin temelini «diyalektik ve tarihsel maddecilik» oluşturduğunu «Tarihsel maddeciliğin» «diyalektik maddeciliğin tarih ve toplumlara uygulanışı olduğunu, yani toplumların tarihinin diyalektik bir süreç içinde geliştiğini ve bu evrimleşmenin temelindeki hareket ettirici güçlerin toplumların maddi şartları yani üretim biçimi, girerek teknolojik gelişmeler olduğunu, belirtmekle yetineceğiz.

Alt-yapının, ona bağlı olarak da üst-yapının değişerek çeşitli evrimleşme safhaları da, yani birbirini izleyen belli toplum tiplerinden geçilerek olan... İşte burada Marx ve Engels «toplum tipolojisi» ve «evrimleşme» kavramlarına gelirler.

marx ve engels'in toplum tipolojisiyle ilgili fikirleri

Marx ve Engels'in konuyla ilgili ilk fikirleri 1845-1846 yıllarının ürünü olan «Alman İdeolojisinde» rastlıyoruz. Burada sosyal işbölümünün çeşitli aşamalarının değişik mülkiyet biçimlerine karşılık olduğu ilkesinden kalkılarak şu mülkiyet biçimlerinden yola çıkılarak toplumsal tiplerden söz edilir:

İlkel kabile mülkiyeti, köleliğin de bulunduğu **antik** kamusal veya devlet mülkiyeti, **feodal** veya tabakalar mülkiyeti, **kapitalist** mülkiyet.

Bu çözümlemeler 1848'de yayınlanan Komünist Manifesto'nun temelidir. Manifesto'da 3 ayrı sınıfa toplumu biçi-

[illegible]ninden sözedilir: Antik çağın köle toplumu, feodalizm ve [b]urjuva toplumu.

Bu tipoloji ve evrim [illegible] 1856 yıllarına ka[dar] [illegible] değişikliğe [illegible]. 1853 [illegible], Marx'ın Doğu ile [illegible] tarihtir. Bu ilginin ilk izlerine Marx ve Engels'in [illegible] yazdıkları mektuplarda ras[tı]yoruz (Marx: 2 Haziran 1853 tarihli mektup, Engels: 6 Hazi[r]an 1853 tarihli mektup) [illegible] not[lar]ından, Marx ve Engels [illegible] sonuç [illegible]lar: Doğu'da özel toprak mülkiyetinin yokluğu. Yine o sıra[la]rda New York Daily Tribune'de Hindistan'la ilgili ma[ka]lelerde Marx bu [illegible] sürdürmektedir. [illegible] marksist [illegible] tip[illegible] 1853 yılında [illegible]. [illegible] tartışmaların [illegible] Doğu [illegible] Asya tipi [illegible] ve [illegible] Grundrisse [illegible] yayınlanan [illegible] Kapitalistischen Produktion vorhergehen [illegible] [illegible] Moskova'da yayınlanmış [illegible].

1857 [illegible] Marx [illegible] ve ekonomi [illegible] bir temele ka[illegible]. [illegible] ilgisi ve [illegible] kaynakla[illegible]. Özellikle [illegible] ile birlikte [illegible] yeni [illegible]. [illegible] artık [illegible] evrim [illegible] bile [illegible] toplum [illegible] Marx ve [illegible] izlenmeye [illegible].

1867'den [illegible] kadar Kapital ve Anti-Dühring'de [illegible] [illegible] feodalizm [illegible] toplum [illegible] hakkında [illegible] ve [illegible] yaklaşırlar.

1879'da, [illegible] Kovalevsky'nin [illegible] Asya [illegible] toplumdaki [illegible] dağınık bir bilgin kazanmaya başlar [illegible], bazı sorunlar açıklık kazanır.

1880-1881'de Morgan'ın [illegible] katkılar getirir. Klan organizasyonunun sosyal rolü önem kazanır. Avrupa dışı tip [illegible] Asya'dan [illegible] Hindistan [illegible] Amerika [illegible] Engels'in Ailenin Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni [illegible] ve [illegible] temel ve klasik [illegible] ve [illegible] bir [illegible].

Tipoloji ve evrim konusunda, bu gelişmeyi kısaca [illegible]: Marx ve Engels'in bu konudaki düşü[ncelerinin] [illegible] yeni bilgi ve [illegible] değişme gösterme[illegible]. Bu [illegible] değişmemekle birlikte metodun uygulandığı içerik de[ğiş]tikçe ortaya konan tipoloji ve evrim şeması da değişmiş ve genişlemiştir. İlk yaklaşımda ilkel, antik, feodal burjuva olarak belirlenen tip[illegible] özellikle ilkel [illegible] [illegible] çıkışların çeşitliliği fikri ile geliştiri[l]m[iş] ve yeni tipler [illegible].

[1] M. Godelier: «La Pensée de Marx et d'Engels Aujourd'hui et les Recherches de Demain.» La Pensée No. 143, 1969.

[illegible] olmadığını [illegible] çağımızda [illegible] gerçeği çok [illegible] Asya tipi [illegible]

Avrupa tipi [illegible] dışında kalan yapılar ile [illegible] ilgilenmesi [illegible] Marx'ın [illegible] Engels'in Batı'ya dönük düşüncelerini [illegible] gösterir. Marx Avrupa'da kapitalist [illegible] sorununu çözmek [illegible] kapitalizmin [illegible] sosyalist toplum [illegible] kanıtlamayı [illegible] öngörmektedir. [illegible] şekilde, evrensel [illegible] ve sosyalizm [illegible] çabalarının inşası [illegible] anlamına gelmesi [illegible] dönüşüm [illegible] vardı. Böylece Formen'de [illegible] özümlemeler [illegible] ve sonraki yapı [illegible] yer, [illegible] geçerken şöyle [illegible] düşünceleri [illegible] Marx'ın [illegible] Avrupa dışı bir gelişme [illegible] ve [illegible] eksik [illegible] çözülemez [illegible]. Yalnız şu kadarını söyleyelim ki, sonraki [illegible] konuya eğilen [illegible] yeni [illegible] gösterir. Bu şemaya pek çok açıklama yapılmıştır [illegible] Özel [illegible] Engels'in 1870'de yaptığı değişiklikler [illegible] yeni tiplere yer verilmemiş [illegible] ile yetinilmiştir.

Bunlar [illegible] gerçek [illegible] evrensel bir [illegible] Marx. Avrupa dışı [illegible] sınırlarından büyük [illegible] çok yer ayırmış ve düşünmüştür.

marksist toplum tipolojisinin marx sonrası macerası

Marksist toplum tipolojisinin Marx sonrası macerası ne olmuştur? Bu pek az bilimsel [illegible] veya kavramsal başarı gelmemiş bir maceradır. Bana [illegible] marksizmin bilimsel yönlerinin [illegible] yönünden ayrılması, Marksist felsefenin özünde [illegible] olduğunu [illegible].

Marksizm, özellikle 1917 devriminden sonra geniş çapta [illegible] devam etmiştir. Özellikle Marx'ın öngördüğü devrimin, gelişmiş kapitalist [illegible] bir toplumda değil de Rusya'da gerçekleşmesi, öte yandan Çin'deki devrimci [illegible] ve sapılmaz devrim [illegible] tartışmaların [illegible] haline getirdiğini [illegible]. İşte bu [illegible] kitabı [illegible] toplum tipolojisi [illegible] özellikle de Asya tipi kavramı önem kazanmaktadır.

Rusya'da Asya Tipi Üretim Tarzı tartışmaları 1920'lerde [illegible] 1930'a kadar [illegible] karışık [illegible] ATÜT kavramı önce Plekhanov'un [illegible]. Bu [illegible] kavramına 1964'de yayınlanan Marksizm'in Teorik Sorunları [illegible]

Marx'ın konuya özellikle 1870'lerde çok ilgi duyduğunu biliyoruz. Ancak temel yapıtlardan çok özel mektuplar bunun işaretidir. Ayrıca Kapital'in «Asya tipi sosyal biçimlenmeler»le ilgili bölümleri unutulmamalıdır.

Asya Tipi tartışmalarının, özellikle Rusya'daki gelişmeleri için bak: Eric Hobsbawm: Les Formations Precapitalistes dans l'Oeuvre de Marx et d'Engels, «Kapitalizm Öncesi Ekonomi Şekilleri»ne Önsöz. Jean Suret - Canale: Problèmes Théoriques de l'Étude [illegible] Internales a la Lumière du Marxisme dergisi, özel sayı: 57 - 58).
Jean Suret - Canale: Problèmes Théoriques de l'Étude des Premières Sociétés de Classes (Aynı dergi, aynı sayı).
Vassili Strouvé: Comment Marx definissait les Premieres Sociétés de Classes? (Aynı dergi, aynı sayı). Youri Garouchiantz. Deux Etapes de la Discussion (aynı dergi, aynı sayı). E. Varga: Sur le Mode de Production Asiatique (aynı Dergi, aynı sayı).

[illegible] kültüründe Asya ve Antik [illegible] tarzlarını [illegible] göstermek [illegible] ayrı [illegible] Plehanov [illegible] Rusya [illegible] ATÜT kavramının Plehanov [illegible] Marx'ın Asya toplumlarına özel [illegible] Bolşevikler [illegible] ATÜT kavramı [illegible] ATÜT [illegible] Yine de daha [illegible] Asya [illegible] 1920 [illegible] 12 yıl [illegible] Pravda'da [illegible] Stalin [illegible] Diyalektik ve Tarihsel Materyalizm [illegible] Asya Üretim Tarzı [illegible] 1920'lerin [illegible] Doğu veya Asya tartışmasına bir [illegible] Yine de tartışmalar sürüp gitmiştir.

Asya Üretim Tarzı kavramının [illegible] kazandığı [illegible] Sovyet [illegible] siyasal ve ideolojik nedenleri var[illegible]. Siyasal plandaki [illegible] Sovyetler bir devrim gerçekleştirmiş olan Rusya'nın sosyalizm inşası yapma konusundaki tartışmaları önlemek, öte yandan da Çin devriminin stratejisi konusunda Komintern'in 1926-1927 yıllarındaki görüşlerinin [illegible] engellemekti.

Tartışmanın pratik bir önem kazanması ve salt bilimsel olmaktan çıkması 1927'lerde, Doğu'daki devrimci dalganın [illegible] sonradır. Bu durum Komintern'in ve SSCB'nin [illegible] Asya'nın [illegible] devrimci güçlerine bir [illegible] bir taktik [illegible] bağımsızlık savaşları [illegible] yönelmiştir. Doğu toplumlarının yapısı üzerine tartışmalar bir strateji [illegible] ve ATÜT kavramı Parti ideolojisinde yer almaya başlamıştır. 1927'lerde Komintern'in [illegible] Çin'de demokratik devrimin gerçekleştirilmesi [illegible] bir yandan emperyalizme bir yandan da feodal kalıntılara karşı savaş verilmesi[illegible]. Bu [illegible] iki farklı görüş [illegible] Çin'de bir [illegible] devrimci kavramın [illegible] kapitalizme karşı verileceği [illegible] Troçkist görüş [illegible] Çin'in ATÜT [illegible] ATÜT [illegible] dışında bırakılmıştır.

İdeolojik alanda [illegible] kavramının [illegible] bir ölçüde [illegible] sosyalist [illegible] vardır. [illegible] ATÜT tartışmaları bir noktada, marksizmin [illegible] yöntemlerini [illegible] Bugün tartışmalar çok daha [illegible] bir düzeye eriştiğinde [illegible] bir tehlike ve kuşku söz konusu değilse de, 1930'ların havası ve tartışmaların [illegible] noktaydı.

1930-1931 yıllarında Tiflis ve Leningrad'da yapılan tartışmalar böyle bir sosyo-politik ortam içinde Asya Üretim Tarzı [illegible] ve daha çok da feodalizmin bir çeşitlemesi [illegible] Leningrad tartışması [illegible] Asya Üretim Tarzı [illegible] feodalizmin [illegible] yeğ[illegible]

[a] Youri Garouchiantz: A.g.m. s: 129-130
[b] Jan Pecirka: A.g.m. s: 63

tutuyoruz.» Böyle bir dar yorumla, aynı zamanda Emperyalizmin ekmeğine yağ süren ve sömürgeci bir toplumun üyesi olmaktan çoğunlukla kurtulamayan Batı'lı sosyalistlerin de itibar ettiği «Asya ülkelerinin kural ve evrim dışılığı», «Asya ülkelerinin tarihsiz toplumlar oldukları» düşüncesi de darbe yemektedir.

Bilimsel alanda bu tutum, kölecilığın ve feodalizmin sınırlarının genişletilmesine ve bu genel tipler içinde pek çok çeşitlemelerin kabulüne varır.

Ancak son yıllarda, Çin devrimi ve Çin Rus Çatışmasından sonra, kavram yeni bir önem kazandı. Bu defa kendini Batı'lı bir ülke sayan Rusya, Sosyalist Blokun liderliği tartışmasında «Asya Tipi» kavramını Çin aleyhine geliştirebilir ve evrim dışı bir ülkenin Sosyalist Blok liderliğine adaylığını geçersiz hale sokabilirdi. Nitekim Rusya'da konu yeniden bilimsel tartışma alanına çıkmıştır. (Buna karşılık Çin bir süre Asya tipi olmadığını ispatlamak için çırpınmıştır.) Yalnız yine de Rus bilimadamlarının kavramı ihtiyatla karşıladıklarını ekleyelim.

Ayrıca konunun 1960'lardan bu yana özel bir önem kazanması, üçüncü dünya ülkelerinde başlayan hareket, Asya, Afrika, Güney Amerika ülkelerinin sosyalizme geçiş çaba ve yolları ve sosyalizme yönelmiş devrimci hareketlerin gelişmiş kapitalist ülkelerden çok bu klasik şema ve tipoloji dışı ülkelerde ortaya çıkmasıyla ilgilidir.

Ana soru şudur: Köklerinin Marx'da bulunduğu bugün artık inkar edilmeyen «Asya yada Doğu tipı», az gelişmiş üçüncü dünya ülkelerinin evrimini, bugünkü durumlarını ve geleneklerini açıklayabilecek bir temel varsayım olabilir mi? **ATÜT** tartışmaları ilk bakışta göründüğü kadar yararlı ve verimli midir?

Önemli olan nokta, artık bu sorunun, hiç değilse kısmen objektif ve bilimsel bir şekilde sorulabilmesi'r

toplum tipleri ve asya tipinin tipolojideki yeri

Bu soruya cevap vermek üzere son tartışma ve katkılara geçmeden önce, kaynaktaki biçimiyle kısaca toplum tiplerini, hangi doğrultuda evrimleştiklerini ve Asya tipinin Genel Tipolojideki yerini görelim...

Bilindiği gibi, yapıtının tümü ele alınır ve yorumlanırsa, Marx'ın hayatının sonuna kadar geliştirdiği şemada yeralan tipler evrim sırasıyla şunlardır:

Önce **İlkel Komünal Sistem:** Marx'ın düşüncesinin ilk gelişme dönemlerinde ilkel komünal sistemden, yani kollektif kabile mülkiyetine dayanan ilkel toplumdan tek bir çıkış: köleci antik çıkış varken, «Formen» de ifade edildiği biçimiyle, artık üç, hatta dört çıkış yolu vardır: İlkel komünal sistem bu mümkün tiplerden birine doğru evrilebilir. Şemaya katılan bu yeni tipler Doğu, Antik Germen, az incelenen ve Doğu sistemine benzeyen Slav tipleridir. Şu halde evrensel insanlık tarihinin bütünü için söz konusu olmasa bile, kısa tarih süreleri için toplumların tek bir doğru üzerinde değil de çevre şartlarına ve iç dinamiğe göre çeşitli yönlerde evrimleşmesi mümkündür. Marx'da bu imkan ortaya konmuştur ama **bu dört ayrı çıkışın sonuna kadar ayrı yollar mı izleyecekleri yoksa çeşitli etkilerle bir sonraki aşamada mı buluşacaklarına pek değinilmemiştir.** (Bizce bu günkü tartışmalar tam da bu noktada toplanmaktadır. Tek aydınlık, Marx'ın bu biçimlenmelerin evrime dayanıklılıkları üzerine yaptığı çözümlemelerdir.)

Bu dört mümkün çıkıştan sonra (yani 2. aşamada dört biçim mümkün) bir üçüncü aşama olarak feodalite konulmaktadır. (Ama acaba hepsi feodaliteye varacaklar mı, yada bir kısmı atlayabilecek mi?) feodaliteden sonra gelen kapitalist aşama ve geleceği öngörülen Sosyalist toplum aşaması...

Feodal ve kapitalist tipler yada aşamalar özellikle Ba-

ti tarihi için tartışma götürmez biçimde açık ve açıklanmış olmakla birlikte, ilk aşamalar çok tartışmalıdır.

Marx'ın «Asya tipi»ne verdiği önem ve ilkel komünal toplumdan Germanik ve Slavik çıkışları geçici saymasına «Doğu Tipini» temel bir tip saymaması ayrıca da bu tipin bugüne uzantıları kavrama bir kere daha önem kazandırmaktadır.

Ekonomi Politiğin Eleştirisi'nin önsözünde «genel çizgileriyle **Asya**, antik, feodal ve modern burjuva üretim tarzları toplumun ekonomik şekillenmesinin ilerlemesinde ayrı çağlar olarak gösterilebilir» demektedir. (Bu fikrin açıklanması Formen'dedir.)

Demek ki Marx, Asya tipini diğer tipler yanında bir temel tip olarak almıştır.

Bu temel tipin özellikleri nedir? «Formen»den çıkarıldığı kadarıyla, ilkel komünal toplumdan mümkün dört çıkışın temel farklarından biri evrimleşebilme potansiyelleridir. İşte «Asya tipi» evrimleşmeye, çözülmeye ve başka bir tipe kendi iç dinamiğiyle geçebilmeye en az elverişli olan evrime en çok dayanan tiptir. Belki bu yüzden de Slav ve Germanik tipler ancak feodaliteye geçiş tipleri veya bir çeşit katalizör niteliği taşırken Asya tipi başlı başına bir tip olarak varlığını koruyabilmektedir. Peki bu evrimleşmeye direnç nasıl bir ekonomik yapıdan ileri gelmektedir. Burada Asya tipinin özelliklerine giriyoruz.

> «İklim ve bölgesel şartlar, kanal ve suyolları ile yapılan sulama, Doğu tarımının temelini teşkil eder... Suyu iktisadi ve ortak kullanma ihtiyacı... uygarlığın geri, toprağın çok geniş olduğu Doğu'da merkezi hükümetin müdahalesini gerektirmektedir. Bütün Asya hükümetlerine düşen iktisadi görev, kamu-işleri yapmaktır»[6]

Formen'deki açıklama, geliştirilmiş olmakla birlikte, temelce bundan pek farklı değildir.

a) Başka türlü tarım yapılamıyacak bölgelerde kamu ihtiyacı ve özel koşulların yolaçtığı komünal mülkiyet.

b) Bu komünal mülkiyeti elinde bulunduran merkezi otorite veya devlet (doğu despotizmi)

c) Köylünün toprağın mülkiyetine sahip bulunmayışı ve artık-ürünün bir kısmının devlet tarafından gaspedilerek bir kısmının kamu işlerine yatırılışı, (halkın genelleşmiş köleliği).

d) Köy toplulukları içinde zanaatkarlık ve tarımın kendi kendine yeten birliği.

e) Yukardaki nedenle, diğer sistemlere oranla çözülmeye ve ekonomik evrime daha çok direnmesi.

f) Bütün direncine rağmen, yine de çok az iç dinamikle (belki ticaret), ve aslında dış dinamikle çözülebilmesi.

İşte çok özetlenmiş olarak Doğu Tipi'nın Marx'daki görünüşü.

Şunu da eklemek gerekir ki Marx Asya'ya da «Doğu tipi» derken bir coğrafi sınırlandırmadan hareket etmekle birlikte, hep bu sınırlandırma içinde kalmıyor ve örneğin Peru yada eski Kelt toplumunu, Asya'da Hindistan'ı, öte yandan Mısır, Mezopotamya gibi ilk ırmak uygarlıklarını da Asya tipine sokuyordu.

Aşağıdaki bölümde göreceğimiz gibi bugünkü tartışmaların daha çok Asya, Latin Amerika ve Afrika ülkelerince merakla izlenmesi bu açıdan bakıldığında da doğaldır.

yeni tartışma ve katkılar

Gerçekte «Asya Tipi» konusu, Marx'daki şekliyle olmasa da, adı koyulmadan ve örtük biçimde 1917 ihtilali sonrasının Komintern döneminde komünist enternasyonaller arası tartışmalara yolaçmıştır. Komünist Enternasyonal'in 1920 yılı İkinci Kongresi, Batı'ya dönük komünist ay

[6] Marx: The British Rule in India, June 1853

bu düzen tartışmaların kısa özeti verilmiştir.
K. Wittfogel: The Theory of Oriental Society

[illegible] da kriz Devlet bürokrasisinin [illegible] değişik[illegible] bürokrasinin özel [illegible] ve kamu [illegible] yıkılmasıyla belirir. O zaman Doğu [illegible] yıkılır, sonra yeni bir despot dengesi [illegible] sektöründen [illegible] kısır döngüsü [illegible] başından [illegible] Asya toplumu sürekli olarak kendi [illegible] geçmeyen bir biçimde [illegible] bir toplumun örneğini verir.

Wittfogel'in [illegible] da pek az değişen temel önermeleri [illegible] marksizme [illegible] durak, değişmeyen toplumların varlığını ileri sürerek Asya toplumlarının [illegible] ve [illegible] Marksistlerin [illegible] Asya Tipi kavramının [illegible], Wittfogel ve Sencer Divitçioğlu'nun [illegible] yanlışlar [illegible] bu [illegible] rol oluşturur. Tartışma [illegible] toplum teorisi [illegible] 1940'lardan sonra, Asya, Afrika ve Latin Amerika'da geri[illegible] [illegible] gelişmeleri, üçüncü dünya sorunu, marksistler ve [illegible] tarihçi ve sosyal bilimci[illegible] yeni bir [illegible] Çünkü [illegible] ve [illegible] [illegible] ve [illegible] bir zaman[illegible] [illegible].

1962 yılında [illegible] de Recherches Marxistes'in [illegible] Asya [illegible] tartışmanın [illegible] noktası olarak [illegible] Yine [illegible] Fransız dergisi [illegible] La Pensée 1964 [illegible] 114 numaralı özel sayısıyla konuyu [illegible] [illegible] gelmiştir. O günden bu yana konuyla ilgili der[illegible], makaleler, araştırmalar yayınlanmaktadır. 1962'[illegible], Sovyet [illegible] da yerleşen Asya Tipi ve [illegible] kavramlarını [illegible] 1966 yılında Moskova'da Asya [illegible] Enstitüsünün düzenlediği kolokyum, [illegible] Moskova'da [illegible] insan [illegible] tarihçiler, [illegible] Doğu [illegible] Japonya, Hindistan, Meksika, Latin Amerika, Cezayir, [illegible] ve başka ülke[illegible] [illegible] K. Wittfogel [illegible] 1967 [illegible] [illegible] Asya Tipi [illegible] yeniden [illegible] ele alarak [illegible] ve [illegible] [illegible] 30 yıldan beri [illegible] marksistlerin Asya Tipi kavramını [illegible] [illegible].

Tartışma [illegible] yeni araştırmalar [illegible] [illegible] araştırmalar [illegible] toplumu ve [illegible] R. Garaudy'nin Çin araştırmaları, Meksika'lı Mario Olmedo'nun [illegible] Meksika [illegible] marksist [illegible] Amerika'lı tarihçi Lewis Mumford'un Firavunlar dönemi Mısır araştırmaları, L. Sedov'un Kamboçya Angkor [illegible] araştırması, Keo Manyamoha'nın [illegible] [illegible] kentindeki [illegible] M. [illegible] F. Tökei'nin Çin araştırmaları, Japon [illegible] Wittfogel'in [illegible] Türkiye'de Osmanlı [illegible] Asya Tipi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

türkiye'de asya üretim biçimi kavramı

Tipik [illegible] ve [illegible] Asya tipi [illegible] Türkiye'ye belli bir [illegible] ve o zamandan bu yana [illegible].

Önceleri Türkiye'de [illegible]

[5] Rusya'daki 1960 sonrası tartışmalardan ve makalelerden bazıları dipnot olarak gösterilmiştir.

hatta marksist bir kavram olduğu bile bilinmeyen ATÜT [illegible] Rusya'da [illegible] ancak 1930'larda Fransa'da 1966'da yayınlandığı düşünülecek olursa bu dogaldır. Bizim [illegible] edebiyatı. İlk kez romancı Kemal Tahir çevresinde söz konusu edilmiştir.

Yalnız daha önceleri Osmanlı ve Türk tarihiyle [illegible] tarihçiler marksist kavramlar dışında, tümüyle tarihçi bir tutumla, Osmanlı toplumunun özellikle orta çağdaki Batı'dan farklı [illegible] sahip olduğu üzerinde durmuşlardır. Prof. Ömer Lütfi Barkan, Halil İnalcık, Mustafa Akdağ ve digerleri bunlar arasında sayılabilir. Tarihçiler [illegible] tipoloji denemesine girmeseler de, farklı bir yapı fikrini getirmek konuyu katkıda bulunmuşlardır. Daha sonra Niyazi Berkes'in çalışmaları da Marx'ın «Asya» tipi kavramına değinmemekle birlikte Osmanlı ve Türk toplumu ile Batı toplumunun farklılığı üzerinde ısrarla durmaktadır. Bir sosyal bilimci olarak Behice Boran, feodalite konusundaki çeşitli dergilerde çıkan yazılarıyla, tipoloji tartışmalarını canlandırmıştır.

Nihayet 1965 yılında Sadun Aren'in Eylem Dergisi'nin 1 Mart 1965 tarihli sayısındaki «Asya Tipi Üretim Biçimi» adlı F. Tokei Ch. Parrain, J. Chesneaux'dan derlenmiş makalesiyle konu gerçek boyutlarıyla Türkiye'ye girmiş olur. Yine aynı yıl Sosyal Adalet Dergisi'nde E. Varga'nın, «Asya Tipi Üretim Biçimi» makalesi çevirisi yeralır. 1966'da, Maurice Godelier'nin daha geniş çaplı «Asya Tipi Üretim Tarzı» çalışması yayınlanır. Artık konu aktüel tartışma konuları arasına girmiştir.

İlk yerli inceleme 1966 yılında Sencer Divitçioğlu'nun «Asya Üretim Tarzı ve Az gelişmiş Ülkeler» adlı broşürüdür. Burada Divitçioğlu [illegible] eleştireceği [illegible] varsayım ortaya koymakta ve ATÜT kavramından [illegible] az gelişmişlik modeline varmak istemektedir.

Özellikle Yön Dergisi'nde Doğan Avcıoğlu tarafından «yeni tez» olarak eleştirilen broşürü yine Divitçioğlu'nun daha [illegible] izlemiştir. [illegible] 1967'de yayınlanan ve ATÜT kavramını somut bir duruma uygulayan «Asya Üretim Tarzı ve Osmanlı Toplumu» kitabıdır. Burada model Osmanlı İmparatorluğu'nun 14 ve 15. yüzyıllarına uygulanmakta ve geçerliği araştırılarak, [illegible] [illegible]. 1967 kışında İktisat Fakültesi Öğrenci Birliği ATÜT konusunda [illegible] haftalık bir seminer düzenlemiş bu seminere konuşmacı olarak Selâhattin Hilav, Sencer Divitçioğlu, Kemal Tahir, Hikmet Kıvılcımlı, Muzaffer Sencer katılmışlardır. 1967'den bu yana çeşitli dergilerde genel tipoloji ve ATÜT konusuyla ilgili makaleler çıkmış, son olarak da Muzaffer Sencer «Osmanlı Toplum Yapısı» adlı kitabında, [illegible] Türkiye'deki [illegible] tartışmalarının bir panoramasını vererek ATÜT konusunu ele almış ve Osmanlı toplumuna uygulamıştır. Varılan sonuç, Osmanlı toplum yapısının genel çizgileriyle ATÜT içinde yeralabileceği ve özel gelişmesinin ancak bu şekilde açıklanabileceği, ancak ATÜT'ün dar anlamında anlaşılmaması gerektiği ve Marx'ın [illegible] [illegible] modeli dışında çok farklı bir ATÜT modelinin de [illegible].

atüt tartışmalarının son vargıları nedir?

Bu önemli tartışmanın [illegible] ve [illegible] son vargıları nedir? Yeniden canlandırılmasının yararları ve zararları neler olmuştur?

B[illegible] [illegible] elimize geçen en yeni yazılar 1968 ve 1969 yıllarına [illegible]. Tartışma şimdilik çözümlenmemiş [illegible]

Chesneaux'nun son [illegible] özetleyen 1968 yılındaki yazısı [illegible] Brecht [illegible] 1950 [illegible]

13) Jean Chesneaux: «Où en est la Discussion sur le Mode de Production Asiatique?» La Pensée n. 138.

lumlarının yeni bir sınıflandırılması [illegible] M. Godelier'nin «Günümüzde Marx ve Engels'in düşüncesi ve yarının araştırmaları», L. Sédov'un «Angkor [illegible] Toplum ve Asya Üretim Tarzı» [illegible] de sosyalist Blokta 1964'lerden sonra [illegible] tartışmalar yeni katkılar getiriyorlar.

B[illegible] klasik [illegible] bağlı kalarak Doğu'da da kölecilik ve feodalizmin çeşitli [illegible] söz ediyor. Köleciliğin ve feodalizmin sınırları böylece çok genişlemiş oluyor ve bu genişleme [illegible] kavrama açıklık değil bulanıklık getiriyor. Bazıları ATÜT'ü [illegible] bir aşama değil geçici bir [illegible] görme [illegible]. Bazılarına göre ATÜT [illegible] kapitalizme [illegible] Marx'ın ATÜT'ten [illegible] doğrudan sosyalizme kolayca geçilebileceği konusundaki dağınık [illegible] kesin fikirlerini hatırlıyorlar.

B[illegible] grup düşünür de, ATÜT [illegible] kölecilikle feodalizmin bir bileşimi kabul ediyorlar.

ATÜT konusu [illegible] bir başka sorun da [illegible] Asya [illegible] dünya ülkelerine [illegible] Bu ülkelerin [illegible] emperyalist ülke [illegible] bazı marksistler [illegible] Marx'ı yanlış yorumlayarak Asya'nın [illegible] söz ediyorlar [illegible] Doğu Despotizmi fikri ve terimi de son çalışmalar karşısında pek uygun değil. Çünkü son araştırmalar «despot [illegible] yükünün Asya için yanıltıcı olabileceğini [illegible] 1930 yıllarında Japon H[illegible] keşfet[illegible] kabilesi toplumu terimi belki daha geçerli, daha kapsamlı, [illegible] kabile kelimesini [illegible] sartıyla.

Afrika konusundaki tartışmalar ATÜT sorununa yeni boyut getirdi. ATÜT kavramı, örneğin Jean Suret-Canale'e göre Afrika toplumunun tarihini açıklamaya çok uyuyor. Ama M. Godelier'nin yaptığı gibi «büyük alt-yapı» işlerinin [illegible] ATÜT'le büyük alt-yapı işlerinin bulunduğu ATÜT'ü ayırmak şartıyla. Bu [illegible] ve bu genişlemiş ATÜT kavramına [illegible] Welskopf [illegible] katılıyor.

Yine son tartışmalar somut [illegible] özellikle fetih, model, çevre kavramlarının araştırılmasına yol [illegible].

Özetle [illegible] ister istemez bu [illegible] da evrimleşerek iç ve dış [illegible] kadar geçebilecekler.

[illegible] Godelier'nin makalesi marksist toplum tipolojisini gözden geçirirken antropoloji ve etnolojinin yeni bulguları karşısında bu tipolojinin revize edilmesi gerektiğini [illegible] çok gevşek bir marksizmin [illegible] yapmakta, hatta anti-marksist nitelik kazanmaktadır. Guy Dhoquois'nın makalesi, biraz daha etraflı biçimde üzerinde durulmaya değer.

Dhoquois da klasik marksist tipoloji yerine, yine marksizm [illegible] daha bilimsel ve çağdaş verilere [illegible] uygun bir tipoloji öneriyor.[illegible]

Dhoquois'ya göre üretim tarzı kavramı ile, sosyo ekonomik biçimlenme kavramı birbirinden ayrılmalıdır. Üretim tarzı [illegible] soyut bir kavram, bir [illegible] somut ve a yüzden de [illegible] taşıyabilecek durum [illegible]

Bundan sonra [illegible] askeri demokrasiler alanı [illegible] Engels'deki [illegible] göre gen[illegible]

G. Dhoquois: «Pour une Nouvelle Classification des Sociétés Humaines» L'Homme et la Société, no: 11 — 12, 1969

[illegible] M. Godelier: [illegible] La pensée, no. 143, 1969

çok sınıflı toplum [illegible]. Bu [illegible] Asya tipi [illegible] üretim tarzıdır [illegible] Asya [illegible]. Diyebiliriz ki, Asya [illegible] 1: [illegible] Asya Üretim Tarzı 2: [illegible] ve [illegible] devlet [illegible] Asya tipi [illegible] Asya tipi [illegible] ATÜT-[illegible] Asya tipi [illegible].

[illegible] ATÜT [illegible] lenmeleri, bir aşama olmakla birlikte, zorunlu bir aşama [illegible].

[illegible] olarak da [illegible] lanmaktadır. Şöyle ki [illegible] bir çok [illegible] içinde [illegible] askeri demokrasiler [illegible] çeşitli Asya [illegible] Asya tipler [illegible] yollar feodalizmle [illegible] ve 18. yüzyıldan sonra [illegible] bir [illegible] Asya tipleri [illegible] durmak [illegible] dir.

[illegible] ATÜT [illegible] tarz [illegible] ATÜT'ün [illegible] görüşünde olanlara karşı, ATÜT [illegible], çağımızda özellikle [illegible] kapitalist ve sosyalist aşamalara geç[illegible] dir.

Jean Suret-Canale [illegible] Toplumların [illegible] Teorik Sorunlar [illegible] konuya [illegible] bazı önemli noktalara [illegible] «Bir üretim tarzı [illegible] üretim [illegible] Suret-Canale'ye göre, [illegible] Suret-Canale'nin [illegible] ATÜT [illegible] üstyapı örgütlenmeler [illegible] söyleyeceğiz. Yine Jean Suret-Canale [illegible] Asya [illegible] Tarzı [illegible] kullanılmasını [illegible] Asya [illegible] özellikler [illegible] çok çeşitli görünüşler kazanabilir [illegible] tarzlar karşılık olur ki, bunların hepsi ana aşamalar olmayabilir. [illegible] kapitalizm ve sosyalist [illegible] aşamalardır. [illegible] Öte yandan, üretim tarzı ve [illegible] kavramlarını da birbirleriyle karıştırmamalıyız. Oysa, J. Suret-Canale'ye göre üretim tarzı [illegible] bir [illegible] toplumda [illegible] J. Suret-Canale [illegible] ATÜT'ün [illegible] fikirlerin [illegible] kullanmak [illegible] düşmektedir [illegible] ve [illegible] başka bir nedene [illegible] Asya Tipi [illegible] kadar, [illegible] ve [illegible] yolunu [illegible].

[illegible] 1964 yılında Sovyet [illegible]

[illegible] J. Suret-Canale: A.g.m. (Aynı dergi s: 8-9)
[illegible] J. Suret-Canale: A.g.m. (Aynı dergi s: 15)

Istoria» Dergisi'nde çıkan «Asya Üretim Tarzı Konusunda» adlı makalesi hem ATÜT tartışmalarını en iyi bir yorumla sergileyen, hem de tartışmalara metodolojik ilkeler getiren bir yazı olması bakımından adı anılmaya değer. Yazar için en önemli ve Asya Tipı tartışmalarına ışık getirecek sorun «Asya Biçimlenmesi'nin evrensel bir aşama olup olmadığı sorunudur. Şu halde kısır tartışmaların ötesinde yapılması gereken Doğu'da yapılmakta olan çalışmalar yanında, Batı toplumlarının örneğin eski Yunan Roma Rus, Alman toplumlarının da en eski tarihlerine sınıfsız toplumdan sınıflı toplama geçiş çağlarına eğilmek ve ortalarda ATÜT modelini aramaktır. Youri Garouchiantz, belli bir sosyo-ekonomik biçimlenmeye «Asya Tipı» adını verirken Marx'ın bir coğrafi sınırlandırmayı düşünmediğini, evrensel bir aşama'yı kastettiğini ileri sürmektedir. Konuyla ilgili çalışmalar yapanların çoğu da aynı kanıdadır Yani «Asya adından hareketle bir coğrafi determinizme ve sınırlandırmaya sapılmamalıdır. Y. Garouchiantz aynı makalede şöyle diyor. Genel olarak, Marx'ın araştırmaları boyunca, köleci rejimden farklı bir ilk sınıflı toplum ve rejimin kuruluşu sorunuyla karşılaşmadığını görüyoruz Ama daha ileriye gitmek bize imkansız gibi geliyor. Marx tarafından kabataslak çizilmiş «ikinci dereceden göstergeler»den (komünote, devlet mülkiyeti ve toprak sulama, despotizm, vd.) hareketle özel bir üretim tarzı kurma girişimleri, Marx'ın üretim ilişkileri tipleri üzerine söylediklerleyle ters düşer.[5] Y. Garouchiantz, yazısında Y. Semenov'un görüşüne yer ayırarak bunun bir varsayım olabileceğini söylüyor. Bu görüşe göre ATÜT köleci toplumdan önce gelen antagonist bir üretim tarzıdır. Yani eski Doğu'da (yalnız Doğu'da mı?) köleciliğin, feodalizmin ücretli işin özelliklerini içinde barındıran ve çeşitli derecelerde, çeşitli antagonist üretim tarzlarını kapsayan bir somurü biçimi çok yaygındı. Bunun yanında da «ilkel feodal» bir yapı vardı ki bu yapı iki ayrı üretim tarzının karşılıklı etkileriyle kurulmuştu.

türkiye'de gelişen tartışmaların son durumu

Türkiye'de gelişen tartışmaların son durumu nedir?

Bu soruya sorduğumuzda, bir yanda marksist olmayan tarihçilerin özellikleri belirten ve tipolojiden kaçınan çalışmalarını öte yandan konuyla ilgili olarak çeşitli görüşler ileri süren, marksistlerin görüşlerini sayabiliriz

Şimdilik bu son kümede 3 ayrı görüş ayırmak mümkün görünüyor.

a) Asya tipı kavramını bilmeden, bir zamanlar Türk toplumunun özellikle üzeride duran ama artık bu görüşü sonuna kadar götürerek Osmanlı toplumunun sınıfsız toplum olduğunu ileri süren ve marksist öğretiden tümüyle kopmuş olan bazı sosyal bilimciler (İslam sosyalizmi Türkiye'ye özgü sosyalizm sınıfsız Türk toplumu görüşleri bu kümede yer almaktadır.)

b) Asya tipı'ne ve marksist tipolojide her çeşit yenilemeye karşı olanlar. (Bu küme klasik 5 aşama görüşünü sürdürmekte ve feodalite kavramının sınırlarını genişleterek - feodalitenin özel bir türü olduğunu kabul etmekle birlikte - Osmanlı toplumunu da klasik tipolojiye sokmaktadır.)

c) «Asya» Tipı kavramını Osmanlı ve Türk toplumlarının bazı özelliklerini ve genel olarak azgelişmişliği açıklamada yararlı bir varsayım kabul edenler (Bunlardan marksist metoda sadık kalanlar 1965 çalışmalarındaki bazı yanlış anlamaları düzeltme ve Asya toplumunun da sınıflı özel liğe, sınıfların kazandığı özel biçimler üzerinde durmaktadır.)

Önceden belirttiğimiz gibi, tipoloji ve özellikle Asya tipı

[5] **Youri Garouchiantz: A.g.m.** (Aynı dergi, s: 137)

[6] **Youri Garouchiantz: A.g.m.** (Aynı dergi, s: 140)

kavramlarının bilimsel yönleri yanında, siyasal ve ideolojik yükle yüklü olmaları, Türkiye solunda son yıllarda gözlenen tartışmada bu kavramın da önemli bir rol oynamasına neden olmuştur.

Genel çizgileriyle, halka dayanan aşağıdan yukarı bir sosyalizm kurma fikriyle siyaset alanına çıkan Türkiye İşçi Partisi, 1966'larda (Sencer Divitçioğlu'nun ilk fikirleri ve Partiye girişi bu tarihlere rastlar) klasik evrim şeması ve tipolojiden ayrılan bazı fikirleri, Genel Başkan Mehmet Ali Aybar'ın ağzından belirtmiştir. Bu fikirler özellikle Türkiye'nin sınıf yapısı ve bürokrasi ile ilgilidir. Seçmenin veya kütlenin, bürokrasinin partisi olarak görünen CHP ile bir uzlaşmazlık içinde bulunduğu gözlemi, TİP başkanını Türkiye'de bürokrasinin yerini özel bir yorum konusu yapmaya sürüklemiştir. Bu noktada örtük de olsa ATÜT'e bir atıf gizlidir. Yalnız Aybar'ın yorumlarının aceleci, Türkiye'de ATÜT tartışmalarının geleceğine gölge düşürücü ve yer yer marksist ATÜT'le çatışan bir özellik kazandığını söylemekte yarar vardır.

Bu durum, Türkiye Solunda TİP dışında gelişen Demokratik Devrimci grubun ATÜT'e ve klasik şema dışında kalan tipoloji tartışmalarına düşmanca bir tavır takınmasına ve Osmanlı toplumunu zorlamalarla da olsa feodal yapıda gösterme çabalarına neden olmuştur.

Milli Demokratik Devrimci kanadın ATÜT kavramını kesinlikle reddetmesinin arkasındaki nedenlerde, 1927'lerde Rusya'da ATÜT'ün reddedilmesinin nedenlerini görmek mümkündür. Yani, Türkiye'deki tartışmalarda da ATÜT kavramı yine aynı çıkmazın içindedir ki, bu çıkmaz, ideolojik, stratejik mücadeleyle içiçe ele alınmasından doğmuktadır. MDD cephesi, antifeodal mücadele tezini ancak feodal yapının varlığıyla kanıtlayabilirdi. Bu yüzden de ATÜT'ü reddetmesi doğaldı. Buna karşılık Sosyalist Devrim'cilerin bir kısmına da Türkiye'nin feodal aşamayı aştığını, kapitalizme geçtiğini göstermeye çalışmaktansa, feodaliteyi bütünüyle reddetmek daha kolay gelmektedir. Feodalitenin hiçbir zaman varolmadığı kanıtlanırsa, bunlara göre, antifeodal mücadele tezi de kendiliğinden düşecektir. Son bir yıldır, ilk dönemlerin heyecanını taşımamakla birlikte, ATÜT tartışmaları bu genel çizgiler içinde sürmektedir.

sonuç

Asya Tipi Üretim Tarzı kavramını, elden geldiği kadar objektif ve bilimsel olarak ele almaya çalışırsak, karşımıza çıkan durum şudur:

a — Asya Üretim Tarzı'nın Marx'daki varlığı inkar edilemez. Gerek Kapital'in çeşitli bölümlerinde, gerekse «Grundrisse der Kritik der Politische ekonomie»nin bir bölümü olan Formen...»de (Kapitalizm öncesi Ekonomi Biçimleri) Asya Üretim Biçimi'yle ilgili bölümler vardır. Marx şöyle yazmaktadır: «Kaba çizgileriyle, Asya, Antik, Feodal ve Modern Burjuva sosyal-ekonomik biçimlenmenin birbirini izleyen dönemleri olarak nitelenebilir.» ATÜT'ü bütünüyle inkar ederek Marx adına Marx'ı revizyona tabi tutmaya kimsenin hakkı yoktur. Yalnız, sonraları daha çok kapitalizmin çözümlenmesine ve Batı'nın kapitalist dönemine eğilen Marx'da ATÜT kavramının gerekli açıklıkta olmadığını söylemekte de yarar vardır. Bu evrensel bir üretim tarzı mı, yerel bir biçimlenme mi, aşamalar sırasında gerçekten kölecilikten önce mi gelmekte, yoksa kölecilikle aynı dönemin ürünü mü olmakta... daha bir çok soru derinleştirilmeden bırakılmıştır. Bu durumda, Y. Garouchiantz'a katılarak bu çalışmaların sistematik biçimde yapılması gerektiği kanısındayız.

b — Yine de ilk verilerin ışığında, ATÜT'ü belli bir bölgeyle sınırlanmış bir biçimlenme olarak görmemekteyiz. Böyle olması, benzer biçimlenmelere sadece Asya'da rastlanmasına yol açardı ki, Afrika, Amerika, Fırat-Dicle Uygarlıkları, Miken Uygarlığı böyle bir biçimlenmeden

geçmişe benziyorlar. Öte yandan böylesine dar bölgesel bir üretim tarzı, tarihsel evrimin belli bir doğrultuda gelişeceği fikri ile de çatışmaktadır. Özellikle Türkiye'de yapılan tartışmalarda ATÜT'ün yalnız Asya'ya özgü bir biçimlenme olarak ele alınması, konuyla ilk ilgilenenlerin bir kısmını, bilimsel sosyalizmle taban tabana zıt noktalara getirmiştir. İşte bu bakımdan yazımızın başlığında bu tuzağa dikkati çektik. Konuyla ilgili bilgi azlığı, son tartışmalardan habersizlik yüzünden Türkiye'de bu tuzağa düşmüş ve düşmekte olanların sayısı az değildir. İkinci dereceden benzerlikler ve ayrılıklardan hareketle, üretim güçlerinin düzeyi, toplumun üzerine kurulduğu sosyo-ekonomik yapıların üretim güçleri ve üretim ilişkileri düzeyi hesaba katılmaksızın ve ATÜT'ün Marx'da sınıfsız toplumdan sınıflı topluma geçişte bir aşama olarak ele alındığı bilinmeksizin çok ileri aşamalardaki toplumları da ATÜT modeli içine yerleştirmek yanlışı yapılmıştır. İlk ATÜT'çülerin bir kısmı, Marx'da Asya Tipi toplumların sınıflı toplumlar olduğunu unutarak Osmanlı devletinin sınıfsız olduğunu iddia etmişler, buradan bir Osmanlı idealizasyonuna varmışlar, bir kısmı Fatih Sultan Mehmet'i «İşçi Padişah» saymış, bir kısmı «Osmanlı modeli toplum yıkılmasaydı, bugün kolaylıkla sosyalizme geçilebileceğini» önermiş ve bu kanatlar bugün marksizmden tümüyle uzaklaşmışlardır. Yetersiz bilgi üzerine kurulu tartışmaların hangi noktalara kadar getirebileceği görülmektedir. ATÜT bu yüzden, yanlış kullanıldığında ve yanlış yapılara aceleci biçimde uygulandığında gerçek bir TUZAK olabilir ve strateji tartışmalarını da çok yanlış noktalara sürükleyebilir.

c — Bizce ATÜT, bir ilk sınıflı toplum modelidir ve köleci aşamadan önce gelen bir aşamadır. Marx'ın tarihsel gelişme teorisinin, yüzeyden ve mekanik olmayan bir yorumlaması, aşamaların her küçük toplumun geçirmesi gereken aşamalar olmayıp, insanlık tarihinin gelişmesinin evrensel aşamaları olduğunu göstermektedir. Bu bakımdan her toplumun tüm aşamalardan belli bir sırayla geçmesi teklenemez. Hele Batı'da kapitalizmin gelişmesinden sonra, toplumları izole birimler kabul ederek her aşamayı sırayla geçirmelerini beklemek önemli bir yanlıştır. Bir toplumun *köleci aşamayı* atladığı, yada ATÜT *aşamasından* tümüyle geçemediği görülebilmektedir. Burada dış dinamiğin ve üretim güçlerinde ilişkilerin doğurduğu gelişmelerin büyük payı olsa gerektir.

d — İlk sınıflı toplum biçimlerinden, hatta köleciliğe yol açan toplum biçimlerinden biri olduğu sanılan ATÜT'ü Osmanlı toplumuyla özdeşleştirmek ne derecede doğrudur? Önceki bölümde gördüğümüz gibi, bu konudaki tartışmalar bilimsel görünüşlerine rağmen, siyasal - ideolojik planda yürütülmekte ve aceleci sonuçlar çıkarılmaktadır. ATÜT gibi henüz tartışmalı bir konuyu oldu bitti farzederek, üzerine bütün bir strateji kurma denemesi ne derecede başarılı olabilir?

Sınıfsız toplumdan ilk sınıflı toplumlara geçişteki ilkel üretim güçleri düzeyi ile 15-16. yüzyıl Osmanlı toplumunun üretim güçleri düzeyinin aynı olduğunu kanıtlamak herhalde oldukça zordur. Aynı şekilde, 15-16. yüzyıl Osmanlı toplumunun üretim güçleri düzeyinin, Batı'nın ilk feodal dönemindeki üretim güçleri düzeyinden farklı olduğunu göstererek bir çalışma da yapılmamıştır. Oysa, biliyoruz ki, üretim ilişkilerini, giderek bir üretim tarzını belirleyen, bu güçlerin düzeyidir. Önce (Beylikler döneminde) feodal üretim tarzı yaşandıktan bir dönem sonra, daha ilkel bir tarz olan ATÜT'e geçilmesi, evrimde geriye dönüş olmadığını kabul eden bilimsel sosyalizmle ters düşmektedir. ATÜT'çüler bu görüşe, yani Osmanlı toplumunu Asya Tipi Üretim *Biçimi* ile *açıklamaya götüren başlıca neden, sınıfsal* yapıda bürokrasinin ve devletin ağırlığıdır. Oysa bu durumun, ATÜT'e başvurmaksızın, başka açıklamaları da mümkündür. Bölgesel farklılıklar gösterdiği bilinen feodalitenin Osmanlı toplumunda kazandığı özel biçim, bu sınıfsal yapının kökeninde olabilir.

Bu yazı çerçevesinde kısaca söyleyecek olursak, kölelikten de daha ilkel bir sosyo-ekonomik biçimlenme olan ATÜT'ün, gelişmiş bir yapı olan ve Batı'ya da büyük çapta açılmış ve Batı'dan etkilenmiş bulunan Osmanlı Devleti'ne uygulanması bizce bazı ikinci dereceden benzerliklerden hareketle aceleci genellemelere varmaktır. Konuyla ilgili son çalışmalar, hiç değilse ATÜT'ün sınıfsız toplum olduğu yanlışını ortadan kaldırmaktadır.(17).

Yine de halk-devlet çelişkisi gibi anti-marksist yorumların elverişli bir varsayım olması ve taşıdığı belirsizlikler, yukarda sözünü ettiğimiz diğer yanlış yorumlarla birleşince, bizi tehlikeli bir noktaya getirebilir. İyi marksist analizler yapmak istiyorsak, görünüşlerin ve benzerlik-ayrılıkların esiri olmaktan kurtulmalı, üretim güçleri ve üretim ilişkilerini temel alan çözümlemelere gitmeliyiz. İlk ve ilkel biçimde sınıflaşmış bir toplum modeli olan ATÜT'deki sınıflar, Osmanlı toplumuna uymadığı kadar bugünkü Türk toplumuna da uymamaktadır. Devlet-Halk çelişkisinden hareketle sosyalizme varmak bize mümkün görünmüyor. Bugün Türkiye'de mevcut sınıfları açıklamaktan çok uzak kalıyor. Türkiye'nin bugünkü sosyo-ekonomik yapısını ne kadar az bilirsek bilelim, ortada olan gerçek, yüzyıllardır süren emperyalizmin ve sistemin kendi iç yapısının etkisiyle, artık Devlet-Halk çelişkisinin çok dışında yeni çelişkilerin doğmuş olduğudur. Bir an için Devlet-Halk çelişkisinin ve ATÜT'ün, geçmişteki varlığı kabul edilse bile, bugünkü strateji tartışmalarında bu kavramlara ağırlık tanımak bizi ancak yerimizde saydırır.

Ayrıca ATÜT'ü, bir «az gelişmişlik modeli» haline getirmek de pek büyük ve sınıfları aşan bir genelleme gibi görünüyor. Bu görüş Emperyalizmin, Batı'da kapitalizmin erken gelişmesinin etkilerini, kasıtlı veya kasıtsız, unutan bir görüştür.

Marksizmi derinleştirmek, katkıda bulunmak (çarpıtmak değil) için ATÜT tartışmaları yapılabilir ve yapılmalıdır da. Ancak henüz konu üzerinde yeterli bilgiye sahip olunmadan yapılacak genellemeler, özellikle de şu veya bu stratejiyi doğru göstermek için henüz üzerinde aydınlığa kavuşulmamış bir kavramın yanında yada karşısında yer alınması, bizi, bütün iyi niyetimize rağmen ATÜT tuzağına düşürebilir.

(17) **Muzaffer Sencer: Osmanlı Toplum Yapısı...**

IMECE

17 Nisan özel sayısı

Şerif TEKBEN, Nebi DADALOĞLU, Dr. Cevat GERAY, Ceyhun ATUF KANSU, Niyazi ALTUNYA, Fakir BAYKURT, Ahmet KÖKLÜGİLLER, Talip APAYDIN, Halil AYTEKİN, H. KANAR, Av. H. ERTUNÇ, Enver ATILGAN, Yaşar BİLEN, ŞAHHÜSEYİNOĞLU, Nâlan ULUĞ ve daha bir çok güçlü deyişlerle.

IMECE, P.K. 373 Ankara, Yıllık abone: 15 TL.

Proleter Şair
Fethi Savaşçı'nın Şiirleri

DUVARCI HASAN USTA

ismiyle çıktı
500 Kuruş — YEDİTEPE YAYINLARI

ant
SOSYALİST TEORİ VE EYLEM DERGİSİ

KENDİ KALEMİNDEN ORHAN KEMAL

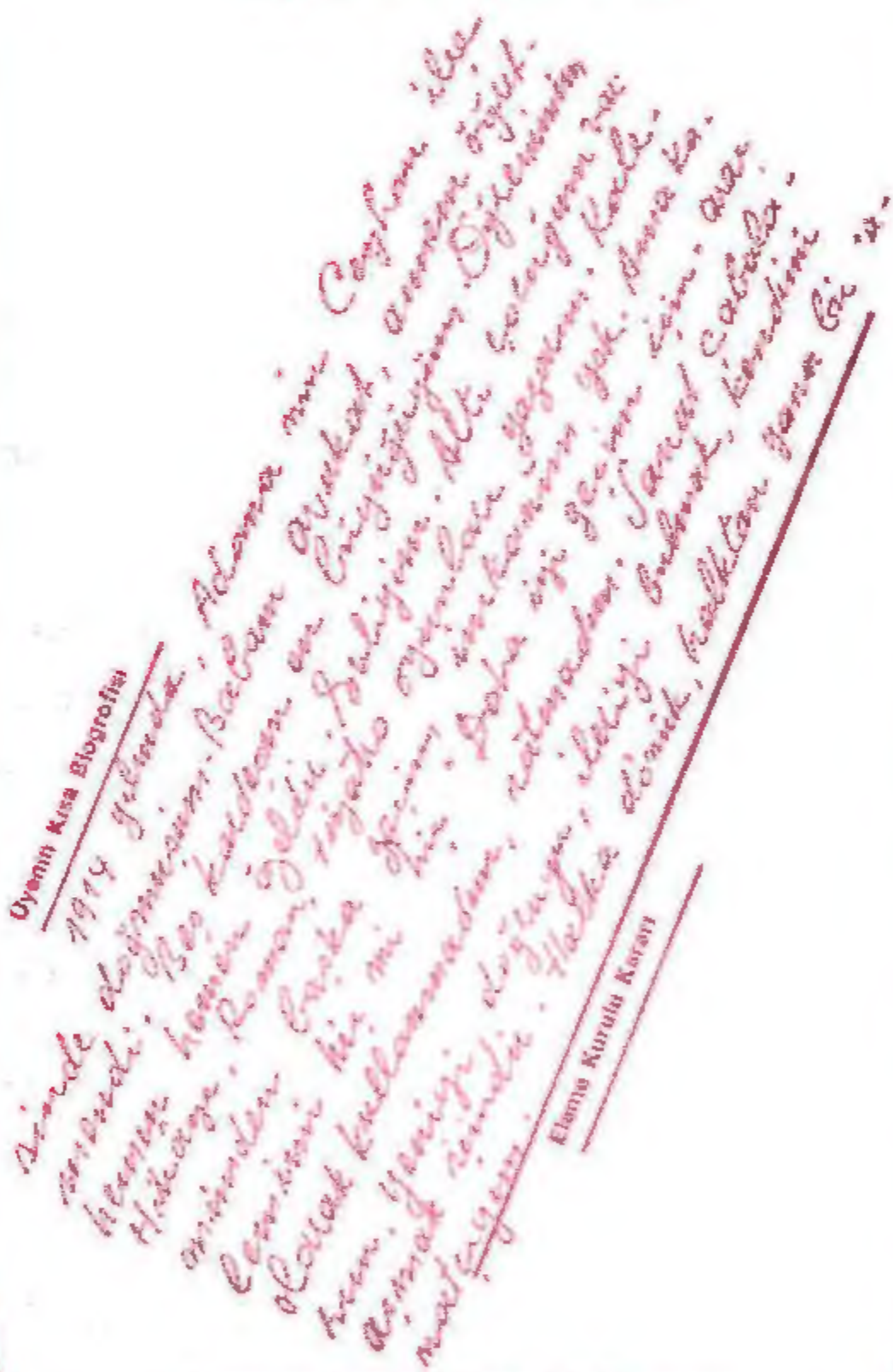

Geçen ay kaybettiğimiz büyük yazar Orhan Kemal, ölümünden kısa bir süre önce Türkiye Sanatçılar Birliği'ne kendi elyazısıyla vermiş olduğu biyografisinde kendisini böyle tanıtıyordu...

5 lira